

POKYNY A NÁSTROJE PRO POSUZOVÁNÍ VLIVŮ

v kontextu světového dědictví

Vydáno v roce 2024 Organizací OSN pro vzdělání, vědu a kulturu, se sídlem Place de Fontenoy 7, 75352 Paris 07 SP, Francie; Mezinárodním centrem pro studium ochrany a restaurování kulturních památek (ICCROM) se sídlem Via di San Michele 13, Itálie; Mezinárodní radou pro památky a sídla (ICOMOS) se sídlem Rue du Séminaire de Conflans 11, 94220 Charenton-le-Pont, Francie a Mezinárodním svazem ochrany přírody (IUCN) se sídlem Rue Mauverney 28, 1196 Gland, Švýcarsko; Národním památkovým ústavem (NPÚ), Valdštejnské nám. 162/3, 118 01 Praha 1, Česká republika.

© UNESCO, ICCROM, ICOMOS, IUCN a NPÚ, 2024

ISBN 978-92-3-000237-4

DOI: <https://www.doi.org/10.58337/RGSO8257>

Tato publikace je k dispozici v režimu otevřeného přístupu (Open Access) na základě licence Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-NC-SA 3.0 IGO) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/deed.cs>). Použitím obsahu této publikace uživatelé souhlasí s podmínkami používání archivu UNESCO Open Access Repository (<https://www.unesco.org/en/open-access/cc-nc-sa>).

Původní název: *Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context.*

Publikace vydaná v roce 2022 Organizací OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO), ICCROM, ICOMOS a IUCN.

Názvy, označení a materiály uváděné v této publikaci neznamenají vyjádření jakéhokoliv názoru ze strany UNESCO, ICCROM, ICOMOS či IUCN na právní systém zemí, území, měst či oblastí nebo jejich správních orgánů, ani na vymezení jejich hranic.

Myšlenky a názory obsažené v této publikaci jsou názory příslušných autorů; nemusí se nutně shodovat s názory UNESCO, ICCROM, ICOMOS nebo IUCN a nikterak tyto organizace nezavazují.

Koordinátoři publikace: Laura Frank (UNESCO), Eugene Jo (ICCROM)

Autoři: Sarah Court (ICCROM), Eugene Jo (ICCROM), Richard Mackay (ICOMOS), Mizuki Murai (IUCN), Riki Therivel (odborník na posouzení dopadů)

Překlad: Marta Nedvědícká

Redakce a korektury českého překladu: Jana Chroustovská

Verifikace překladu a obsahu české verze: Národní památkový ústav, Ministerstvo kultury ČR

Fotografie na obálce: účastníci kurzu ICCROM Lidé, příroda, kultura pořádaném v roce 2018 v Železničním muzeu v Livingstone v Zambii. © Sarah Court

Grafický design: Guildler Design

Grafický návrh obálky: Felipe Echeverri Velasco a Alberto José Moncayo

Ilustrace: Felipe Echeverri Velasco a Alberto José Moncayo

Grafické zpracování a sazba českého překladu: studio Datle

Obrázky použité v této publikaci jsou z archivu UNESCO/ICCROM/ICOMOS/IUCN. 2022.

Guidance and Toolkit for Impact Assessments in a World Heritage Context. Paris, UNESCO.

Originální verze vyšla s finanční podporou norského Ministerstva pro klima a životní prostředí

Český překlad publikace byl vydán s finanční podporou Ministerstva kultury ČR

KRÁTKÉ SHRNU TÍ

Naše světové dědictví čelí hrozbám – posuzování vlivů nabízí řešení

V roce 2022 Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví oslavila padesát let od svého vzniku a k tomuto roku bylo po celém světě více než 1100 památek uznaných za světové dědictví. Památky světového dědictví jsou pro lidstvo natolik cenné, že jejich ochrana je pokládána za naši společnou odpovědnost. Přesto však mnoho těchto výjimečných památek čelí rostoucím tlakům, jež představují nejrůznější typy projektů v daných lokalitách a v jejich okolí. Posouzení vlivů takových projektů na památky světového dědictví ještě před rozhodnutím o jejich realizaci je tudíž nezbytné jednak proto, aby se zabránilo poškození památek světového dědictví, a rovněž proto, aby se našlo udržitelné řešení.

Pokyny a nástroje pro posuzování vlivů v kontextu světového dědictví jsou referenčním materiálem, který vysvětluje postup, jak takových cílů dosáhnout. Nabízí praktické tipy a nástroje, včetně kontrolních seznamů a slovníčku pojmů, a lze ho použít jako rámec pro vlastní posouzení vlivů na kulturní a přírodní památky.

Tato příručka, kterou vypracovalo UNESCO a poradní organizace Výboru pro světové dědictví – ICCROM, ICOMOS a IUCN – se hlásí k mezioborové a interdisciplinární spolupráci při hledání řešení, jež chrání jak památky světového dědictví, tak současně podporuje kvalitní a přijatelný rozvoj. Smluvní státy Úmluvy o ochraně světového dědictví, správci kulturního a přírodního dědictví, osoby s rozhodovací pravomocí, projektanti a developéři jsou vyzýváni, aby ji používali, a pomohli tak realizovat náš společný závazek, jímž je předání našeho cenného dědictví budoucím generacím.

POKYNY A NÁSTROJE PRO POSUZOVÁNÍ VLIVŮ

v kontextu světového dědictví

CO JE SÉRIE METODICKÝCH PŘÍRUČEK PRO SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

Od doby, kdy byla v roce 1972 přijata Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, se Seznam světového dědictví neustále rozšiřuje a přibývají na něm nově zapsané památky. S tím, jak počet položek na tomto Seznamu roste, vyvstala i potřeba nabídnout smluvním státům návod k provádění Úmluvy. Různá odborná setkání a výstupy z pravidelných monitorovacích zpráv ukázaly potřebu cílenějšího školení a budování kapacit v konkrétních oblastech, kde smluvní státy a správci památek světového dědictví (Site Managers) potřebují větší podporu. Reakcí na tuto potřebu je vypracování publikační řady nazvané „Metodické příručky pro světové dědictví“.

Vydávání této řady metodických příruček je společným dílem UNESCO jako Sekretariátu Úmluvy a tří poradních organizací Výboru pro světové dědictví (ICCROM, ICOMOS a IUCN). Výbor pro světové dědictví na svém 30. zasedání v litevském Vilniusu v červenci 2006 podpořil tuto iniciativu a požádal poradní organizace a UNESCO, aby pokračovaly v přípravě a vydávání těchto metodických příruček věnujících se konkrétním tématům.

Cílem příruček je poskytnout smluvním státům, orgánům památkové péče, místním samosprávám, správcům památek a místním komunitám, jež mají přímý vztah k památkám světového dědictví, ale i ostatním stranám zapojeným do památkové péče, cílený návod k provádění Úmluvy. Tyto příručky jsou zaměřené na poskytování informací a současně mají napomoci tomu, aby Seznam světového dědictví byl reprezentativní a důvěryhodný a obsahoval dobře chráněné a efektivně spravované památky.

Příručky představují uživatelsky přívětivé nástroje sloužící k budování kapacit a zvyšování povědomí o Úmluvě o ochraně světového dědictví. Lze je používat jako učebnice pro samostudium nebo jako školící materiály na seminářích a měly by napomáhat lepšímu porozumění smyslu jednotlivých ustanovení Úmluvy a *Prováděcím směrnicím* určeným k jejímu naplňování.

Tituly této řady jsou vytvořeny jako online dokumenty ve formátu PDF, které jsou volně dostupné ke stažení na adrese: <https://whc.unesco.org/en/resourcemanuals/>.

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE CENTRA SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

Za více než 75 let od svého založení vytvořilo UNESCO soubor mezinárodních normativních nástrojů pro ochranu tvůrčí rozmanitosti, nacházející se po celém. Úmluvy, deklarace a doporučení UNESCO pokrývají všechny aspekty hmotného i nehmotného kulturního dědictví a společně tvoří systém právních nástrojů pomáhajících smluvním státům v jejich úsilí chránit památky a tvořivost po celém světě.

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972, obecně známá jako Úmluva o světovém dědictví, je považována za jeden z nejlépe fungujících mezinárodních nástrojů určený k ochraně památek. Jako vůbec první mezinárodní právní nástroj zahrnující jak přírodní, tak kulturní památky představuje jedinečné a silné propojení mezi nástroji zabývajícími se kulturním dědictvím a nástroji řešícími otázky, jako je ochrana přírodních památek, biologická rozmanitost nebo změna klimatu. Navíc soubor více než 1 154 památek, jež jsou v současné době zapsány na Seznamu světového dědictví, je odrazem velké míry rozmanitosti dědictví a důležitým vzorkem pro otestování všech aspektů památkové ochrany.

Již od roku 2022, kdy Úmluva o světovém dědictví slavila 50. výročí od svého vzniku, se všichni aktéři působící v oblasti ochrany světového dědictví kriticky zamýšlejí nad mimořádnými výsledky, jichž bylo od roku 1972 dosaženo, a nad dalším směřováním v duchu hesla „Příštích 50 let: světové dědictví jako zdroj odolnosti, lidskosti a inovací“. Po půlstoletí existence ochrany světového dědictví se tato publikace zaměřuje na mnoho důležitých oblastí, jako je například změna klimatu a péče o památky, udržitelný cestovní ruch, rostoucí role digitální komunikace a přirozená odolnost výjimečného dědictví, jež hraje významnou roli v životě komunit.

Jednou z častých obav Výboru pro světové dědictví při posuzování stavu zachování památek zůstává míra spolehlivosti a včasnosti posouzení projektů, jež mohou mít dopad na výjimečnou světovou hodnotu památek světového dědictví. Potřeba řešit rozvoj a blahobyt komunit, a současně zajistit ochranu kulturního dědictví, představuje náročný úkol, a proto je zapotřebí mít specializované nástroje, jež pomohou smluvním státům co nejlépe plnit dané povinnosti.

Poradní organizace Výboru pro světové dědictví (ICCROM, ICOMOS, IUCN) vypracovaly v uplynulých desetiletích specializované příručky, jež smluvním státům pomáhají aplikovat nejnovější osvědčené postupy v oblasti ochrany kulturního a přírodního dědictví: *Pokyny ICOMOS k posuzování vlivů na kulturní památky světového dědictví* z roku 2011 a *Návod IUCN k posuzování vlivů na životní prostředí* z roku 2013. Od té doby, co tyto dokumenty vyšly, vyzývá Výbor smluvní státy k jejich používání, pokud je nutné zadat posouzení vlivů nebo provést přezkum provedeného posouzení.

Tento dokument nazvaný *Pokyny a nástroje* je společnou publikací UNESCO a poradních organizací Výboru pro světové dědictví. Jedná se o mimořádný počin v oblasti péče o kulturní a přírodní dědictví. Cílem *Pokynů*, zpracovaných v podobě adaptabilního rámce, je sloužit uživateli jako průvodce jednotlivými kroky během posuzování vlivů spojených s nejrůznějšími typy a velikostmi projektů týkajících se památek světového dědictví, ať již kulturních, přírodních nebo smíšených. Proto by tato publikace nemohla vzniknout bez odborných znalostí a aktivního zapojení poradních organizací.

Tento rámec, který vznikl několik let a odpovídá nejvyšším stávajícím metodickým standardům, poskytuje jak smluvním státům, tak předkladatelům projektů i nezávislým odborníkům praktický návod, jak zadávat, provádět a přezkoumávat posuzování vlivů na památky. V duchu *Doporučení UNESCO o ochraně kulturního a přírodního dědictví na národní úrovni* z roku 1972 je tato metodika navržena tak, aby se vztahovala nejen na památky zapsané na Seznamu světového dědictví, ale i na všechny ostatní typy kulturního a přírodního dědictví.

Zvláště mě těší, že revidované *Pokyny* jsou i zdrojem pro budování kapacit a zvyšování povědomí o správě a péči o památky světového dědictví a lze je využít buď v rámci organizovaných skupinových školení, nebo pro samostudium. Tento další nástroj, inspirovaný texty příruček a zásadami Úmluvy o světovém dědictví, jenž byl navržen tak, aby byl uživatelsky přívětivý a dal se podle potřeby přizpůsobit, bude mít nepochybně velmi pozitivní vliv na výjimečné dědictví po celém světě.

Závěrem bych rád jménem UNESCO vyjádřil poděkování norskému Ministerstvu pro klima a životní prostředí, které podpořilo vypracování těchto *Pokynů* prostřednictvím programu ICCROM-IUCN World Heritage Leadership Programme. Jsem přesvědčen, že čím více zainteresovaných stran bude postupovat podle těchto *Pokynů a nástrojů*, tím více mohou svými dalšími kroky pomoci mobilizovat správu a ochranu našeho společného dědictví, aby se zachovalo pro příští generace.

Lazare Eloundou Assomo

Ředitel Centra světového dědictví

ÚVODNÍ SLOVO PORADNÍCH ORGANIZACÍ VÝBORU PRO SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

Tyto *Pokyny a nástroje* představují společnou publikaci UNESCO, Mezinárodního centra pro studium ochrany a restaurování kulturních statků (ICCROM), Mezinárodní rady pro památky a sídla (ICOMOS) a Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN). Tato práce byla velkoryse podpořena norským Ministerstvem pro klima a životní prostředí v rámci programu ICCROM-IUCN World Heritage Leadership Programme.

Cílem tohoto dokumentu je poskytnout návod při posuzování vlivů na památky světového dědictví, a to pomocí rámce, který lze použít jak pro přírodní, tak i kulturní památky a lze ho aplikovat na malé, ale i velké projektové záměry. Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví může být buď součástí Posuzování environmentálních a sociálních vlivů (Environmental and Social Impact Assessments – ESIA), nebo může být provedeno samostatně jako Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví (Heritage Impact Assessment – HIA).

Stanovení rozsahu, rešerše zdrojů a společná práce na sestavení dokumentu začala v září 2018 a zahrnovala četná setkání a workshopy v nejrůznějších koutech světa. Na základě příkladů dobré praxe pro metodiky posuzování vlivů byl u těchto *Pokynů* použit integrovaný přístup zohledňující řadu požadavků a potřeb, jak je identifikovaly nejrůznější subjekty zapojené do provádění Úmluvy o světovém dědictví prostřednictvím aktivit ICCROM, jež jsou zaměřeny na budování kapacit. Tento dokument obsahuje a nahrazuje *Pokyny ICOMOS k posuzování vlivů na kulturní památky světového dědictví* z roku 2011 a *Návod IUCN k posuzování vlivů na životní prostředí* z roku 2013, a je tudíž tím nejaktuálnějším, který se týká vlastního posuzování vlivů a přezkumu takového posouzení ve vztahu k památkám světového dědictví. Metodiku uvedenou v těchto *Pokynech* lze použít i u jiných forem dědictví.

Dokument obsahuje přehled systému světového dědictví, základní principy a vysvětlení procesu provádění ESIA nebo HIA. K dispozici je také slovníček pojmů, návrh souboru nástrojů s tabulkami a kontrolní seznamy, jež lze při aplikaci metodiky použít. Tyto novelizované *Pokyny a nástroje* pomohou smluvním státům, správcům kulturního a přírodního dědictví, osobám s rozhodovací pravomocí, předkladatelům projektů, komunitám a dalším subjektům při správě a péči o památky světového dědictví v případech, kdy se v místě památky nebo jejím okolí uvažuje o určitém záměru, jenž by mohl mít vliv na její výjimečnou světovou hodnotu (OUV).

Kromě toho, že tato příručka poskytuje rámec pro posuzování vlivů v kontextu památek světového dědictví, tak rovněž slouží jako podklad pro budování kapacit a zvyšování povědomí o správě a péči o světové dědictví. Vytvářejí základ pro navazující aktivity v oblasti budování kapacit zajišťované Centrem světového dědictví, poradními organizacemi a centry UNESCO kategorie 2 (tzv. C2C). Rovněž je lze použít k samostudiu. Společně s Prováděcími směrnicemi jsou určeny k tomu, aby pomáhaly při provádění Úmluvy o světovém dědictví.

Poradní organizace jsou přesvědčeny, že tato příručka bude užitečná pro všechny, kdo se zabývají světovým dědictvím, a pomůže jim nacházet řešení, která ochrání jak památky světového dědictví, tak rovněž umožní kvalitní a přijatelný udržitelný rozvoj.

ICCROM, IUCN, ICOMOS

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE CENTRA SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ	2
ÚVODNÍ SLOVO PORADNÍCH ORGANIZACÍ VÝBORU PRO SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ	4
1. ÚVOD	6
2. PRINCIPY	7
3. KONTEXT SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ PRO POSUZOVÁNÍ VLVIVŮ	10
3.1 Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví	10
3.2 Památky světového dědictví	12
3.3 Správa a péče u památek světového dědictví jako základ posuzování vlivů	15
3.4 Zahrnutí perspektivy udržitelného rozvoje do procesů souvisejících s Úmluvou o světovém dědictví	16
4. POSUZOVÁNÍ VLVIVŮ U SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ	17
4.1 Posuzování vlivů	17
4.2 Typy posuzování vlivů	20
4.3 Posuzování vlivů na světové dědictví	22
4.4 Jaký typ posuzování vlivů použít	22
5. POSUZOVÁNÍ VLVIVŮ NA SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ JAKO SOUČÁST ŠIRŠÍHO POSUZOVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍCH A SOCIÁLNÍCH VLVIVŮ	24
6. SAMOSTATNÉ POSUZOVÁNÍ VLVIVŮ NA VÝJIMEČNOU SVĚTOVOU HODNOTU	29
6.1 Co je samostatné posuzování vlivů?	29
6.2 Participace: jak by měli být zapojeni držitelé práv, místní komunity a další zúčastněné strany?	30
6.3 Proaktivní řešení problémů	32
6.4 Screening: je nutné posuzování vlivů?	32
6.5 Stanovení rozsahu: co by mělo být posuzováno?	34
6.6 Hodnocení výchozího stavu	36
6.7 Navrhovaný záměr a alternativy	38
6.8 Identifikace a predikce vlivů	40
6.9 Hodnocení vlivů	44
6.10 Zmírnění a posílení	45
6.11 Reporting	48
6.12 Přezkum zprávy	50
6.13 Rozhodnutí	51
6.14 Následné kroky (Follow-up)	52
ZKRATKY	54
SLOVNÍČEK POJMŮ	55
POUŽITÁ LITERATURA	65
PODĚKOVÁNÍ	68
PŘÍLOHA: NÁSTROJE	69
KONTAKTY	88

1. ÚVOD

Tato příručka popisuje, jak lze využít posuzování vlivů k ochraně výjimečné světové hodnoty u památek zapsaných na Seznamu světového dědictví pro účely informovaného rozhodování v rámci Úmluvy UNESCO o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, zkráceně „Úmluvy o světovém dědictví“ (UNESCO, 1972) tak, aby byla zajištěna kontinuita a řízení změn. Úmluva byla přijata v době značných obav z dopadů rychlých změn probíhajících v současném světě. Během padesáti let její existence Úmluvu ratifikovalo 194 smluvních států, které navrhly k zápisu více než 1 000 památek, jež jsou vysoce ceněny pro svou výjimečnou světovou hodnotu. Zároveň se tyto změny zintenzivnily, a ne vždy jsou ve prospěch původní myšlenky zachovat rovnováhu mezi lidmi a jejich přírodním a kulturním prostředím. Přírodní i kulturní dědictví je důležité pro celé světové společnosti, a proto je nezbytná celosvětová spolupráce, aby se zajistila nejen ochrana dědictví, ale aby v současné společnosti plnilo svoji roli a bylo předáno dalším generacím v co nejlepším stavu.

Změny jak na památkách světového dědictví, tak i v jejich okolí musí být regulovány v souladu s cíli Úmluvy. K tomu může právě velmi dobře sloužit posuzování vlivů, a proto se také u památek světového dědictví už delší dobu používá. Výbor pro světové dědictví vyžaduje, aby se více přihlíželo k posuzování vlivů v souvislosti s výjimečnou světovou hodnotou památek světového dědictví, a proto se tímto dokumentem snaží pomoci smluvním státům v plnění jejich závazků vyplývajících z Úmluvy.

Tato příručka je určena jak odborníkům, kteří se zabývají posuzováním vlivů, tak i těm, kdo se podílejí na správě a péči o světové dědictví. Příručka je rozdělena do následujících kapitol:

- **Kapitola 2** obsahuje základní principy posuzování vlivů v kontextu světového dědictví.
- **Kapitola 3** se zabývá celkovým konceptem světového dědictví a shrnutím, v čem tento koncept spočívá.
- **Kapitola 4** pojednává o potřebě posuzování vlivů a uvádí různé typy posuzování.
- **Kapitola 5** se zabývá případy, kdy je posuzování vlivů na základě vnitrostátního legislativního rámce či jiných právních úprav povinné a je nutné do něho zahrnout i vlivy na světové dědictví.
- **Kapitola 6** uvádí případy, kdy je posuzování vlivů vyžadováno pro splnění povinností spojených se světovým dědictvím, ale na základě vnitrostátního legislativního rámce by nebylo nutné ho provádět (tzv. „samostatné posuzování“).
- **Slovníček pojmů** vysvětluje odborné termíny, s nimiž tato příručka pracuje.
- **Příloha** obsahuje nástroje, které mohou hodnotitelé použít při posuzování vlivů na památky světového dědictví. Nástroje jsou ve formě obecně použitelných tabulek, jež představují jednu z mnoha možností a lze je případně dále upravovat a vylepšovat.

2. PRINCIPY

Tato kapitola uvádí hlavní principy platné pro posuzování vlivů předkládaných záměrů, jež by mohly působit na památky světového dědictví a jejich výjimečnou světovou hodnotu.

1. Podpisem Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví se smluvní stát zavazuje, že bude chránit a pečovat o své památky světového dědictví.

Smluvní státy mají za povinnost identifikovat, chránit, zachovat a prezentovat své kulturní a přírodní dědictví a předávat ho dál budoucím generacím. Současně musí zajistit, aby toto dědictví plnilo v životě společnosti funkci, jež mu náleží. Rozhodnutí o navrhovaném záměru by mělo zajistit ochranu a zachování výjimečné světové hodnoty dané památky světového dědictví. To může následně vyžadovat ochranu jejích dalších kulturních či přírodních hodnot. Pokud se stav památky světového dědictví zhorší natolik, že ztratí charakteristiky, na jejichž základě byla zapsána na Seznam světového dědictví, může Výbor pro světové dědictví v krajním případě rozhodnout o jejím vyškrtnutí ze Seznamu.

→ Úmluva o světovém dědictví, články 4, 5 a další.

2. Posuzování vlivů může napomoci dosažení udržitelného rozvoje, který je předpokladem ochrany a zachování světového dědictví.

Smluvní státy se zavázaly chránit a zachovat světové dědictví a zároveň optimalizovat jeho potenciál, jímž toto dědictví přispívá k udržitelnému rozvoji. Posuzování vlivů je tak základem pro vyhodnocení potřeby navrhovaného záměru, včetně všech jeho důsledků, a rovněž pro zjištění, zda se dosáhne požadovaných environmentálních, sociálních a ekonomických cílů, aniž by přitom utrpěla výjimečná světová hodnota dané památky. Posuzování vlivů může zároveň poukázat na zásadní rozpor mezi navrhovaným záměrem a prvotním úkolem chránit výjimečnou světovou hodnotu.

→ Prováděcí směrnice, odst. 14*bis*; Strategie pro zahrnutí perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví (Policy for the Integration of a Sustainable Development Perspective into the Processes of the World Heritage Convention); Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj (UN 2030 Agenda for Sustainable Development)

3. Smluvní státy jsou povinny informovat Centrum světového dědictví UNESCO předem, než se začnou zabývat návrhem záměru, který by mohl mít vliv na památku světového dědictví.

To se týká veškerých návrhů, u nichž lze důvodně předpokládat, že by mohly ovlivnit výjimečnou světovou hodnotu zapsané památky, tedy přímo památku jako takovou, či její nárazníkovou zónu nebo širší okolí. Výbor pro světové dědictví nebo Centrum světového dědictví UNESCO může rovněž požadovat vypracování a předložení zprávy o posouzení vlivů, která by měla být k dispozici předtím, než dojde k přijetí nezvratného rozhodnutí. Posuzování vlivů by mělo být východiskem při rozhodování o tom, zda navrhované záměry zrealizovat či nikoli. Rozhodnutí v dané věci by proto nemělo nikdy být přijato před posouzením vlivů a nemělo by ani mít vliv na závěry posouzení.

→ Prováděcí směrnice, odst. 110, 112, 118*bis*, 172

4. Posuzování vlivů na památku světového dědictví by se mělo zaměřit především na její výjimečnou světovou hodnotu a její další kulturní a přírodní hodnoty.

V řadě zemí se předkládané záměry, jež by mohly mít vliv na světové dědictví, posuzují na základě vnitrostátního legislativního rámce či podobných právních úprav určených k Posuzování environmentálních a sociálních vlivů (Environmental and Social Impact Assessment – ESIA) nebo na základě Posuzování vlivů koncepcí a plánů na životní prostředí (SEA). V těchto případech by se měly vlivy na světové dědictví posuzovat především v širších souvislostech. Pokud v rámci plánování a projektové přípravy navrhovaný záměr nepodléhá tomuto typu posuzování vlivů, pak je zapotřebí provést samostatné Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví (HIA). V obou případech se posuzování musí zaměřit na potenciální vlivy působící na atributy památky, jež vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví.

→ Prováděcí směrnice, odst. 110, 118bis

5. S posuzováním vlivů by se mělo začít hned, jakmile se začne uvažovat o nějakém záměru, jenž by mohl mít vliv na památku světového dědictví, a mělo by se v něm pokračovat i během přípravy, realizace a po dokončení daného záměru.

Při rozhodování o tom, zda je nutné provést posouzení vlivů (tzv. „screening“), je třeba k dané památce přistupovat citlivě a pokládat ji za výjimečnou a cennou. Je třeba uplatnit princip předběžné opatrnosti, tudíž vlivy by se měly posuzovat tehdy, kdy nelze jednoznačně prokázat, že navrhovaný záměr nemá žádný dopad na památku světového dědictví ani její výjimečnou světovou hodnotu. To platí i v případě, že by navrhovaný záměr neměl žádné jiné dopady. Tak lze provést posouzení vlivů na památku předem a případně navrhovaný záměr upravit, přesunout jinam či jeho realizaci zamítnout ještě před závazným rozhodnutím či nevratnými kroky. Pokud navrhovaný záměr postoupí do další fáze, může být případně nutné provést následnou kontrolu během jeho realizace, po dokončení, a případně také po jeho odstranění či demolici a navrácení do původního stavu. Na základě monitorování lze zjistit, zda a kdy je zapotřebí nějakým způsobem reagovat, aby byla zajištěna trvalá ochrana světového dědictví.

→ Prováděcí směrnice, odst. 110, 118bis, 172

6. Posuzování vlivů by měli provádět odborníci s příslušnými odbornými znalostmi.

Tým odborníků, kteří společně posuzují vlivy, by měl disponovat odbornými znalostmi v oblasti:

- Úmluvy o světovém dědictví
- konkrétního kulturního nebo přírodního dědictví (včetně atributů, které by mohly být dotčeny)
- navrhovaného záměru

I když je možné připustit určité výjimky, bude zapotřebí mít víceoborový, multidisciplinární a nezávislý tým.

→ Prováděcí směrnice, odst. 14

7. Posuzování vlivů by mělo podporovat a vybízet k účinnému, inkluzivnímu a rovnocennému zapojení držitelů práv, včetně původních obyvatel, místních komunit a dalších zúčastněných stran.

Jedním ze strategických cílů Výboru pro světové dědictví je „posílení úlohy komunit při provádění Úmluvy o světovém dědictví“. Nejdříve je třeba identifikovat držitele práv a další zúčastněné strany, s nimiž je nutné vést konzultace, aby bylo možné při posuzování vlivů přihlídnout k jejich názorům a obavám. V [Deklaraci OSN o právech původních obyvatel](#) z roku 2007 se rovněž uvádí, že původní obyvatelé mají právo na svobodný, předem daný a informovaný souhlas, než dojde ke schválení jakéhokoli záměru, jenž by měl dopad na jejich půdu, území či zdroje. Smluvní státy se vyzývají, aby postupovaly v souladu s lidskoprávními principy a podle okolností požadovaly svobodný, předem daný a informovaný souhlas držitelů práv.

→ Prováděcí směrnice, odst. 12, 14bis, 39, 119

→ UNESCO 2018 [Policy on Engaging with Indigenous Peoples](#)

8. Posuzování vlivů by mělo identifikovat vícero přiměřených alternativ a zhodnotit jejich potenciální dopad.

Posuzování vlivů by mělo zvážit jak negativní, tak pozitivní vlivy navrhovaného záměru a případně i možná alternativní řešení, aby bylo možné určit nejudržitelnější variantu, která ochrání výjimečnou světovou hodnotu památky a současně dosáhne cílů navrhovaného záměru. Taková alternativní řešení mohou zahrnovat změnu v umístění, jiný rozsah, jiný postup, změnu dispozičního řešení, jiné podmínky provozování atd. Je důležité, aby existovala i možnost dále v záměru nepokračovat.

→ Prováděcí směrnice, odst. 118*bis*

9. Posuzování vlivů by mělo zhodnotit širší trendy a kumulativní dopady.

Každý záměr je třeba posoudit v širším kontextu, nikoli izolovaně. Více projektů stejného typu nebo kombinace různých projektů v průběhu času může mít za následek kumulaci dopadů, jež vede k umocnění vlivů jednotlivých navrhovaných akcí. Na památky světového dědictví mohou negativně působit i další faktory, například změny klimatu, které mohou znásobit vliv navrhovaného záměru. Při posuzování je proto třeba přihlídnout i k dalším záměrům, ať již v minulosti zrealizovaným či do budoucna uvažovaným, jež by mohly mít na památku světového dědictví vliv. Po důkladném posouzení konkrétních vlivů by posudky měly obsahovat také analýzu spolupůsobení veškerých potenciálních vlivů.

→ Prováděcí směrnice, odst. 111*d*, 112

10. Posuzování vlivů je iterativní, nikoli lineární proces.

Při posuzování vlivů musí jednotlivé kroky vycházet z předchozích výsledků a v případě potřeby je nutná aktualizace. Například po posouzení potenciálních negativních vlivů daného záměru a navržených zmírňujících opatření je třeba opět provést posouzení vlivů, aby byla jistota, že přijatá zmírňující opatření nepoškodí kulturní či přírodní hodnotu dědictví. Podobně mohou výsledky veřejné konzultace týkající se navrhovaného rozsahu posuzování vést k opětovnému zvážení alternativních řešení.

→ Prováděcí směrnice, odst. 111*c*, *d*

11. Posuzování vlivů by mělo být součástí systému správy a péče o památku světového dědictví.

Doporučení vyplývající z posouzení vlivů by měla být podkladem pro rozhodování v oblasti správy a péče o dědictví a současně by měla vycházet z řídicího rámce péče o toto dědictví a příslušných postupů (např. prohlášení o výjimečné světové hodnotě, identifikace dalších hodnot kulturního a přírodního dědictví, zmapování atributů, sběr dat). Tento opakující se cyklus může přispět k lepšímu monitorování, snižování rizik a posílení zpětné vazby, což povede k soustavnému zvyšování kvality posuzování vlivů.

→ Prováděcí směrnice, odst. 108, 110

3. KONTEXT SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ PRO POSUZOVÁNÍ VLVŮ

Tato kapitola nabízí přehled systému světového dědictví. Ten zahrnuje Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, památky světového dědictví a jejich hodnoty a atributy, řízení, správu a péči o světové dědictví a vazby na udržitelný rozvoj.

3.1 ÚMLUVA O OCHRANĚ SVĚTOVÉHO KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví¹ neboli Úmluva o světovém dědictví uznává význam přírodního a kulturního dědictví a nutnost jeho ochrany a zachování v rychle se měnícím světě. I když se **smluvní státy** zavázaly chránit na svém území veškeré **dědictví**, nejznámější součástí Úmluvy je Seznam světového dědictví, který obsahuje přírodní a kulturní památky, jež jsou považovány za významné pro svou 'výjimečnou světovou hodnotou'. Aby mohly být památky na Seznam zapsány, musí splňovat alespoň jedno z deseti kritérií **výjimečné světové hodnoty** (rámeček 3.1), a současně splnit i požadavky na **autenticitu, integritu** a podmínky ochrany a správy (viz rámeček 3.2).² Existují nejrůznější typy památek světového dědictví, a to jak přírodních, tak kulturních. Místa, kde je možné vidět geologické útvary či procesy, přírodní a kulturní krajiny, ekosystémy a přírodní stanoviště, architektonické komplexy, lidská sídla, archeologická naleziště, technické památky, posvátná místa, historické cesty a mnoho dalších. K nim se mohou vázat i nehmotné atributy, jako jsou významné duchovní rituály či kulturní tradice, které se odrážejí v hmotných složkách památky.

Široká rozmanitost dědictví nacházejícího se po celém světě přináší i značnou rozmanitost vlivů, jež na něj působí. Například odvodňovací práce na horním toku řeky mohou ovlivnit výšku hladiny na dolním, sladkovodním toku řeky; výškové budovy zastíní výhled na **památku světového dědictví** a omezí výhledy z ní; postupně se mění charakter městské zástavby a půdorys typický pro určité historické období; dojde k přerušení migrační trasy významného živočišného druhu či k zásahům v nedotčeném území, jež je důležitou součástí kulturní tradice. **Posuzování vlivů** je klíčovým nástrojem pro identifikaci, předcházení a minimalizaci těchto negativních dopadů.

Na základě **Úmluvy o světovém dědictví** byl zřízen **Výbor pro světové dědictví**, mezivládní orgán složený ze zástupců smluvních států, který vede Seznam světového dědictví. Úmluvu v rámci UNESCO podporuje také Sekretariát, známý jako **Centrum světového dědictví** UNESCO. V bodě 8.3 jsou uvedeny všechny tři mezinárodní **poradní organizace** Výboru pro světové dědictví: ICCROM, ICOMOS a IUCN. Výbor pro světové dědictví se schází jednou ročně, aby sledoval naplňování Úmluvy a udával mu směr. To zahrnuje i rozhodování o tom, které památky budou zapsány na Seznam světového dědictví, nebo z něj budou vyškrtuty. Výbor rovněž kontroluje monitorovací zprávy o stavu památek zapsaných na Seznamu světového dědictví a pokud narazí na nějaký problém, týkající se památky, může smluvní stát vyzvat k přijetí opatření, což může zahrnovat žádost o posouzení vlivů. Rozhodnutí Výboru 39 COM 7 zdůraznilo smluvním státům důležitost posuzování vlivů pro zajištění kontinuity a řízení změn a vybídlo je, aby posuzování vlivů zapracovaly do příslušné legislativy, plánovacích mechanismů a plánů ochrany a správy.

1 <https://whc.unesco.org/en/convention/>

2 Pokud smluvní státy hodlají v budoucnu předložit nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví, mohou předtím památky zapsat na předběžný seznam. Principy a metodika těchto Pokynů může rovněž pomoci při ochraně a správě památek zapsaných na Indikativním seznamu.

Rámeček 3.1. Kritéria pro hodnocení výjimečné světové hodnoty

Památky by měly:

- i. představovat vrcholné dílo lidské tvořivosti;
- ii. svědčit o výrazné výměně vlivů po dané období nebo v určité kulturní oblasti ve vývoji stavitelství nebo technologie, monumentálního umění, urbanismu nebo krajinné tvorby;
- iii. přinášet jedinečné nebo alespoň mimořádné svědectví o živé či již zaniklé civilizaci;
- iv. představovat výjimečný příklad určitého typu stavby nebo stavebního či technologického souboru anebo krajiny, který je dokladem jednoho či více významných období lidských dějin;
- v. být výjimečným příkladem tradičního lidského sídla, tradičního využití území nebo moře, které je reprezentativní pro určitou kulturu (nebo kultury), či pro vzájemné působení člověka a životního prostředí, zejména pokud se toto prostředí stalo zranitelným vlivem nevratné změny;
- vi. být přímo nebo hmatatelně spojena s událostmi nebo živými tradicemi, myšlenkovými proudy, způsoby víry nebo s uměleckými a literárními díly, které mají mimořádný světový význam. (Výbor se domnívá, že toto kritérium má být, pokud možno, použito společně s dalšími kritérii);
- vii. představovat mimořádné přírodní jevy nebo oblasti s přírodní krásou a mající mimořádný estetický význam;
- viii. být mimořádně reprezentativním příkladem hlavních stádií v dějinách planety Země, včetně svědectví o vývoji života, geologických procesech probíhajících při vývoji zemských útvarů nebo geomorfologických či fyziografických prvků majících velký význam;
- ix. být mimořádně reprezentativním příkladem ekologických a biologických procesů v průběhu evoluce a vývoje ekosystémů a společenství suchozemských, sladkovodních, přímořských a mořských rostlin a živočichů;
- x. obsahovat nejreprezentativnější a nejdůležitější přirozená stanoviště pro zachování biologické rozmanitosti in-situ, včetně těch, kde přežívají ohrožené druhy výjimečné světové hodnoty z hlediska vědy nebo zachování/ zachovalosti.

Zdroj: UNESCO, 2021.

Rámeček 3.2. Autenticita, integrita, ochrana, správa a péče

Autenticita se vztahuje na kulturní dědictví a týká se míry, do jaké jsou znalosti a chápání hodnot kulturního dědictví vnímány a považovány za věrohodné: zda jsou jejich kulturní hodnoty pravdivé a věrohodně vyjádřeny prostřednictvím řady atributů zahrnujících tvarosloví a pojetí; materiál a hmotnou podstatu; funkční využití; tradice, techniky, postupy, způsoby hospodaření a systémy řízení; umístění a zasazení do okolí; jazyk a ostatní podoby nehmotného dědictví; ducha a pocity a další vnitřní a vnější faktory.

Integrita je posouzení celkového vyznění a nedotknuté rázovitosti přírodního a/nebo kulturního dědictví a jeho atributů: do jaké míry památka vlastní všechny prvky nezbytné pro vyjádření její výjimečné světové hodnoty; zda je dostatečně velká, aby umožnila udělat si úplnou představu o charakteristických znacích a procesech, které předávají význam této památce; a zda byla ochráněna před negativními rozvojovými vlivy nebo zanedbáním.

Ochrana, správa a péče se vztahují k tomu, jak bude v průběhu doby zajištěno a zkvalitněno zachování výjimečné světové hodnoty památky včetně její integrity a autenticity.

Zdroj: UNESCO, 2021.

3.2 PAMÁTKY SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

3.2.1 VÝJIMEČNÁ SVĚTOVÁ HODNOTA

Zápis na Seznam světového dědictví znamená, že památka byla oficiálně uznána jako významná pro svou **výjimečnou světovou hodnotu** (Outstanding Universal Value – OUV). Pojem OUV spolu s podmínkami **autenticity** a **integrity** tvoří základ **Úmluvy o světovém dědictví** a všech aktivit souvisejících s památkami zapsanými na Seznamu, včetně posuzování vlivů na památku (obr. 3.1). Každá památka zapsaná na Seznamu má své **Prohlášení o výjimečné světové hodnotě**, jež obsahuje stručné zdůvodnění jejího zápisu a slouží jako východisko pro obecně uznávané a akceptované památkové hodnoty a ochranná opatření. Tato prohlášení o OUV lze nalézt na internetových stránkách Centra světového dědictví UNESCO spolu s dalšími relevantními dokumenty, jako jsou například nominační dokumentace, plány péče (management plány), zprávy z misí a další.

Obr. 3.1. „Tři pilíře“ výjimečné světové hodnoty.

3.2.2. HODNOTY A ATRIBUTY

V **Prohlášení o výjimečné světové hodnotě** jsou uvedeny hodnoty a atributy **památky světového dědictví**, na jejichž základě byla daná památka zapsána na Seznam světového dědictví. Každá památka uvedená na Seznamu světového dědictví musí mít zajištěnu trvalou ochranu **OUV**, včetně **autenticity** a **integrity**. To také hraje důležitou roli při **posuzování vlivů** v kontextu světového dědictví.

Hodnoty jsou tím, co dělá lokalitu specifickou a jedinečná kombinace kulturních a přírodních hodnot zvyšuje její mimořádný význam. V případě památky světového dědictví je to právě její OUV – výjimečná světová hodnota, která je považována za „důležitou pro současné i budoucí generace lidstva“ (příklad viz rámeček 3.3). Památka světového dědictví může vykazovat i **další kulturní a přírodní hodnoty dědictví**, které je třeba zohlednit při posuzování vlivů, například hodnoty, které jsou základem prohlášení památky za národní kulturní či přírodní památku či kulturní nebo přírodní památku místního významu nebo hodnoty, jejichž nositeli jsou původní obyvatelé nebo jiné skupiny. Ty mohou být buď úředně potvrzeny za dědictví, nebo neformálně uznávány.

Atributy jsou prvky památky, které vyjadřují její hodnoty a činí tyto hodnoty srozumitelnými. Může se jednat o fyzické vlastnosti související s hmotovým uspořádáním a dalšími hmotnými složkami, ale také to mohou být nehmotné aspekty, jako jsou procesy, společenské uspořádání nebo kulturní zvyklosti, jakož i asociace a vztahy, které se odrážejí v hmotných složkách památky.

V případě kulturních **památek** mohou atributy tvořit budovy nebo jiné stavby, jejich tvarosloví, materiál, řešení, funkční využití, ale také urbanistické řešení, zemědělské postupy, náboženské obřady, stavební techniky, vizuální vztahy a duchovní vazby. U přírodních památek mohou být atributy specifické krajinné prvky, stanoviště, specifické druhy rostlin a živočichů, aspekty týkající se kvality životního prostředí (např. neporušenost, vysoká kvalita životního prostředí nebo její nejlépe nedostatečnost), velikost a přírodní charakter stanoviště a velikost a životaschopnost populací volně žijících živočichů. Atributy se mohou vztahovat k rozsáhlým územím a mohou být závislé na procesech odehrávajících se mimo území památky světového dědictví.

Atributy a jejich interakce by měly být předmětem opatření zaměřených na ochranu, péči a správu památek. Výraz „atributy“ se zejména u památek světového dědictví používá k popisu toho, v čem spočívá výjimečná světová hodnota a jakým způsobem je zprostředkována. Detailní znalost atributů, které vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu památky, je důležitým faktorem pro jejich dlouhodobou ochranu. Prostorové rozložení těchto atributů a příslušné požadavky na jejich ochranu by měly být východiskem pro stanovení hranic památky, její nárazníkové zóny a dalších ochranných opatření.

Výraz „atribut“ se zejména u památek světového dědictví používá k popisu toho, v čem spočívá výjimečná světová hodnota dané památky a jakým způsobem je zprostředkována (viz rámeček 3.3).

Rámeček 3.3. Příklad Prohlášení o výjimečné světové hodnotě (výňatek – fiktivní památka)

Mořský park Blue Sea a Staré Město v Heritopolisu

Památka se nachází v oblasti *Modrého moře* na území, jež je světově výjimečnou ekologickou lokalitou. Rozkládá se na ploše 400 000 ha, jeho nárazníková zóna má rozlohu 600 000 ha a zahrnuje jak *mořské lokality, tak i suchozemské*. Je součástí větší *přechodové oblasti* mezi severní a jižní biogeografickou zónou a v moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné *ekosystémy a druhy, včetně ohrožených ekologických společenstev*. K převážně nenarušeným *biotopům* patří vzácné příklady systémů *tropických korálových útesů* a unikátní *druhy měkkých korálů*. Součástí památky a jejího okolí jsou také porosty mořské trávy a specifický mangrovníkový ekosystém. Tato stanoviště jsou domovem mořských ptáků, mořských savců, ryb, korálů, žraloků, mant obrovských a mořských želv a území je důležitým zdrojem potravy pro poslední zdravou populaci ohroženého dugonga oranžového. BSMP je také významným *zdrojem larev* a jsou zde i četná *trdliště*, kde se trou *komerční druhy ryb*...

Historické přístavní město *Heritopolis*, které se nachází na pobřeží *Modrého moře*, *hrálo v dějinách významnou roli jako místo, kde se v minulosti prolínaly nejrůznější kultury*. Přestože architektura z větší části odráží zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým obchodním přístavem, budovy respektují mnohem starší uspořádání městské uliční sítě pocházející z 6. století. Urbanistický plán z 18. století kladl v centru města stejný důraz na zástavbu i na veřejnou zeleň. Kromě toho se v městské zástavbě nachází řada významných památek z jednotlivých historických období: Eugeniovo mauzoleum, bazilika svaté Heleny a Velká mešita s madrasou a lázněmi jsou významnými architektonickými díly z různých období. Eklektická směsice *lidové a monumentální architektury odráží rozmanité komunity, které ve městě v průběhu několika desítek staletí žily a které dodnes dodržují tradiční zvyky*...

Zdroj: World Heritage Leadership

Pozn: V této ukázce jsou podtrženy hodnoty (hodnoty: čím je daná památka výjimečná?) a *atributy jsou uvedené kurzívou* (atributy: jak se tyto hodnoty projevují při návštěvě památky?)

Hodnoty národní a místní povahy jsou rovněž vyjádřeny prostřednictvím atributů, jež mohou přispívat k naplňování podmínek pro ochranu **autenticity** a **integrity** památek světového dědictví. Vztah mezi atributy a hodnotami může být složitý – jeden atribut může vyjadřovat několik hodnot a jednu hodnotu může vyjadřovat více atributů. Z tohoto důvodu je sice užitečné je všechny identifikovat, což zahrnuje OUV, hodnoty a atributy národní a místní povahy, ale při **posuzování vlivů** je nutné mít na paměti, že všechny jsou navzájem úzce provázány a tvoří jednotný systém, tudíž **navrhovaný záměr** může působit na všechny jako na jeden celek.

3.2.3. HRANICE, NÁRAZNÍKOVÉ ZÓNY A ŠIRŠÍ OKOLÍ

Památko světového dědictví je vymezena hranicemi a v ideálním případě se všechny **atributy** OUV nacházejí uvnitř takto vymezeného území. Ve většině případů by měla být kolem památky světového dědictví úředně vyhlášená **nárazníková zóna** (případně i více), jež napomáhá chránit OUV a atributy památky např. tím, že umožňuje pohledy na siluetu památky a celkové panorama rýsující se na horizontu nebo propojuje jednotlivé části památky světového dědictví. Nárazníkové zóny (buffer zones) plní funkci doplňujících právních ochranných opatření omezujících využití a rozvoj v takovém území, čímž zajišťují další úroveň ochrany památky světového dědictví. Mapy s vyznačením hranic památky a nárazníkové zóny lze nalézt na webových stránkách **světového dědictví** a jsou požadovány pro úspěšné podání nominace. Na památku a nárazníkovou zónu státy uplatňují svůj vlastní právní, strategický a řídicí rámec, tudíž tyto rámce se mohou stát od státu lišit.

Každá památka světového dědictví je zasazena do **širšího okolí**, což zahrnuje jak bezprostřední, tak i vzdálenější okolí, jež se podílí na jejím významu a osobitých rysech nebo může být i jejich nedílnou součástí. Může se jednat o krajinný ráz, přírodní či zastavěné prostředí nebo jiné komponenty, jako je infrastruktura, způsoby členění a využívání půdy, prostorové uspořádání a vizuální vztahy. Mohou s tím souviset i ekologické a hydrologické vazby, společenské a kulturní zvyklosti, způsoby hospodaření a další nehmotné aspekty **dědictví**, jako je vnímání a asociace. Širší okolí může rovněž hrát důležitou roli v ochraně **autenticity** a **integrity** památky, a proto správa a péče o něj je úzce spojena s rolí, kterou plní při podpoře **výjimečné světové hodnoty**.³

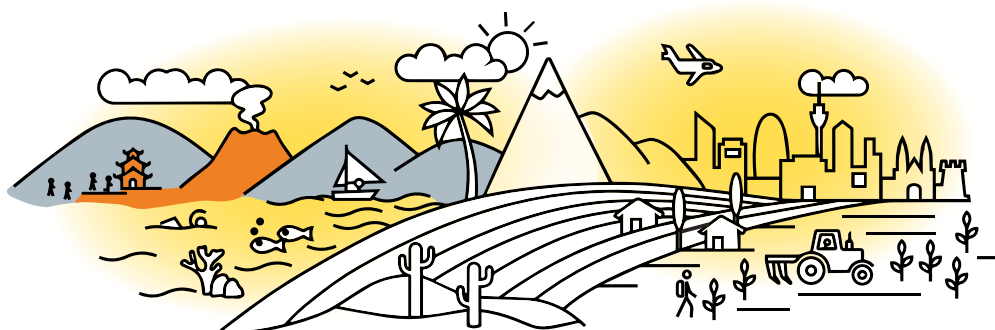
Zatímco se nárazníkové zóny obvykle vztahují k bezprostřednímu okolí památky světového dědictví, na širší okolí se nemusí vztahovat žádná ochranná opatření nebo může být chráněno podle jiných právních předpisů. To může představovat riziko tehdy, pokud je navrhovaný záměr uvažován v širším okolí, a nevezmou se tak v potaz jeho možné vlivy na památku světového dědictví. Širší okolí památky může být zakresleno na mapě, ale v mnoha případech bude zapotřebí ho podrobně popsat ve **stanovení rozsahu** vymezujícím předmět posuzování vlivů. Širší okolí může být malé nebo shodné s nárazníkovou zónou, například tehdy, kdy výhled na památku, jejíž OUV spočívá v architektonickém ztvárnění, je značně omezen, a naopak, může být velmi rozsáhlé, třeba v případě koridorů pro migrační trasy volně žijících druhů, jež přispívají k OUV památky (viz obr. 3.2). Vzhledem ke vztahu mezi památkou světového dědictví a jejím širším okolím mohou mít některé navrhované záměry dopad na OUV. Proto je důležité, aby se při **posuzování vlivů** bralo v úvahu i širší okolí památky světového dědictví.

3 Částečně převzato z: <https://www.icomos.org/images/DOCUMENTS/Charters/xian-declaration.pdf>

památku světového dědictví

nárazníková zóna

památku světového dědictví

nárazníková zóna

širší okolí

Obr. 3.2. Příklad památky světového dědictví (oranžová), její nárazníková zóna (šedá) a provázanost s jejím širším okolím (žlutá)

3.3 SPRÁVA A PÉČE U PAMÁTEK SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ JAKO ZÁKLAD POSUZOVÁNÍ VLVIVŮ

3.3.1. SPRÁVA, PÉČE A ŘÍZENÍ

Prováděcí směrnice k Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví⁴ stanovují požadavky na péči o památky zapsané na Seznamu světového dědictví. Každý smluvní stát má pro pomoc s prováděním Úmluvy na vnitrostátní úrovni zřídit svůj národní orgán včetně národního kontaktního místa. Správa památek je zajištěna různými způsoby, přesto za jednotlivé památky světového dědictví obvykle odpovídá správce (Site Manager) nebo manažerský tým (Management Team). Centrum světového dědictví UNESCO může poskytnout kontaktní údaje na národní kontaktní místo a správce památek a na svých webových stránkách uvádí další informace a návody týkající se správy a péče o přírodní a kulturní památky světového dědictví.

3.3.2. JAK POŽÁDAT O POSOUZENÍ VLVIVŮ

Podle odstavce 172 Prováděcích směrnic je zpravidla za informování Centra světového dědictví UNESCO o chystaném záměru, který by mohl mít vliv na památku, zodpovědné národní kontaktní místo, a to ještě předtím, než dojde k přijetí nezvratného rozhodnutí. Na připravovaný záměr mohou upozornit i manažerské týmy, pokud zjistí, že je třeba Centrum světového dědictví UNESCO vyzoomět o nutnosti provést posouzení vlivů.

4 Publikováno UNESCO již od roku 1977. Poslední revize proběhla v době přípravy tohoto dokumentu: 2021.

Centrum světového dědictví UNESCO mohou podle **odstavce 174** Prováděcích směrnic kontaktovat také zástupci občanské společnosti či jiná uskupení, pokud jsou znepokojeni vlivy působícími na památku světového dědictví. V reakci na tyto podněty si Centrum světového dědictví UNESCO může od smluvního státu vyžádat doplňující informace o navrhovaném záměru, včetně veškerých provedených posouzení vlivů, a to ještě předtím, než budou podniknuty další kroky. Centrum přezkoumá tyto informace v úzké spolupráci s **poradními organizacemi**, a pokud situace dané památky světového dědictví vyžaduje pozornost Výboru pro světové dědictví, předloží na jeho příštím zasedání zprávu o **stavu zachování** památky. Po přezkoumání případu může Výbor rovněž požádat o posouzení vlivů, doporučit úpravy ve stávajícím posuzování vlivů nebo zaujmout stanovisko k navrhovanému záměru. Pokud si Výbor vyžádá posouzení vlivů, je povinností smluvního státu zajistit jeho provedení a předložit ho k přezkoumání podle požadavku Výboru, vzneseného v souladu s touto příručkou.

Posuzování vlivů je obecně jednodušší a efektivnější tam, kde existuje dobře nastavený systém správy s účinným mechanismem řízení. Za takových podmínek pak může rovněž jednodušeji probíhat sběr dat, je snazší získat podněty od veřejnosti a vlivy lze lépe monitorovat a zabývat se jimi. Ale i v případě, že **památky světového dědictví** nemá dobře fungující systém správy, může samotný proces posuzování vlivů pomoci zlepšit navrhované záměry. Například výchozí informace získané na základě posuzování vlivů lze využít pro další účely správy a péče; posuzování může na **zainteresované strany** (stakeholders) působit jako katalyzátor, aby se spojily a propagovaly participativnější způsoby rozhodování a rovněž takové posuzování může pomoci zjistit, jaké typy navrhovaných záměrů jsou vhodné v případě památek světového dědictví.

3.4 ZAHRNUTÍ PERSPEKTIVY UDRŽITELNÉHO ROZVOJE DO PROCESŮ SOUVISEJÍCÍCH S ÚMLUVOU O SVĚTOVÉM DĚDICTVÍ

Strategie UNESCO pro zahrnutí perspektivy udržitelného rozvoje do procesů Úmluvy o světovém dědictví (*Policy for the Integration of a Sustainable Development Perspective into the Processes of the World Heritage Convention*), přijatá v roce 2015, uvádí, jakým způsobem mohou památky světového dědictví přispět k **Agendě OSN pro udržitelný rozvoj do roku 2030** (2015) (viz rámeček 3.4). Tato strategie klade důraz na požadavek větší ochrany **výjimečné světové hodnoty** a současně bere v potaz i tři oblasti trvale udržitelného rozvoje (udržitelnost životního prostředí, inkluzivní sociální rozvoj a inkluzivní hospodářský rozvoj), ve spojení s mírem a bezpečností. Tyto tři oblasti jsou vzájemně provázané a navzájem se i posilují a žádná z nich by neměla mít prioritu, měly by se vzájemně doplňovat a spolupůsobit, aby každá z nich dosáhla svého cíle. Tato dualita rovněž platí i pro posuzování vlivů v kontextu světového dědictví – **smluvní státy** by měly zaujmout proaktivní přístup ke správě světového dědictví a ochraně OUV, který by měl zahrnovat i snahu směřující k udržitelnému rozvoji.

Rámeček 3.4. Strategie pro zahrnutí hlediska udržitelného rozvoje do procesů souvisejících s Úmluvou o světovém dědictví (výňatek)

Tím, že Úmluva o světovém dědictví identifikuje, chrání, zachovává, prezentuje a současným i budoucím generacím předává nenahraditelné kulturní a přírodní dědictví, jež má výjimečnou světovou hodnotou (OUV), tak sama významně přispívá k udržitelnému rozvoji a blahobytu lidí. Posílení tří oblastí udržitelného rozvoje, kterými jsou udržitelnost životního prostředí, inkluzivní sociální rozvoj a inkluzivní hospodářský rozvoj, jakož i podpora míru a bezpečnosti, může zároveň být prospěšné i pro památky světového dědictví a podpořit jejich výjimečnou světovou hodnotu, pokud budou tyto oblasti vhodným způsobem promítnuty do systémů ochrany a správy těchto památek.

Kromě ochrany výjimečné světové hodnoty památek světového dědictví by si smluvní státy měly být vědomy jejich přirozeného potenciálu, podporovat ho, a tím přispívat ke všem dimenzím udržitelného rozvoje tak, aby jejich přínosy sloužily společnosti tím, že strategie ochrany, správy a péče památek bude v souladu s širšími cíli udržitelného rozvoje. V rámci tohoto procesu však nesmí dojít k ohrožení výjimečné světové hodnoty památek.

Zdroj: UNESCO, 2015, odst. 3 a 4.

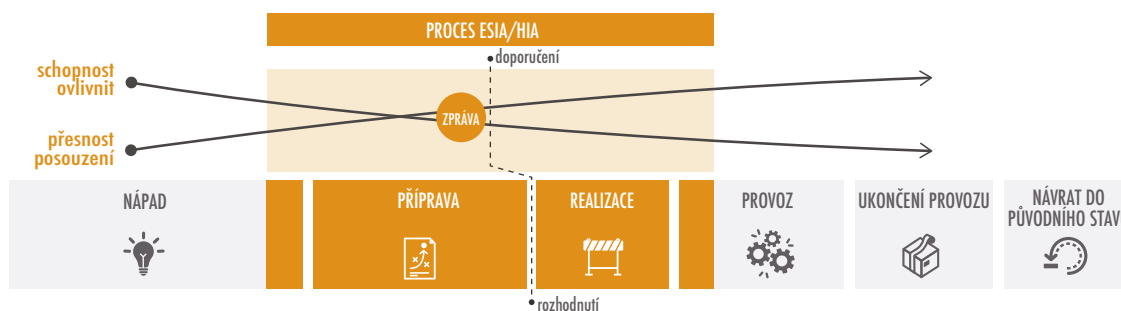
4. POSUZOVÁNÍ VLIVŮ U SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

Tato kapitola obsahuje souhrnné informace o posuzování vlivů a o tom, jak takové posuzování provádět u památek světového dědictví. Popisuje případy, kdy je posuzování vlivů povinné, ať již na základě vnitrostátních právních úprav či jiného rámce, a kdy takové posuzování musí zahrnovat i vlivy působící na památky světového dědictví.

4.1 POSUZOVÁNÍ VLIVŮ

Posuzování vlivů⁵ se často popisuje jako ‘nejdříve vše promyslet a pak jednat’ (Morrison-Saunders, 2018). Rozhodovacímu procesu poskytuje informace na základě posouzení všech vlivů navrhovaného záměru na okolní prostředí, což v případě památek světového dědictví je dopad na jejich OUV. Posuzování vlivů se musí provádět vždy před přijetím nezvratného rozhodnutí či před dalším krokem, aby případná zjištění mohla skutečně sloužit jako podklad pro konečné rozhodnutí. Tím se jak pro světově mimořádné a cenné lokality, tak i pro společnost dosáhne nejlepšího řešení, jež obstojí jak nyní, tak i v budoucnu.

Příprava a realizace navrhovaného záměru má několik fází (obr. 4.1). Posuzování vlivů musí proběhnout v dostatečném předstihu, aby se jeho výstupy mohly promítnout do projektové přípravy; čím později se posouzení vlivů provede, tím se i sníží možnost ovlivnit výsledek. Závěrečná zpráva o posouzení vlivů musí být zpracována včas, aby pomohla při rozhodování o tom, zda se má navrhovaný záměr realizovat, upravit nebo od něj úplně upustit – a to ještě předtím, než se přikročí k jeho realizaci či než se začne pracovat na její přípravě.⁶

Obr. 4.1. Příprava a realizace navrhovaného záměru. Posuzování vlivů musí proběhnout ve vhodné fázi navrhovaného záměru, aby bylo možné ovlivnit projektovou přípravu a poskytnout informace pro rozhodování.

Pozn: V závislosti na typu navrhovaného záměru může fáze „realizace“ zahrnovat jiné formy přípravy, zatímco fáze „provozu“ může zahrnovat dlouhodobou realizaci a fungování navrhovaného záměru.

Posuzování vlivů se používá od 70. let 20. století a v současné době je zavedeným postupem téměř ve všech zemích. Mnoho mezinárodních finančních institucí a velkých komerčních bank vyžaduje, aby žadatelé o úvěr prokázali, že chrání přírodní a kulturní **dědictví**, což je podmínkou pro poskytnutí půjčky. V tom jim právě může pomoci i posuzování vlivů. V 80. letech 20. století se **poradní organizace** Výboru pro světové dědictví začaly zabývat tím, zda by se dal systém posuzování vlivů aplikovat i na světové dědictví a jen za poslední dekádu si Výbor pro světové dědictví již vyžádal posouzení vlivů u více než 200 památek světového dědictví.

5 V závislosti na právním systému dané země se mohou používat různé termíny, např. „posouzení vlivů na životní prostředí“, „prohlášení o vlivu na životní prostředí“ atd.

6 Více informací o posuzování vlivů lze nalézt v publikacích IAIA (1999, 2009), Glasson a Therivel (2019) a Morrison-Saunders (2018).

4.1.1 PROCES POSUZOVÁNÍ VLIVŮ

S posuzováním vlivů navrhovaného záměru by se mělo začít hned na začátku přípravné fáze a výstupy z posouzení by se měly promítnout do celého procesu přípravy a projektování.

Samotné posuzování se skládá z 11 kroků (tabulka 4.1), které jsou flexibilní a lze je přizpůsobit typu a místu navrhovaného záměru.

Posuzování vlivů obvykle provádí nezávislý tým odborníků, jejichž úkolem je informovat:

- i. Předkladatele posuzovaného záměru
- ii. Příslušný orgán rozhodující o vydání povolení k realizaci navrhovaného záměru.

Posuzování vlivů by mělo rovněž zahrnovat ostatní důležité účastníky, držitele práv a další zainteresované strany, včetně **orgánů působících v oblasti ochrany životního prostředí a památkové péče** a dotčené komunity.

Na rozdíl od jiných metodických dokumentů týkajících se posuzování vlivů poukazuje tento dokument na důležitost **participace držitelů práv a zainteresovaných stran** při posuzování vlivů a jejich aktivní zapojení do řešení problémů během celého procesu. Je důležité, aby se držitelé práv a další zainteresované strany aktivně podíleli na ochraně památek světového dědictví a péči o ně, což je nutné zejména proto, že hlavním cílem posuzování vlivů je zvážit i jiné alternativy a **zmírnit** dopady na památky a jejich **výjimečnou světovou hodnotu**.

Tabulka 4.1. Postup při posuzování vlivů

Náměty na otázky při posuzování vlivů (kurzívou jsou další možné otázky, jsou-li posuzovány také vlivy na světové dědictví)	
Během celého posuzování vlivů	
A. Participace	<ul style="list-style-type: none"> ● Kdo jsou držitelé práv a další zainteresované strany? ● Jak by měli být zapojeni držitelé práv a další zainteresované strany? ● Je třeba zohlednit nějaký souhlas (např. svobodný, předem daný a informovaný souhlas původních obyvatel a případně dalších stran)? ● Jakým způsobem zaangažovat jednotlivé skupiny, včetně těch, jež přišly o svá tradiční práva?
B. Proaktivní řešení problémů	<ul style="list-style-type: none"> ● Je navrhovaný záměr nezbytný? Nebylo by lepší „nic nedělat“? ● Jaké jsou alternativy k navrhovanému záměru? ● Která varianta by byla preferovaná a k prostředí nejšetrnější pro dosažení cílů navrhovaného záměru? ● Jak zamezit či minimalizovat negativní dopady navrhovaného záměru? <i>Jak lze těmto dopadům zabránit / jak minimalizovat dopady na OUV a její atributy?</i> ● Existují nějaké možnosti, jak zajistit nebo posílit pozitivní vlivy navrhovaného záměru? <i>Zlepšit správu a péči o OUV?</i>
Kroky v rámci posuzování vlivů	
1. Screening	<ul style="list-style-type: none"> ● Je posouzení vlivů zapotřebí? ● <i>Jaká je výjimečná světová hodnota památky a její další kulturní a přírodní hodnoty?</i> ● <i>Jaké jsou atributy památky?</i> ● <i>Je navrhovaný záměr kompatibilní s OUV památky světového dědictví?</i> ● <i>Mohl by navrhovaný záměr mít vliv na OUV bez ohledu na to, kde bude umístěn?</i>
2. Stanovení rozsahu (Scoping)	<ul style="list-style-type: none"> ● Jaké údaje, vlivy, území a časové období by mělo posuzování vlivů zahrnovat? ● Jaké by mělo být zadání pro vypracování posouzení vlivů? ● Jaké základní informace jsou zapotřebí a jsou tyto informace k dispozici? Pokud ne, lze na základě stávajících zdrojů vypracovat validní posudek? (viz A. Participace výše)

Tabulka 4.1. Postup při posuzování vlivů (pokračování)

Náměty na otázky při posuzování vlivů (kurzívou jsou další možné otázky, jsou-li posuzovány také vlivy na světové dědictví)	
Kroky v rámci posuzování vlivů	
3. Hodnocení výchozího stavu	<ul style="list-style-type: none"> ● Jaký je současný stav? ● Jak by se v budoucnu změnil výchozí stav při absenci navrhovaného záměru? ● <i>Jaký je současný stav památky světového dědictví a jejích atributů, které podporují OUV a další kulturní a přírodní hodnoty?</i> ● <i>Jak je památka spravována?</i> ● <i>Jaký byl stav správy a péče o památku v době jejího zápisu?</i>
4. Navrhovaný záměr a alternativy	<ul style="list-style-type: none"> ● Co se navrhuje (plány, popis, vizualizace atd.)? ● Jak se bude záměr realizovat? ● Je dostatek informací pro posouzení navrhovaného záměru? ● Jaké jsou přiměřené alternativy k navrhovanému záměru, jež by zamezily nebo snížily negativní vlivy, a přesto se dosáhlo cílů navrhovaného záměru? (viz A. Participace a B. Proaktivní řešení problémů)
5. Identifikace a predikce vlivů	<ul style="list-style-type: none"> ● Jaké by byly environmentální, společenské a ostatní vlivy v důsledku navrhovaného záměru nebo případných alternativ? ● <i>K jakým změnám v OUV a u dalších kulturních a přírodních hodnot by došlo v důsledku navrhovaného záměru, a to jak v pozitivním, tak negativním smyslu?</i>
6. Hodnocení vlivů	<ul style="list-style-type: none"> ● Jak významné jsou vlivy navrhovaného záměru a případných alternativ? ● <i>Jak významné jsou vlivy na OUV a další kulturní a přírodní hodnoty vzhledem k mezinárodnímu významu světového dědictví?</i>
7. Zmírnění a posílení	<ul style="list-style-type: none"> ● Jaké jsou rozumné alternativy k navrhovanému záměru, které zamezí nebo sníží negativní dopady a současně se dosáhne cílů navrhovaného záměru? ● Jaká zmírňující opatření jsou nutná, aby se zamezilo nebo se snížily předpokládané negativní dopady? ● Jaké jsou pozitivní dopady? Lze je posílit? ● <i>Lze zabránit negativním vlivům na OUV nebo další kulturní a přírodní hodnoty? Pokud se nedá zcela zabránit negativním vlivům, jak je lze minimalizovat na takovou úroveň, že již nevzbuzují obavy?</i> ● Jak významné jsou přetrvávající vlivy (po přijetí zmírňujících opatření)? (Viz A. Participace a B. Proaktivní řešení problémů)
8. Reporting	<ul style="list-style-type: none"> ● Jakým způsobem informovat o závěrech z posouzení vlivů a o celém procesu posuzování?
9. Přezkum zprávy	<ul style="list-style-type: none"> ● Odpovídá zpráva zadání? ● Je vhodná pro účely rozhodování? (Viz A. Participace)
10. Rozhodnutí	<ul style="list-style-type: none"> ● Je navrhovaný záměr tím nejlepším řešením vzhledem k identifikovaným alternativám? ● Měl by se navrhovaný záměr schválit? ● Pokud ano, za jakých podmínek (s jakými zmírňujícími opatřeními)? (Viz B. Proaktivní řešení problémů)
11. Následné kroky (Follow-up)	<ul style="list-style-type: none"> ● Jak by se měla zrealizovat zmírňující opatření? ● Jakým způsobem a kdo by měl monitorovat a řídit navrhovaný záměr?

4.2 TYPY POSUZOVÁNÍ VLIVŮ

Obecně lze říci, že existují dva hlavní typy posuzování vlivů, které lze provádět na různých úrovních v závislosti na povaze navrhovaného záměru, a mohou se v souvislosti s ním zaměřit na specifické otázky, jako je dědictví:

- i. **Posuzování environmentálních a sociálních vlivů** (Environmental and Social Impact Assessment ESIA); pokud se posuzování zaměřuje na dědictví, může se nazývat **Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví** (Heritage Impact Assessment – HIA).
- ii. **Posuzování vlivů koncepcí a plánů na životní prostředí** (Strategic Environmental Assessment – SEA).

Posuzování environmentálních a sociálních vlivů (ESIA), rovněž známé jako Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), znamená posoudit vlivy konkrétního navrhovaného záměru ve fázi projektové přípravy. Posuzování se obvykle provádí u větších projektů s potenciálně velkými dopady na životní prostředí, ale v některých případech se může týkat i menších projektů v citlivých lokalitách. Téměř každá země na světě má zavedený systém ESIA, jehož cílem je chránit jak přírodní, tak kulturní **prostředí**. Velké nadnárodní finanční instituce, jako jsou rozvojové banky, obvykle v případě určitých typů projektů⁷ vyžadují posouzení dopadů, včetně posouzení vlivů na přírodní a kulturní dědictví. Je pravdou, že mnoho mezinárodních bank, jež podepsaly *Zásady Equator*⁸, nyní mají posuzování vlivů zařazeno mezi standardní plánovací nástroje a používají ho k prvotnímu vyhodnocení navrhovaných záměrů. Posuzování ESIA často zahrnuje posuzování vlivů na dědictví, jakož i dalších environmentálních a sociálních aspektů. Kapitola 5 těchto Pokynů popisuje, jakým způsobem přistupovat ke světovému dědictví a OUV v rámci širšího posuzování ESIA.

Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví (HIA) znamená posouzení konkrétního projektu, kdy se analyzuje jeho potenciální vliv na OUV památky a její **další kulturní a přírodní hodnoty dědictví**. V kontextu památek světového dědictví by se **Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví (HIA)** mělo zaměřit na identifikaci a posuzování negativních i pozitivních vlivů na **atributy**, které vyjadřují **výjimečnou světovou hodnotu** dané **památky světového dědictví**. Kapitola 6 se zabývá tím, jak v rámci takového posuzování zohlednit záležitosti týkající se světového dědictví.

Stále více států vyžaduje kromě ESIA také posuzování vlivů strategií, koncepcí, plánů nebo programů, jež záměrům předcházejí a jež tvoří rámec pro předkládání jednotlivých projektů – tento proces se nazývá **Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (SEA)**. SEA tak již v rané fázi plánovacího procesu zohledňuje otázky dědictví a může tudíž být zdrojem informací pro lepší rozhodování o zvažovaných projektech.

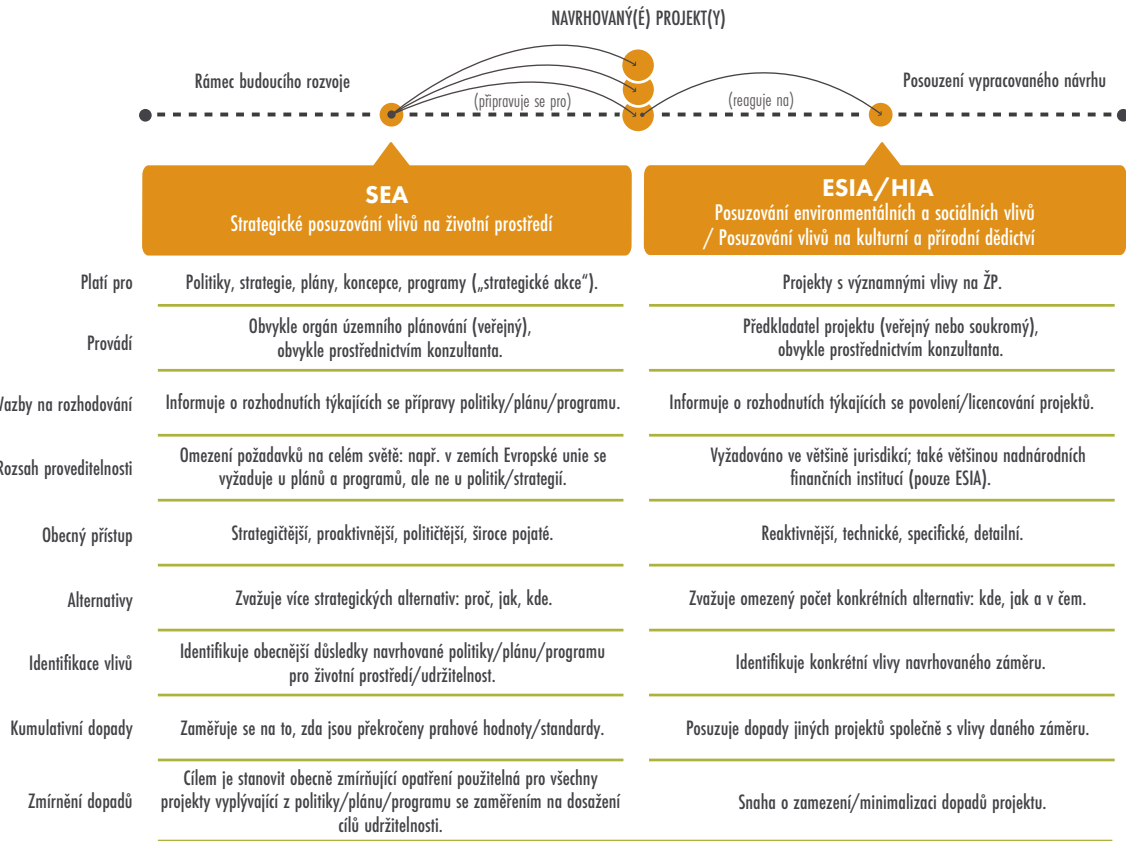
Na rozdíl od ESIA je SEA vhodnější k posuzování **kumulativních dopadů** plynoucích z vícero projektů zvažovaných v rámci určitého území či regionu (včetně projektů, u nichž se ESIA nevyžaduje) a rovněž pro stanovení strategických a obecně **zmírňujících** opatření, která lze konzistentním způsobem použít u všech projektů. Obrázek 4.2 shrnuje hlavní rozdíly mezi ESIA a SEA.⁹

Při posuzování vlivů se výrazem „životní prostředí“ rozumí všechny jeho dimenze: fyzická, biologická, zdroje a jejich využívání, sociální, kulturní, zdravotní a ekonomická, tudíž ho lze aplikovat jak na přírodní, tak kulturní památky světového dědictví.

7 Například: International Finance Corporation's Performance Standard 8: Cultural Heritage (IFC, 2012).

8 <https://equator-principles.com/>

9 Více informací k SEA lze nalézt v OECD-DAC (2006) a UNECE (2012).

Obr. 4.2. Rozdíl mezi SEA a ESIA.

Zdroj: Obsah upraven podle CSIR, 1996; World Heritage Leadership.

Jak je patrné z obrázku 4.2, tvoří SEA určitý rámec a kontext pro posuzování jednotlivých záměrů a jejich hodnocení podle ESIA. SEA a ESIA se navzájem doplňují a lze je podle potřeby opakovaně použít u též památky světového dědictví. Výhodou SEA je, že je proaktivnější a koncepčnější a může pokrývat větší území, což může potenciálně snížit vnější tlaky na světové dědictví a pomoci při rozhodování dříve, než se začnou předkládat konkrétní projekty. ESIA pak může pomoci do detailu pochopit konkrétní navrhovaný záměr a zajistit, že nebude mít negativní vliv na výjimečnou světovou hodnotu. Například SEA vypracovaná pro regionální nebo vnitrostátní dopravní infrastrukturu může poskytnout rámec pro posuzování vlivů jednotlivých projektů dopravní infrastruktury tím, že identifikuje environmentální limity, preferované alternativy a pravděpodobné kumulativní dopady. Může také stanovit podmínky („zmírňující opatření“) pro následné projekty, které pomohou chránit hodnotné statky, včetně kulturního a přírodního dědictví. SEA nenahrazuje nutnost provádět u jednotlivých dopravních projektů posouzení ESIA.

Principy a celkové přístupy uvedené v těchto Pokynech jsou relevantní i pro SEA a do budoucna se plánuje vydání dalších metodických příruček, které se budou věnovat SEA podrobněji.

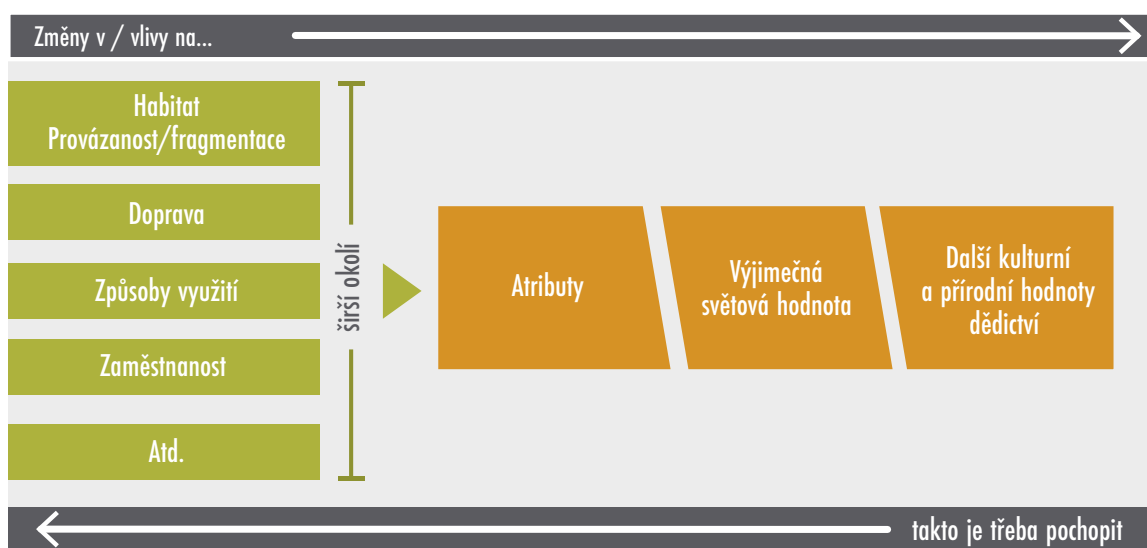
V neposlední řadě je třeba vzít na vědomí různé národní, regionální a mezinárodní standardy vypracované finančním sektorem.¹⁰ Všechny formy posuzování vlivů by měly splňovat tyto minimální požadavky a v kontextu světového dědictví by posuzování mělo usilovat o nastavení co nejlepších standardů hodných následování.

¹⁰ Viz Světová banka (2018); OECD-DAC (2006) a IFC (2012).

4.3 POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ

Posuzování vlivů na světové dědictví znamená zjistit, zda by navrhovaný záměr mohl mít vliv na **výjimečnou světovou hodnotu** památky a **další kulturní a přírodní hodnoty dědictví** (viz bod 3.2). Vzhledem k tomu, že navrhovaný záměr by neměl poškodit OUV památky, měla by se pozornost přenést z otázky „Jaký je vliv tohoto projektu/plánu?“ na otázku „Jaký je jeho vliv na OUV?“.

Toto vyžaduje důkladnou znalost atributů podílejících se na OUV **památky světového dědictví** a také dalších kulturních a přírodních hodnot v rámci jejích hranic, **nárazníkové zóny** a **širšího okolí**, což může vést ke zvětšení rozsahu posuzování tak, aby zahrnoval příslušné území v okolí **kulturního a přírodního dědictví** a jeho ekologické i krajinné aspekty a současně se vzaly v úvahu i **přímé, nepřímé a kumulativní dopady** (obr. 4.3).

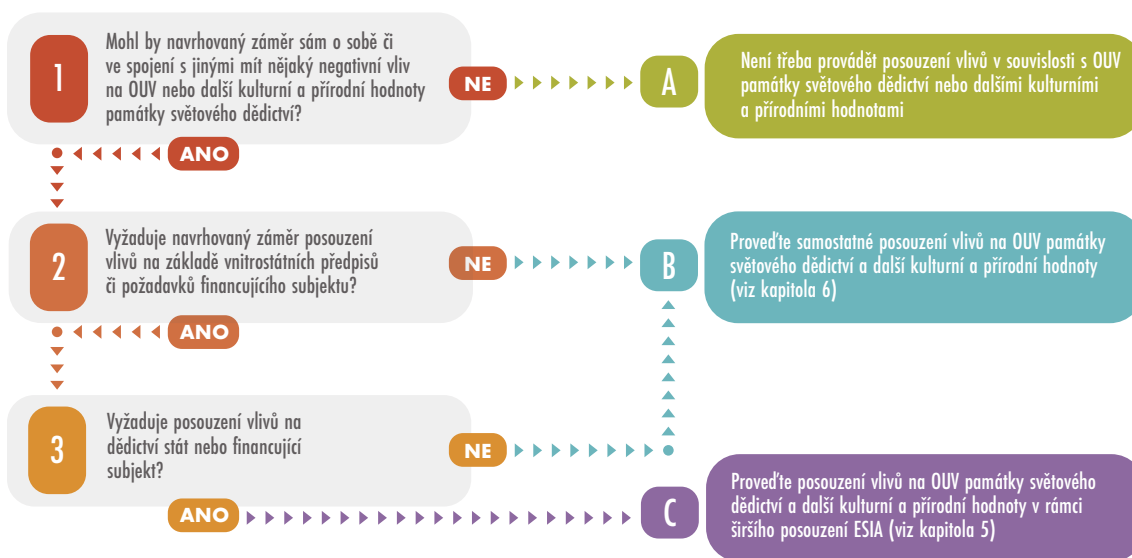

Obr. 4.3. Identifikování změn se značným přesahem, které by mohly ovlivnit OUV. Změny v širším okolí mohou ovlivnit OUV památky světového dědictví, její další kulturní a přírodní hodnoty a atributy. Ve fázi stanovení rozsahu by měly být identifikovány tyto dalekosáhlé změny, které by mohly mít dopad na OUV, a měly by se zahrnout do posuzování vlivů, aby v něm byly zastoupeny všechny přímé, nepřímé a kumulativní dopady.

4.4 JAKÝ TYP POSUZOVÁNÍ VLIVŮ POUŽÍT

Pokud by **navrhovaný záměr** mohl ovlivnit **výjimečnou světovou hodnotu** památky světového dědictví a její **další kulturní a přírodní hodnoty** buď sám o sobě, nebo ve spojení s jinými akcemi (tzv. „**kumulativní dopad**“), mělo by se posuzování vlivů na výjimečnou světovou hodnotu a **další kulturní a přírodní hodnoty** provést dříve, než daný záměr může postoupit do další fáze. **Národní kontaktní místo**, správce památky a příslušné schvalovací orgány smluvního státu nesou společnou odpovědnost za zvolení vhodné formy posuzování vlivů, a náklady spojené s takovým posuzováním pak zpravidla nese **předkladatel** navrhovaného záměru.

Orgány mající na starosti správu a péči o světové dědictví musí znát platnou legislativu týkající se posuzování vlivů a rozumět jejímu fungování v rámci vnitrostátního právního rámce,¹¹ aby se vždy zvolil správný typ posuzování vlivů. Pokud by na základě místních či vnitrostátních předpisů nebo požadavků financujícího subjektu již existovala povinnost posoudit vlivy navrhovaného záměru na **kulturní a přírodní dědictví**, pak posuzování vlivů na OUV může, a také by mělo být součástí tohoto **širšího posuzování vlivů** (viz Kapitola 5). Případně v zemích, kde se posuzování vlivů nevyžaduje, nebo kde by se na záměr nevztahovaly platné požadavky na posuzování vlivů, je třeba provádět **samostatné posuzování vlivů** na OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví (viz Kapitola 6). Obrázek 4.4 shrnuje postup pro stanovení správného typu posuzování vlivů.

Obr. 4.4. Orientační vývojový diagram pro určení typu posouzení vlivů potřebného u záměrů, jež mohou ovlivnit památku světového dědictví

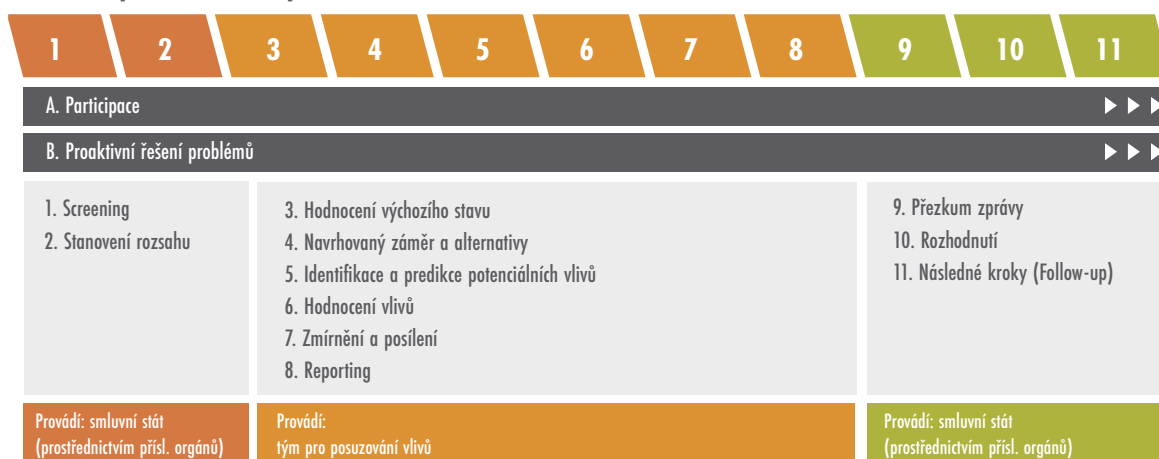
11 Pokud by navrhovaný záměr v nějaké zemi mohl mít významný vliv na památku světového dědictví v jiné zemi, mohou platit předpisy obou zemí i jejich příslušné právní systémy.

5. POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA SVĚTOVÉ DĚDICTVÍ JAKO SOUČÁST ŠIRŠÍHO POSUZOVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍCH A SOCIÁLNÍCH VLIVŮ

Výbor pro světové dědictví již mnoho let posuzování vlivů požaduje, aby se mohl lépe seznámit s důsledky navrhovaných záměrů u památek světového dědictví nebo v jejich blízkosti, a proto v této oblasti existuje velké množství odborných znalostí a metodických pokynů. Zaznívají však obavy týkající se přísnosti posuzování v souvislosti s výjimečnou světovou hodnotou památek. Proto je pro posuzování vlivů na světové dědictví základním předpokladem důkladná znalost OUV a dalších hodnot kulturního a přírodního dědictví a atributů vyjadřujících OUV.

V této kapitole je na základě postupu uvedeného v tabulce 4.1 vysvětleno, jakým způsobem by se mělo širší posuzování vlivů zaměřit na světové dědictví, aby byly splněny požadavky Úmluvy o světovém dědictví.

Proces posuzování potenciálních vlivů navrhovaného záměru

Obr. 5.1. Postup posuzování vlivů uplatňovaný u světového dědictví.

A. Participace. Místní komunity spolu s **orgány ochrany životního prostředí a památkové péče** by měly být co nejdříve zapojeny do rozhodovacích procesů a posuzování vlivů na světové dědictví, aby mohly být vyslyšeny jejich názory a měly možnost celý proces významně ovlivnit. Měl by se použít přístup založený na **lidskoprávních principech** – například tehdy, pokud posuzování vlivů běžně takovou participaci nezahrnuje, je nutné ji začlenit, aby byl zajištěn soulad s požadavky Úmluvy o světovém dědictví. Navíc Deklarace OSN o právech původních obyvatel uvádí, že domorodé národy mají právo na svobodný, předem daný a informovaný souhlas před schválením jakéhokoli záměru, který se dotýká jejich půdy, území nebo dalších zdrojů; tento přístup by se měl použít u původních obyvatel a jeho použití by se rovněž mělo zvažovat i v případě místních obyvatel. Deklarace, úmluvy a doporučení UNESCO, včetně Úmluvy z roku 1972, obsahují důležitá ustanovení týkající se lidských práv, participace, komunitní samosprávy a zvyklostí upravujících přístup ke sdílení kulturních přínosů. Aktivní zapojení místních komunit, původních obyvatel a dalších **držitelů práv** do všech aspektů kulturního života i **dědictví** se řídí také strategickým dokumentem UNESCO 2018 UNESCO Policy on Engaging with Indigenous Peoples.

→ Viz rovněž Kapitola 2 a bod 6.2.

B. Proaktivní řešení problémů zahrnuje posouzení navrhovaného záměru během jeho přípravy a rozpracování, aby se zjistilo, zda je daný záměr opravdu potřebný, zda by nebylo udržitelnější alternativní řešení, zda by se dalo vyhnout negativním dopadům nebo je minimalizovat a zda by bylo možné dosáhnout pozitivních vlivů nebo jejich posílení.

→ Viz také bod 6.3.

1. Screening: Památka světového dědictví má mezinárodní význam a měla by být vždy považována za zranitelnou a cennou. Pokud navrhovaný záměr může mít na **památku světového dědictví** přímý nebo nepřímý vliv či v kombinaci s jinými akcemi kumulativní dopad, tak je zapotřebí provést posouzení vlivů na památku a na její OUV. To platí i v případě, že by navrhovaný záměr neměl žádný jiný vliv.

Předkladatel by měl na základě stávajících informací vypracovat stručnou zprávu o screeningu, která obsahuje:

- i. Název památky světového dědictví a mapu s vyznačením jejích hranic, nárazníkové zóny a (případně) širšího okolí, v podobě přijaté Výborem pro světové dědictví¹².
- ii. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě památky světového dědictví.
- iii. Atributy přispívající k OUV památky světového dědictví.
- iv. Další kulturní a přírodní hodnoty dědictví památky.
- v. U každého atributu nebo hodnoty předběžné posouzení, zda navrhovaný záměr významně ovlivní daný atribut nebo hodnotu.

Další informace k těmto bodům budou shrnuty a podloženy ve fázi hodnocení výchozího stavu.

Nástroj 1 poskytuje více informací týkajících se **hodnot** a **atributů** a **Nástroj 2** slouží jako vodítko pro identifikaci vlivů. Předkladatel tak zavčas získá informace, zdá má záměr šanci na další rozpracování, a pokud ano, jaká opatření by mohla být požadována vzhledem k ochraně OUV. Průzkumné práce týkající se ložisek nerostných surovin ropy a zemního plynu nebo jejich těžby, jsou ve všech případech neslučitelné se statusem světového dědictví. Rada předních průmyslových společností přijala „závazek nevstupovat do určitého území“ (tzv. no-go commitment) při vyhledávání ložisek nerostných surovin, ropy či zemního plynu a nepřistoupit k jejich těžbě na území, kde se nachází světové dědictví. Tyto společnosti se rovněž zavázaly, že jejich činnost za hranicemi území světového dědictví nebude mít negativní vliv na OUV.

Centrum světového dědictví UNESCO jako Sekretariát **Úmluvy o světovém dědictví** může požádat smluvní stát, aby předložil posouzení vlivů konkrétního projektu nebo akce, například poté, co na základě ustanovení odstavce 172 nebo 174 Prováděcích směrnic obdržel oznámení o navrhovaném záměru či probíhající akci. Výbor pro světové dědictví může rovněž požádat smluvní stát, aby bylo provedeno posouzení vlivů, zejména po přezkumu Zprávy o stavu zachování památky či výsledků reaktivní monitorovací mise. Pokud si Výbor vyžádá posouzení vlivů, je smluvní stát povinen toto posouzení poskytnout ve lhůtě stanovené Výborem.

V případě nejistoty by smluvní státy měly kontaktovat Centrum světového dědictví UNESCO včas, aby bylo možné zajistit, že se v činnosti, jež by mohla mít negativní vliv na OUV památky světového dědictví, nebude dále pokračovat. Předkladateli to rovněž může pomoci lépe pochopit případné obavy, týkající se dané památky, a umožnit mu zkorigovat předběžný návrh před provedením oficiálního screeningu.

→ Viz také bod 3.3 a 6.4.

¹² V podobě přijaté Výborem pro světové dědictví buď v době zápisu, nebo později po upřesnění nebo úpravě hranic (včetně rozšíření). Veškeré povinné informace, včetně kartografických informací a souvisejících rozhodnutí, jsou veřejně přístupné na webových stránkách Centra světového dědictví.

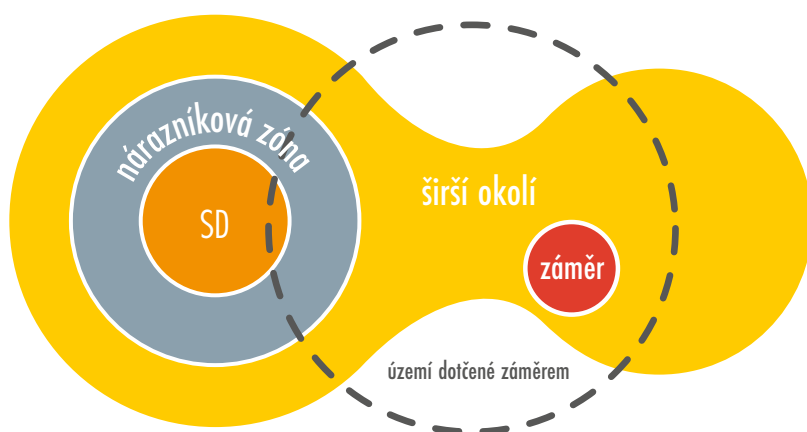
2. Stanovení rozsahu: Z přípravy screeningové zprávy podle kroku 1 vyplyne rozsah posuzování, který zahrnuje hranice posuzovaného území (obr. 5.2), analyzovaná témata a případné alternativy. V tabulce 6.1 je uveden kontrolní seznam pro stanovení rozsahu. Je třeba přihlídnout k informacím, jež jsou k dispozici, a pokud v dané době základní informace k dispozici nejsou, je třeba rozhodnout, zda lze na základě stávajících informačních zdrojů provést validní posouzení. Aby byly komplexně pokryty všechny aspekty OUV památky světového dědictví, může rozsah posuzování přesahovat obvyklý rámeček.

→ Viz také bod 6.5.

3. Hodnocení výchozího stavu: Kromě standardního popisu památky by **hodnocení výchozího stavu** mělo obsahovat popis OUV a dalších kulturních a přírodních hodnot, atributů, hranic, nárazníkové zóny a **širšího okolí**. Popis a členění OUV a atributů by měl být součástí management plánu památky světového dědictví, a představovat tak výchozí stav, z něhož se bude odvíjet veškerý další postup. Nejsou-li tyto údaje v daný moment k dispozici, lze použít **Nástroj 1**.

Ačkoli hodnocení výchozího stavu popisuje současnou situaci, může být užitečné podívat se také na stav památky světového dědictví v době jejího zápisu, aby bylo možné vyhodnotit, k jakým změnám OUV a **stavu zachování** od té doby došlo, a také identifikovat potenciálně citlivá místa. Je třeba vzít rovněž v úvahu pravděpodobné změny, k nimž může v budoucnu bez realizace navrhovaného záměru dojít, tedy jiné uvažované projekty, nově se objevující plány a celostátní nebo regionální trendy (např. zlepšující se kvalita ovzduší, rostoucí objem dopravy, změna klimatu). V tom mohou být zahrnuty také změny a hrozby, jež jsou méně pravděpodobné, ale jejichž vliv na památku světového dědictví a její **OUV** by byl mnohem závažnější, např. povodně, ozbrojený konflikt, vysídlení obyvatel nebo sesuvy půdy. Diskuse o možných budoucích změnách napomáhá identifikovat a vyhodnotit **kumulativní dopady** a poukazuje na to, kde navrhovaný záměr může mít výraznější dopad právě v kombinaci s jinými projekty, již v minulosti zrealizovanými, či právě probíhajícími nebo v blízké budoucnosti plánovanými.

→ Viz také bod 6.6.

Obr. 5.2. Území dotčené navrhovaným záměrem ve vztahu k atributům světového dědictví. Navrhovaný záměr může mít vliv na OUV, i když se nenachází přímo na území památky světového dědictví nebo v její nárazníkové zóně. Pokud tomu tak je, musí se provést posouzení vlivů. Je rovněž důležité si uvědomit vzájemné vazby a závislost mezi památkou světového dědictví, její nárazníkovou zónou a širším okolím.

4. Navrhovaný záměr a alternativy: **Navrhovaný záměr** by měl obsahovat podrobný popis včetně všech návazností a vazeb, např. informace o inženýrských sítích a infrastruktuře. V případě potřeby by měly být požadovány další informace nebo by se měla zpracovat doplňující dokumentace, aby bylo možné důkladně porozumět povaze a celému rozsahu možných vlivů daného záměru, zejména to, jak by záměr mohl ovlivnit atributy, které přispívají k OUV. Často je také užitečné zmapovat **oblasti dotčené** vlivem navrhovaného záměru ve vztahu k atributům památky světového dědictví (obr. 5.2). Měly by být zváženy také alternativy k navrhovanému záměru, aby bylo možné nalézt nejudržitelnější variantu, která chrání světové dědictví a zároveň dosahuje cílů navrhovaného záměru. Vždy by měla existovat možnost v záměru dále nepokračovat. Alternativy by měly být posuzovány a porovnávány na stejném základě jako navrhovaný záměr.

→ Viz také bod 6.3 a 6.7.

5. Identifikace a predikce vlivů: Fáze **stanovení rozsahu** identifikuje celou škálu vlivů, jež by měly být zahrnuty do posouzení. Nástroj 2 ukazuje, jak identifikovat vlivy, jež záměr může mít na atributy památky světového dědictví a při posuzování je třeba se každým takto zjištěným vlivem podrobně zabývat. Při identifikaci a predikci vlivů je nutné si uvědomit míru provázanosti památky světového dědictví s narázníkovou zónou a **širším okolím**, a tudíž na ni nelze pohlížet izolovaně.

→ Viz také bod 6.8.

6. Hodnocení vlivů: Světové dědictví by mělo být vždy považováno za velmi citlivé prostředí. Světové dědictví je zapsáno na základě předpokladu, že daná lokalita má výjimečnou světovou hodnotu pro celé lidstvo. Při posuzování závažnosti případných vlivů se nesmí zapomenout na celosvětový význam **OUV**, a tudíž jsou zde přítomny i zájmy zahraničních zúčastněných stran. Dopady na OUV a atributy památky světového dědictví by měly být posuzovány odděleně od ostatních vlivů na dědictví: určitý **záměr** může mít například jen omezený dopad na kulturní a přírodní hodnoty v obecném smyslu, ale významný vliv na OUV, nebo naopak. Často je dobré odstupňovat nebo hodnotit míru vlivu, zejména v případech, kdy mohou existovat vhodnější alternativy. V žádném případě nelze akceptovat jakoukoliv újmu nebo škodu způsobenou OUV či její pozměnění, protože OUV je nenahraditelná. Více informací je uvedeno v Nástroji 3.

→ Viz také bod 6.9.

7. Zmírnění a posílení: Vždy je lepší vlivům na památky světového dědictví předejít než se snažit o jejich minimalizaci. Jakákoli újma nebo škoda způsobená na OUV je nepřijatelná, což znamená, že v kontextu světového dědictví nelze akceptovat nápravu, redukování (na méně závažné, ale stále významné vlivy) nebo kompenzování vlivů. Nicméně lze zkvalitnit péči o OUV, například zajištěním hlídek, které zabrání nezákonným aktivitám, nebo odstraněním překážky ve výhledu na památku světového dědictví.

Pokud údaje či technologie, jež jsou k dispozici, jsou pro predikování možných vlivů na OUV nedostatečné, je třeba uplatnit **zásadu předběžné opatrnosti**, tedy zjistit, jaké existují alternativy nebo vhodná **zmírňující opatření**, aby byla jistota, že OUV památky světového dědictví nebude nikdy vystavena riziku. To může znamenat, že bude rozhodnuto v navrhovaném záměru pro nedostatek informací dále nepokračovat. Veškerá navrhovaná zmírňující opatření by měla být předložena v takové podobě, aby pro navrhovaný záměr fungovala jako požadavky na zpracování příslušné projektové dokumentace a stala se součástí prováděcí strategie (např. **Plánu environmentálního a sociálního managementu**, tzv. Environmental and Social Management Plan – ESMP).

→ Viz také bod 6.3 a 6.10.

8. Reporting: Přestože ve zprávě o posouzení vlivů mohou být zahrnuty různé typy světového dědictví (např. biologická rozmanitost, krajina, kulturní a přírodní dědictví), měla by existovat samostatná část věnovaná potenciálním **vlivům** navrhovaného záměru na světové dědictví a **OUV**. Tento oddíl by měl:

- obsahovat informace o OUV, atributech a dalších hodnotách kulturního a přírodního dědictví,
- doporučit alternativy, opatření k zamezení či zmírnění vlivů a ukázat, jak je mohou příslušné orgány využít: i) ke stanovení podmínek pro schválení a ii) pro vazbu na budoucí prováděcí strategii,
- případně doporučit, aby navrhovaný záměr nebyl schválen, pokud je pravděpodobné, že bude mít významný vliv na OUV.

Netechnické shrnutí zprávy o posouzení vlivů by mělo obsahovat klíčové body týkající se světového dědictví.

→ Viz také bod 6.11.

9. Přezkum: Zpráva o posouzení vlivů by měla být zpřístupněna **držitelům práv**, dalším **zúčastněným stranám** a širší veřejnosti. Pokud o to Výbor světového dědictví požádá, nebo v případě, kdy záměr může mít vliv na OUV památky světového dědictví, tak by zpráva o posouzení vlivů měla být předložena Centru světového dědictví a přezkoumána poradními organizacemi. Pokud by možné vlivy na OUV nebyly plně podchyceny, měl by být smluvní stát požádán o přepracování daného posouzení.

→ Viz také bod 6.12.

10. Rozhodování: Od **smluvních států** se očekává, že v rámci svých závazků vyplývajících z **Úmluvy o světovém dědictví** budou o navrhovaných záměrech, jež by mohly mít potenciální dopad na světové dědictví, rozhodovat v souladu s Úmluvou o světovém dědictví, a právě posuzování vlivů by mělo v tomto rozhodování výrazně pomoci. Posuzování vlivů v kontextu světového dědictví má zajistit, aby se při rozhodování vzaly v úvahu všechny možné vlivy navrhovaného záměru na OUV s cílem ochránit výjimečné lokality. Navrhované záměry, které nejsou s tímto cílem slučitelné, by neměly být schváleny. Pokud je záměr pokládán za relativně slučitelný s ochranou světového dědictví, měla by být stanovena zmírňující opatření specifická pro ochranu OUV.

→ Viz také bod 6.13.

11. Následné kroky (Follow-up): Pokud bude navrhovaný záměr schválen, musí být jasně stanovena strategie realizace a monitorování **zmírňujících opatření** uvedených ve zprávě o posouzení vlivů. V případě menšího projektu (např. úprava nějakého objektu) to může být jednoduchý odsouhlasený seznam realizačních doporučení nebo povinností. U složitějších akcí by zmírňující opatření měla tvořit základ pro návrh **plánu environmentálního a sociálního managementu (ESMP)**, který bude součástí předkladatelem zpracované zadávací dokumentace pro výběr dodavatelů. Rovněž by se měly monitorovat **vlivy** navrhovaného záměru a účinnost zmírňujících opatření. Informace o dopadech a zmírňujících opatřeních souvisejících s památkou světového dědictví by měly spadat pod dohled orgánů ochrany životního prostředí, ochrany přírody a památkové péče a správce památky světového dědictví (Site Manager). Také se předpokládá, že národní kontaktní místo bude sledovat, jak jsou v tomto směru naplňována rozhodnutí Výboru pro světové dědictví a doporučení jeho poradních organizací.

→ Viz také bod 6.14.

6. SAMOSTATNÉ POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA VÝJIMEČNOU SVĚTOVOU HODNOTU

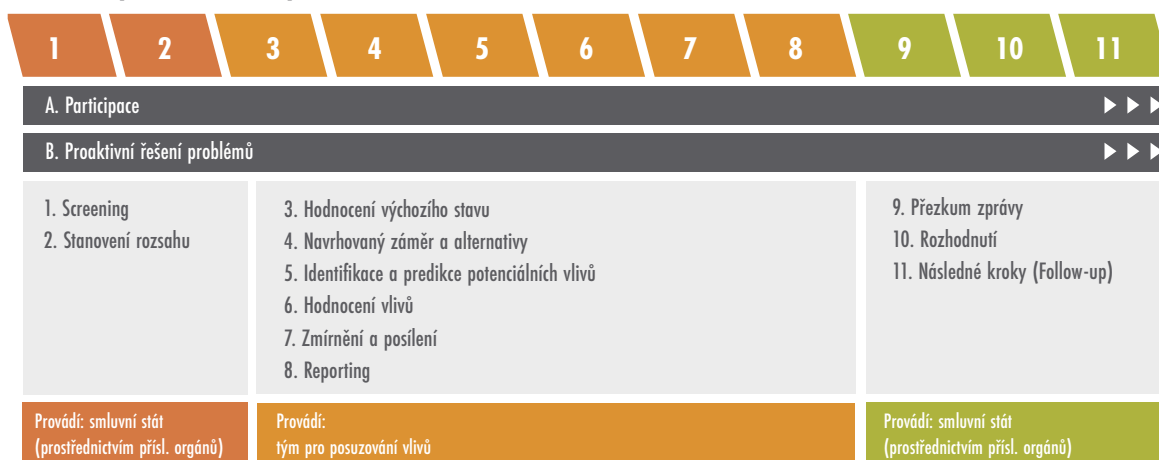
6.1 CO JE SAMOSTATNÉ POSUZOVÁNÍ VLIVŮ?

Tato kapitola vysvětluje postup používaný v případě samostatného posuzování vlivů na světové dědictví v důsledku **navrhovaného záměru**. Samostatné posuzování vlivů na **OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví** se v této příručce nazývá **posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví (Heritage Impact Assessment – HIA)**. Samostatné posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví a jeho hodnoty může pomoci tehdy, pokud není zaveden žádný systém posuzování vlivů, nebo pokud navrhovaný záměr nevyžaduje podle stávající legislativy takové posuzování vlivů. Mezi navrhované záměry, u nichž zákonem není vyžadováno posuzování vlivů, ale jež by přesto mohly mít významný vliv na světové dědictví, patří například rozšíření stávající silnice, vybudování návštěvnického centra, zpevnění ploch nepropustným materiálem v místech ležících proti toku řeky směrem od památky světového dědictví nebo i větší počet menších projektů, které postupně vedou k nepříznivým změnám v **nárazníkové zóně památky světového dědictví**.

Tuto příručku je třeba chápat ve spojení s dalšími pokyny k posuzování vlivů.¹³ Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví může probíhat současně s jinými typy posuzování, nebo může být jejich součástí, jak je uvedeno v Kapitole 5.

S **posuzováním vlivů** by se mělo začít již v počáteční fázi přípravy navrhovaného záměru a mělo by být součástí všech fází projektové přípravy a realizace. Tato kapitola pojednává o jednotlivých krocích v rámci posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví, jak je znázorněno na obrázku 6.1. (přehled kroků a náměty na otázky viz tabulka 4.1). Ačkoli se posuzování vlivů může jevit jako lineární proces, výsledky každého kroku jsou ovlivněny závěry vyplývajícími z předchozích kroků, tudíž celý proces je iterativní. Kromě toho je zapotřebí v průběhu celého procesu zohlednit participaci držitelů práv a dalších zúčastněných stran, stejně jako nejlepší způsoby, jak zabránit negativním vlivům na OUV prostřednictvím proaktivního řešení problémů, včetně zvážení alternativ a zmírňujících opatření.

Proces posuzování potenciálních vlivů navrhovaného záměru

Obr. 6.1. Postup při posuzování vlivů uplatňovaný u světového dědictví.

13 Viz např. <https://www.iaia.org/resources.php>.

6.2 PARTICIPACE: JAK BY MĚLI BÝT ZAPOJENI DRŽITELÉ PRÁV, MÍSTNÍ KOMUNITY A DALŠÍ ZÚČASTNĚNÉ STRANY?

Výbor pro světové dědictví si je vědom zásadního významu zapojení původních obyvatel a tradičních i místních komunit do rozhodování o světovém dědictví. Jedním z jeho strategických cílů je „posílit úlohu komunit při provádění **Úmluvy o světovém dědictví**“. Vnitrostátní legislativa a mezinárodní finanční instituce mohou rovněž vyžadovat transparentní procesy posuzování vlivů a zapojení veřejnosti do plánování a projektové přípravy. Toto by měly být minimální požadavky, ale širší zapojení zúčastněných stran se často ukazuje jako výhodnější řešení. Záležitost participace je zapotřebí projednat hned na začátku posuzování vlivů, protože by měla být podle potřeby součástí jednotlivých kroků.

6.2.1 IDENTIFIKACE DRŽITELŮ PRÁV A DALŠÍCH ZÚČASTNĚNÝCH STRAN

Participace **držitelů práv**, místních komunit a dalších **zúčastněných stran** (viz rámeček 6.1) při posuzování vlivů by měla začít již v počátečních fázích a pokračovat během celého procesu. Na začátku by měl být vypracován seznam jednotlivých skupin, jejich vztah k památce světového dědictví a k **navrhovanému záměru**, jejich práva, obavy a role v rozhodovacím procesu. Tak lze zjistit, jak a kdy by měly být zapojeny do posuzování a kdy by s nimi měly probíhat konzultace. Tento seznam by měl být rovněž vyvážený z pohledu pohlaví, věku, etnického zastoupení a dalších relevantních aspektů a měl by rovněž uvést **factory**, jež by mohly mít vliv na vyvážené zastoupení, a podle toho i adekvátně upravit metodiku participace.

Rámeček 6.1. Držitelé práv a další zúčastněné strany zapojené do posuzování vlivů

V kontextu světového dědictví:

- **Držitelé práv** jsou ti, kteří mají k dané lokalitě zákonná nebo zvyková práva.
- **Původní obyvatelé** jsou dědici a nositelé jedinečné kultury a svébytného přístupu k lidem a okolnímu prostředí. Udrželi si svá společenská, kulturní, ekonomická a politická specifika, která se liší od charakteristik dominantní společnosti, v níž žijí. Deklarace OSN o právech původních obyvatel uvádí, že původní obyvatelé mají právo na svobodný, předem daný a informovaný souhlas před schválením jakéhokoli projektu, který se dotýká jejich půdy nebo území a dalších zdrojů.
- **Místní komunity** jsou skupiny lidí, jež mají přímý vztah k dané lokalitě. Může se jednat o původní obyvatele nebo tradiční národy, ale i o skupiny místních obyvatel, kteří žijí a pracují v místě památky nebo k ní mají nějakou vazbu. Tato vazba může mít hmotnou i nehmotnou povahu nebo být duchovního rázu a často přetrvává dlouhé věky.
- **Orgány ochrany životního prostředí a památkové péče** jsou orgány státní správy, které jsou odpovědné za ochranu kulturního a přírodního dědictví a v této oblasti disponují odbornými znalostmi.
- **Další příslušné orgány** mohou být obecní, městské nebo krajské úřady, včetně orgánů jiných zemí.
- **Ostatní zúčastněné strany** (jednotlivci, skupiny jednotlivců, organizace atd.) mohou mít přímé nebo nepřímé zájmy a obavy týkající se kulturního a přírodního dědictví, ale nemusí na ně mít právní nebo společností uznávaný nárok, případně mohou být dotčeny navrhovaným záměrem či mít o něj jen prostý zájem. Zúčastněné strany mohou být zastoupeny organizacemi, včetně nevládních organizací. V případě posuzování vlivů budou existovat i další zainteresované strany, které mají zájem na navrhovaném záměru nebo jím jsou dotčeny.

Držitelé práv, **orgány ochrany životního prostředí a památkové péče** a některé klíčové zúčastněné strany budou v průběhu posuzování hrát větší roli než ostatní a je třeba je kontaktovat přímo, aby se zajistilo jejich včasné zapojení. Držitelé práv mohou ze svého titulu ovlivnit navrhovaný záměr, zda se v něm bude dále pokračovat či nikoli. Původní obyvatelé mají právo vyslovit svobodný, předem daný a informovaný souhlas, což se zejména týká postupů v oblasti světového dědictví. Podobná možnost by se měla zvážit i v případě ostatních zúčastněných stran.¹⁴ Ze zákona může vyplývat povinnost konzultování s orgány ochrany životního prostředí a památkové péče.

6.2.2 ZAPOJENÍ DRŽITELŮ PRÁV A DALŠÍCH ZÚČASTNĚNÝCH STRAN

Informace o navrhovaném záměru a jeho dopadech by měly být včas a srozumitelně sděleny všem těmto skupinám, aby měly možnost přispět k lepšímu pochopení **hodnot kulturního a přírodního dědictví**, vznést připomínky, smysluplně diskutovat o alternativách a navrhnout opatření ke zmírnění případných dopadů. Povaha, rozsah a četnost zapojení by měly být přiměřené povaze a rozsahu navrhovaného záměru, jeho potenciálním rizikům a vlivům a velikosti zaangażované skupiny.

Způsoby zapojení zahrnují pořádání workshopů za účelem získání údajů o výchozím stavu a pro identifikaci a posouzení alternativ, zapojení místních obyvatel do panelu, který v dané věci rozhoduje, nebo alespoň poskytování informací týkajících se navrhovaného záměru a vysvětlování jeho vlivů a nabídnutí možnosti se k celé záležitosti vyjádřit.¹⁵ Obecně je dobré dát přednost „aktivním“ metodám, jež posilují postavení komunit a napomáhají obousměrné komunikaci, před „pasivními“, kdy se pouze předkládají informace o navrhovaném záměru (obr. 6.2). Nicméně je přitom nutné vzít v úvahu i takové **faktory**, jako je složení účastníků workshopů nebo konzultačních skupin. Je důležité, aby komunikace s **držiteli práv**, místními komunitami a dalšími **zúčastněnými stranami** probíhala v jejich jazyce a za použití vhodných postupů odpovídajících jejich kultuře.

METODY ZAPOJENÍ

Obr. 6.2. Metody zapojení držitelů práv, místních komunit a dalších zúčastněných stran. Zapojení může mít v průběhu posuzování vlivů různé formy. Protože jak jednotlivci, tak skupiny mohou být rozdílné, jsou zapotřebí i různé formy přístupu, ale obecně lze říct, že jsou preferovány metody, jež lidem nabízejí aktivnější roli než jim jen pasivně poskytovat informace.

¹⁴ Svobodný, předem daný a informovaný souhlas (free, prior and informed consent - FPIC) je rovněž principem uvedeným v [Manuálu pro vytváření a revizi indikativních seznamů světového dědictví](#) a je podporován Mezinárodním fórem pro světové dědictví vztahujícímu se k původnímu obyvatelstvu (International Indigenous Peoples World Heritage Forum – IIPWHF).

¹⁵ Zdroje dalších informací o zapojení veřejnosti zahrnují André et al. (2006), IAPP (nd), IDB (2019), IFC (2007) a UNECE (2015).

Závěrečná zpráva o posouzení vlivů (bod 6.11) by měla mít přílohu obsahující:

- seznamy osob a subjektů, s nimiž proběhly konzultace a proč.
- popis použitých metod participace
- shrnutí odpovědí získaných na základě konzultací a případné změny provedené v reakci na tyto odpovědi
- případně vysvětlení, proč nebyly přijaty žádné změny.

6.3 PROAKTIVNÍ ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Posuzování vlivů nabízí možnost se nově zamyslet nad **navrhovaným záměrem**, a do jisté míry tak přispět k udržitelnému rozvoji.

Jak je znázorněno na obrázku 6.3, znamená to identifikovat více alternativních řešení a konkrétních **zmírňujících opatření** s cílem:

- zcela předejít negativním vlivům, nebo je minimalizovat do té míry, že již nebudou zdrojem obav o světové dědictví.
- zajistit nebo posílit pozitivní vlivy.

Je nutné vždy předejít negativním vlivům na **výjimečnou světovou hodnotu**, protože u **památky světového dědictví** je nenahraditelná a její poškození je nepřijatelné. Snaha o předcházení vlivům by neměla být zaměřena jen na některý z kroků prováděných v rámci posuzování vlivů, ale měla by být součástí řešení problémů v průběhu celého hodnotícího procesu, aby bylo dosaženo co nejlepších výsledků jak pro světové dědictví, tak pro celkovou stabilitu. Bod 6.7 podrobně rozebírá otázku alternativ a body 6.9 a 6.10 se týkají zmírnění vlivů.

Obr. 6.3. Osvědčené postupy při zvažování alternativ a zmírňujících opatření. Negativním vlivům na OUV lze předejít posuzováním alternativ a zmírňujících opatření v průběhu celého procesu. Kromě toho osvědčený postup zahrnuje minimalizaci dalších vlivů a vylepšení projektového řešení s cílem posílení pozitivních vlivů.

6.4 SCREENING: JE NUTNÉ POSUZOVÁNÍ VLIVŮ?

Prvním krokem při **posuzování vlivů** je rozhodnout, zda je takové posuzování nezbytné. Tomuto postupu se říká „**screening**“ a jeho výstupem je zpráva o výsledku screeningu. Každý navrhovaný záměr by se měl co nejdříve prověřit, aby se zjistilo, zda může mít vliv na **OUV** památky světového dědictví a **další kulturní a přírodní hodnoty dědictví**. Pokud proces screeningu ukáže, že by **navrhovaný záměr** mohl mít negativní vlivy, je nutné provést posouzení vlivů a předkladatel by měl být vyzván, aby navrhovaný záměr podle potřeby přehodnotil nebo přepracoval tak, aby se těmto vlivům zabránilo, nebo byly minimalizovány.

Screening se zaměřuje na typ, velikost a vlastnosti navrhovaného záměru, míru citlivosti **prostředí**, v němž by se měl realizovat, a charakter pravděpodobných vlivů (obr. 6.4). Posuzování vlivů se netýká jen velkých investičních akcí nebo záměrů navrhovaných v blízkosti památek světového dědictví. Je to dáno tím, že **památky světového dědictví** mají mezinárodní význam, a proto by se měly posoudit vlivy u každého navrhovaného záměru, jež by mohl potenciálně ovlivnit OUV takové památky, bez ohledu na jeho velikost nebo umístění, ať už je na území památky, v **nárazníkové zóně** nebo **širším okolí** (viz bod 3.2). I když více menších záměrů předkládaných samostatně nevyžaduje posuzování vlivů, může být zapotřebí prověřit, zda by mohly na památku světového dědictví působit nepřímo či mít **kumulativní dopad**.

Screeningová analýza by měla posoudit, zda by navrhovaný záměr mohl ovlivnit **hodnoty** a **atributy**, jež tvoří základ OUV (viz bod 3.2). Proto je pro lepší pochopení významu památky světového dědictví vhodné začít analýzou **Prohlášení o výjimečné světové hodnotě (Statement of Outstanding Universal Value – SOUV)**, aby bylo možné identifikovat její hodnoty a atributy. **Nástroj 1** nabízí strukturovaný přístup k identifikaci hodnot a atributů na základě Prohlášení o výjimečné světové hodnotě.

Obr. 6.4. Faktory, jež je při posuzování vlivů na světového dědictví nutné ve fázi screeningu zvažovat. Je třeba se výslovně zabývat potenciálními vlivy na OUV.

Pokud ze screeningu vyplývá, že posuzování vlivů není nutné, měl by předkladatel na základě stávajících informací vypracovat screeningovou zprávu, která bude obsahovat následující:

1. Název památky světového dědictví a mapu s vyznačením jejích hranic, nárazníkové zóny a (případně) širšího okolí.
2. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě památky světového dědictví.
3. Hodnoty, jež památka světového dědictví vykazuje.
4. Atributy, jež jsou základem jednotlivých hodnot.
5. U každého atributu uvést informaci, zda na něho navrhovaný záměr bude mít významný vliv, či nikoli. V případě nejistoty by měla být použita zásada předběžné opatrnosti.

Výbor pro světové dědictví rozhodl, že dva druhy činností budou vždy považovány za neslučitelné se světovým dědictvím, a to **těžební činnost**¹⁶ a výstavba přehrad s velkými **vodními nádržemi**¹⁷. Mezinárodní rada pro těžbu a kovy (International Council on Mining and Metals) se zavázala, že se v místech památek světového dědictví nebude provádět průzkum nebo těžit ropa, zemní plyn či jiné nerostné suroviny a že činnosti probíhající nedaleko památek světového dědictví nebudou v rozporu s OUV. Mezinárodní asociace pro vodní energii (International Hydropower Association) přijala ve vztahu ke světovému dědictví **obdobný závazek**¹⁸. K tomuto závazku se připojily přední světové společnosti, včetně těžebních, ropných a plynárenských a rovněž pojišťovny a banky. Proto lze ve fázi screeningu vydat doporučení nepokračovat v navrhovaných činnostech tohoto typu. Kromě toho jakákoliv plánovaná přehrada, jež by mohla ovlivnit památky nacházející se v daném povodí, bude vždy vyžadovat posouzení, aby se zabránilo dopadům na OUV.

¹⁶ <https://whc.unesco.org/en/extractive-industries/>

¹⁷ <https://whc.unesco.org/en/decisions/6817>

¹⁸ <https://whc.unesco.org/en/news/2335>

Výbor pro světové dědictví může o posouzení vlivů rovněž požádat například tehdy, když prostřednictvím Centra světového dědictví UNESCO obdrží oznámení o navrhovaném záměru nebo probíhající akci v souladu s **odstavcem 172 nebo 174** Prováděcích směrnic. Pokud Výbor požádá o posouzení vlivů, nese odpovědnost za vypracování takového posudku příslušný smluvní stát. **Smluvní státy** mohou využít screeningový proces jako možnost pro informování Centra světového dědictví UNESCO o všech navrhovaných záměrech, jež mohou mít vliv na OUV památky. Informování Centra světového dědictví UNESCO o takových záměrech vychází z ustanovení v odstavci 172 Prováděcích směrnic (viz též bod 3.3 v těchto Pokynech). Od **národního kontaktního místa** se rovněž očekává, že bude sledovat, jak je v této věci uplatňováno rozhodnutí Výboru pro světové dědictví a doporučení **poradních organizací**.

6.5 STANOVENÍ ROZSAHU: CO BY MĚLO BÝT POSUZOVÁNO?

Jakmile se zjistí nutnost **posuzování vlivů** (bod 6.4), následuje další krok, jímž je **stanovení rozsahu posuzování vlivů**. Jedná se o podrobný popis toho, co by mělo posuzování vlivů zahrnovat a jaké jsou očekávané výstupy. Rozsah by měl být stanoven na základě konzultací s **držiteli práv**, místními komunitami a klíčovými **zúčastněnými stranami** (bod 6.2). Pokud se **stanovení rozsahu** provede dobře, může sloužit jako kvalitní základ pro následné posuzování vlivů, ušetřit čas a peníze a zajistit, že posuzování vlivů bude efektivní a zaměřené na klíčové otázky. Dokument o stanovení rozsahu lze v pozdější fázi znovu použít k přezkoumání kvality provedeného posouzení vlivů a závěrečné zprávy.

Při stanovení rozsahu se předběžně zkoumají všechny záležitosti důležité pro posuzování vlivů. Abychom zde neopakovali to, co je uvedeno jinde v této příručce, uvádí tato kapitola pouze ty oblasti, na které je třeba se zaměřit.

V kontextu světového dědictví by mělo stanovení rozsahu zahrnovat:

- Důležité údaje, jež je třeba shromáždit, a zejména chybějící údaje, které je třeba doplnit.
- Očekávané významné **vlivy** (body 6.7 a 6.8). Toho lze dosáhnout tím, že jsou shromážděny veškeré informace o památce světového dědictví, její nárazníkové zóně a širším okolí a údaje o navrhovaném záměru. To znamená zahrnout celé dědictví včetně atributů vyjadřující OUV, jakož i další kulturní a přírodní hodnoty (bod 6.6). V každé fázi projektu (tj. výstavba, provoz, ukončení provozu a likvidace) mohou působit jiné vlivy. Je třeba rovněž identifikovat a popsat vazby mezi atributy OUV a různými **složkami životního prostředí**, protože tak lze zjistit vztah mezi přímými a nepřímými vlivy. V průběhu posuzování je možné do rozsahu přidávat další vlivy nebo je z něj vyřazovat.
- **Území** zahrnuté do posuzování vlivů. Zahrnuje památku světového dědictví, nárazníkovou zónu, pokud existuje, a případně širší okolí. Velmi pomůže zanesení atributů OUV, jež navrhovaný záměr ovlivní, do stejné mapy znázorňující území dotčené záměrem. To umožní přesně vymezit území, jež se stane předmětem posuzování vlivů.
- **Časové období**, k němuž se posuzování vlivů bude vztahovat. Tento časový interval může vycházet z přírodních cyklů, jako je migrace volně žijících živočichů nebo aktivity související s určitým ročním obdobím, jako jsou například polní práce a jiné zemědělské činnosti nebo tradiční rituály.
- Předběžná identifikace **alternativ** k navrhovanému záměru (bod 6.3). Cílem je stanovit nejšetrnější variantu k okolnímu prostředí pro dosažení cílů navrhovaného záměru a současně ochránit OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví. Vždy by měla být zvážena možnost v navrhovaném záměru dále nepokračovat („žádný projekt“).

Výsledná **zpráva o stanovení rozsahu** (tabulka 6.1) vymezuje **zadání** celého posuzování vlivů. Rozsah by měl být přiměřený **navrhovanému záměru**, například u malého projektu bude stačit použít zkrácenou verzi předlohy a doplnit ji o relevantní informace, zatímco velký investiční projekt týkající se infrastruktury nebo velký rozvojový plán by si zasluhovaly důkladnou a podrobnou zprávu.

V rámci stanovení rozsahu lze dospět k závěru, že navrhovaný záměr je buď neslučitelný se světovým dědictvím, nebo že nebude mít žádné významné negativní vlivy na OUV. V takovém případě by měl dokument o stanovení rozsahu obsahovat jasné zdůvodnění daného závěru a příslušné orgány mohou na jeho základě vydat rozhodnutí, aniž by bylo nutné dále pokračovat v posuzování vlivů. Výsledky z procesu stanovení rozsahu je třeba poskytnout **Centru světového dědictví** UNESCO zejména v takových případech, kdy je prokazatelné, že další kroky posuzování vlivů nebudou zapotřebí.

Tabulka 6.1. Návrh obsahu zprávy o stanovení rozsahu

Památka světového dědictví, její hodnoty a atributy → bod 6.6	<ul style="list-style-type: none"> ● Prohlášení o výjimečné světové hodnotě (ve většině případů dostupné online). ● Předběžná identifikace hmotných a nehmotných atributů, které vyjadřují OUV. ● Přehledné shrnutí dalších kulturních a přírodních hodnot památky světového dědictví majících národní nebo místní význam, zejména těch, jež: <ul style="list-style-type: none"> ● mají silnou vazbu na OUV, ● mohou být navrhovaným záměrem rovněž ovlivněny, ● jsou zásadní pro správu, péči a ochranu světového dědictví. ● Oblasti, ve kterých chybí informace potřebné pro posuzování.
Právní prostředí → bod 6.6	<ul style="list-style-type: none"> ● Právní ustanovení, strategie, způsoby rozhodování a předpisy týkající se dědictví. ● Soulad navrhovaného záměru s platnými právními předpisy, systémem řízení a správou a péčí o památku světového dědictví.
Navrhovaný záměr → bod 6.7 a bod 6.3	<ul style="list-style-type: none"> ● Popis navrhovaného záměru na základě dostupných informací, včetně mapy s vyznačením jeho umístění a půdorysu. ● Zdůvodnění potřeby navrhovaného záměru. Je-li charakter záměru neslučitelný s konceptem světového dědictví, jak stanovil Výbor pro světové dědictví (tj. těžební činnosti a výstavba přehrad s velkými nádržemi), je třeba to uvést. ● Prvotní identifikace možných alternativ, včetně možnosti v navrhovaném záměru dále nepokračovat možnost „žádný projekt“).
Výchozí stav → bod 6.6 a bod 6.7	<ul style="list-style-type: none"> ● Památka světového dědictví, nárazníková zóna a širší okolí. ● Konkrétní místa s hmotnými atributy. ● Konkrétní místa, s nimiž jsou spjaty projevy nehmotných atributů (v případě aktivit či postupů, jež se odrážejí v hmotných složkách památky). ● Vztah ke klíčovým držitelům práv, místním komunitám nebo k zúčastněným stranám (kde žijí, pracují, kde se pohybují, způsoby využití apod.).
Identifikace potenciálních vlivů → bod 6.8	<ul style="list-style-type: none"> ● Potenciální vlivy navrhovaného záměru na atributy světového dědictví ● Potenciální společenská témata, která by mohla mít vliv na: <ol style="list-style-type: none"> i) OUV památky a ii) držitele práv, místní komunity a zúčastněné strany spojené s památkou. ● Území, jež má být zahrnuto do posuzování vlivů, tj. plocha, která může být navrhovaným záměrem ovlivněna, což může mít i přesah za hranice památky světového dědictví a její nárazníkové zóny a zahrnovat širší okolí či působit za jeho hranicemi. ● Časové období, během něhož by mohly vlivy působit, rozfázované na jednotlivé etapy (výstavba, provoz atd.).
Metodika	<ul style="list-style-type: none"> ● Návrh metodiky pro posuzování vlivů (jako základ lze použít tuto příručku). Přístup by měl být přizpůsoben typu památky, jejímu OUV a dalším hodnotám kulturního a přírodního dědictví, navrhovanému záměru, jeho možným vlivům a jimi dotčeným atributům. ● Profesionální a odborná způsobilost týmu, který bude vlivy posuzovat, včetně oblastí, kde bude zapotřebí pomoc externího odborníka.
Držitelé práv a zúčastněné strany → bod 6.2	<ul style="list-style-type: none"> ● Předběžná identifikace držitelů práv, místních komunit a zúčastněných stran, které je třeba zapojit do posuzování vlivů (přičemž je třeba zdůraznit, že jejich identifikace probíhá průběžně po celou dobu posuzování). ● Jakékoli specifické požadavky pro plné zapojení konkrétních držitelů práv nebo zúčastněných stran.
Časový plán	<ul style="list-style-type: none"> ● Harmonogram celého procesu posuzování vlivů, včetně lhůt pro podávání zpráv a konzultace, s dostatečnou časovou rezervou pro procesy podle Úmluvy o světovém dědictví (nejméně dva roky).

6.6 HODNOCENÍ VÝCHOZÍHO STAVU

Současný stav památky světového dědictví, její výjimečné světové hodnoty a atributů se používá jako výchozí stav v dalších fázích posuzování vlivů (bod 6.8), kdy se porovnává budoucí stav památky světového dědictví s realizovaným navrhovaným záměrem a bez jeho realizace. Výchozí stav lze rovněž použít jako referenční základ pro sledování situace během realizace projektu a po jeho dokončení, aby byla jistota, že dědictví zůstalo zachováno.

6.6.1 POPIS MINULÉHO, SOUČASNÉHO A PRAVDĚPODOBNÉHO BUDOUCÍHO STAVU

Ve fázi stanovení rozsahu je třeba zjistit, jaký typ a množství informací bude zapotřebí pro hodnocení výchozího stavu. Výchozí stav by měl popisovat současný stav OUV a dalších hodnot kulturního a přírodního dědictví a atributů, které tyto hodnoty vyjadřují, a to jak u památky světového dědictví, tak v nárazníkové zóně a širším okolí. Tato analýza může mít daleko větší záběr než běžné posuzování hodnot: pokud se jedná o atributy, které vyjadřují OUV, může zahrnovat například popis migračních tras zvířat, místní geologii nebo kulturní zvyklosti. Výchozí stav by měl rovněž popsat veškeré další kulturní a přírodní hodnoty památky světového dědictví, památky prohlášené na základě relevantních mezinárodních, vnitrostátních a místních právních norem nacházející se na posuzovaném území, důvod jejich prohlášení za památky a míru jejich zranitelnosti. Rámeček 6.2 uvádí možné zdroje výchozích údajů.

Rámeček 6.2. Jaké mohou být zdroje údajů pro výchozí stav

- Nominační dokumentace a další dokumenty související se zápisem na Seznam světového dědictví včetně schváleného Prohlášení o výjimečné světové hodnotě.
- Zapojení držitelů práv, místních komunit a dalších zúčastněných stran.
- Studie prováděné od stolu
- Mapování kulturních a kreativních odvětví¹⁹
- Etnografické studie
- Návštěvy na místě
- Stavebně historické průzkumy
- Mapování urbánního dědictví
- Socioekonomické studie
- Průzkumy/studie návštěvnosti
- Hodnocení dopravní infrastruktury
- Studie o krajinné typologii
- Geologické průzkumy
- Ekologické průzkumy a studie biodiverzity
- Podvodní průzkumy
- Hodnocení ekosystémových služeb
- Měření hluku ve venkovním prostředí
- Hodnocení kvality půdy
- Průzkumy kontaminované půdy
- Hodnocení kvality ovzduší
- Monitorování znečištění
- Hodnotící zprávy týkající se oprav po přírodních katastrofách

¹⁹ Viz např. <https://bangkok.unesco.org/content/cultural-mapping>

Rovněž je vhodné podívat se na stav památky světového dědictví v době jejího zápisu. To umožní zjistit výchozí stav OUV památky, atributů a jejího **stavu zachování**. Díky tomu lze identifikovat případné změny, k nimž došlo od zápisu památky na Seznam světového dědictví, a na základě toho mít i lepší představu o jejích citlivých místech.

Je třeba vzít v úvahu i možné budoucí změny bez realizace **navrhovaného záměru**, tedy jiné plánované projekty, nově vznikající plány a celostátní nebo regionální trendy (např. zlepšující se kvalita ovzduší, rostoucí objem dopravy, změna klimatu). Do toho mohou být zahrnuty také změny a hrozby, jež jsou málo pravděpodobné, ale jejichž vliv na památku světového dědictví a její OUV by byl mnohem závažnější, např. povodně, ozbrojený konflikt, vysídlení obyvatel, sesuvy půdy nebo rozsáhlé rekonstrukce. Tato analýza pravděpodobných a možných budoucích změn je zvláště užitečná pro identifikaci a vyhodnocení **kumulativních dopadů** (bod 6.9) a ukazuje, jak navrhovaný záměr může mít mnohem větší vliv právě v kombinaci s jinými akcemi, ať již v minulosti zrealizovanými, právě probíhajícími nebo naplánovanými k realizaci v dohledné době.

6.6.2 VYPRACOVÁNÍ DALŠÍCH STUDIÍ

Po shromáždění dostupných informací a jejich analýze bude třeba doplnit všechny chybějící údaje. Možná bude zapotřebí vypracovat novou studii výchozího stavu. Pro sběr doplňujících údajů by měla být připravena podrobná metodika včetně jasného stanovení územního rozsahu a časového období a závěrečná zpráva by měla obsahovat popis této metodiky. Je také zapotřebí stanovit časový rámec pro studii výchozího stavu. Například u přírodních památek bude přesnost údajů ovlivněna načasováním jejich sběru v důsledku změn probíhajících během ročních období, jako je např. páření, hnízdění nebo migrace druhů, povětrnostní cykly apod. Kulturní dědictví může být rovněž ovlivněno sezónními trendy, jako jsou cykly zemědělských prací, slavnosti nebo cestovní ruch, které je třeba rovněž zohlednit při načasování vhodné doby.

6.6.3 ZNALOST PRÁVNÍHO PROSTŘEDÍ A SYSTÉMU SPRÁVY A PÉČE

Hodnoty a atributy světového dědictví jsou chráněny systémem právních ustanovení, strategií a předpisů a systémem řízení správy a péče o kulturní a přírodní dědictví. V ideálním případě budou mít tyto systémy i širší společenský přínos. Analýza koncepcí pro oblast kulturního a přírodního dědictví a zavedené systémy řízení správy a péče o toto dědictví mohou výrazně zlepšit kvalitu výstupů z posuzování vlivů díky tomu, že jasně vymezují rámec pro nově **navrhovaný záměr**. V rámci hodnocení výchozího stavu je třeba posoudit soulad navrhovaného záměru se stávajícími strategiemi. **Navrhovaný záměr** musí být v souladu s příslušnou legislativou a strategickými plány, a právě posuzování vlivů by mělo ukázat, zda tomu tak je, a pokud nikoliv, tak podat vysvětlení, proč tomu tak není.

Strategicko-politický rámec lze zjistit na základě analýzy celostátních, regionálních a místních koncepcí, strategií a územních plánů týkajících se **kulturního a přírodního dědictví** a atributů, jež podporují **OUV** památky světového dědictví. Rovněž je nutné prostudovat všechny předchozí zprávy z poradních nebo reaktivních monitorovacích misí, předchozí posouzení vlivů na památku světového dědictví a posouzení SEA vypracované pro plány a strategie, jež tvoří strategický rámec pro navrhovaný záměr. Na strategické úrovni tak lze identifikovat alternativy a zdůvodnit, proč byly nebo nebyly vybrány, dále předpokládaná **zmírňující opatření** a rovněž zdůvodnění, proč byly předchozí záměry schváleny nebo zamítnuty a současně mít i představu o **kumulativních dopadech**, k nimž by navrhovaný záměr mohl případně přispět nebo je redukovat.

Systém řízení správy a péče o památky je v každé zemi jiný a někdy se může výrazně lišit i na různých lokalitách v rámci jedné země, což je dáno tím, že vychází z jiného právního a institucionálního rámce platného na místní, celostátní a mezinárodní úrovni, ale má i různé výchozí zdroje (IUCN, 2013a). Odpovědnost za jednotlivé složky památky světového dědictví může nést veřejná instituce, nevládní organizace, organizace původních obyvatel nebo soukromý sektor. Taková organizace nebo osoba tím, že vydává právní předpisy a vymáhá jejich dodržování, může být aktivně zapojena do správy míst, kde se dědictví nachází, nebo pouze dohlížet na ostatní, kteří o tato místa ve skutečnosti pečují.

Systém řízení správy a péče o **památky světového dědictví** lze analyzovat na základě dokumentů připravených pro účely světového dědictví, včetně nominační dokumentace, rozhodnutí Výboru, zpráv o stavu zachování, zpráv z misí a zpráv Periodického reportingu. Existuje několik příruček, jak takovou analýzu provést, například *Enhancing our Heritage* (UNESCO, 2008) a 4. část *Managing Cultural World Heritage* (UNESCO, 2013). Taková analýza by měla identifikovat:

- Všechny relevantní držitele práv, místní komunity a zainteresované strany, které by měly být zapojeny do posuzování vlivů (bod 6.2), aby se zajistilo, že rozhodování bude založeno na konsensu a hlubší znalosti památky světového dědictví.
- Stávající strategie a plány vztahující se na navrhovaný záměr a ochranu památek. To může vést k doporučením, která lépe odpovídají administrativně právním postupům a kapacitám, a tím je lze efektivněji splnit.
- Zda je navrhovaný záměr v souladu se stávajícími strategiemi a plány.
- Silné a slabé stránky systému řízení správy a péče, které by mohly posílit pozitivní nebo redukovat negativní vlivy na světové dědictví. Jejich znalost může být podkladem pro doporučení a zajistit vyšší kvalitu výstupů. To by rovněž umožnilo proaktivní zlepšování systému řízení, což by mohlo snížit hrozby plynoucí z budoucích návrhů.
- Mechanismy správy a péče, které by pomohly úspěšně realizovat doporučení uvedená ve zprávě o posouzení vlivů a následně monitorovat danou situaci.

6.7 NAVRHOVANÝ ZÁMĚR A ALTERNATIVY

6.7.1 ZNALOST NAVRHOVNÉHO ZÁMĚRU

Ačkoli je navrhovaný záměr hned na začátku předmětem **screeningu** (bod 6.4) a **stanovení rozsahu** (bod 6.5), je třeba do zprávy o **posouzení vlivů** uvést mnohem podrobnější informace. Množství informací by mělo odpovídat rozsahu a velikosti **navrhovaného záměru**. Aby bylo možné mít jasnou představu o tom, co se přesně bude dít (přímo i nepřímo), jak a kdy, je třeba analyzovat všechny fáze životního cyklu navrhovaného záměru (obr. 6.5). Důležité je také zjistit, zda navrhovaný záměr bude vyžadovat nějaké další vybavení či inženýrské sítě, jako je například výstavba příjezdové komunikace nebo instalace elektrické přípojky, protože i to bude muset být předmětem posuzování.

Obr. 6.5. Fáze životního cyklu navrhovaného záměru. Posuzování vlivů by mělo zohlednit celý životní cyklus navrhovaného záměru, protože vlivy na výjimečnou světovou hodnotu se mohou objevit v kterékoli jeho fázi.

Je třeba znát a zmapovat přesnou polohu všech částí navrhovaného záměru, zejména pak jejich vazby na **památku světového dědictví** (např. na území památky, v nárazníkové zóně, proti proudu řeky atd.) včetně všech složek. Rámeček 6.3 obsahuje kontrolní seznam pro popis projektu. Může být zapotřebí zadat zpracování další odborné dokumentace (např. vizualizace se zákresem do fotografie), aby bylo možné seznámit se se všemi aspekty navrhovaného záměru, jež mohou ovlivnit OUV.

Rámeček 6.3. Kontrolní seznam pro navrhovaný záměr

Informace důležité pro porozumění navrhovanému záměru mohou být různé, ale obvykle zahrnují následující:

- Potřeba navrhovaného záměru a jeho účel.
- Zvažované alternativy, včetně varianty „žádný projekt“.
- Popis navrhovaného záměru (včetně případného způsobu výstavby a provozu).
- Umístění a trasa navrhovaného záměru (na mapě).
- Typ navrhovaného záměru a délka jeho trvání (očekávaná životnost).
- Popis fyzických vlastností navrhovaného záměru (pro všechny fáze životního cyklu).
- Dispoziční řešení a projektové řešení všech částí záměru (včetně výkresů, vizualizací atd.).
- Povaha a množství všech přírodních zdrojů, které budou zapotřebí ve všech fázích projektu.
- Zdroje a objem odpadu, emisí, znečišťujících látek a jiných škodlivin ve všech fázích projektu.
- Bezpečnost a ostraha.
- Příjezdové komunikace a nároky na dopravu.
- Související práce, např. inženýrské sítě, likvidace odpadu atd.
- Ostatní související strategie nebo projekty a jejich umístění.

Území dotčené projektem se bude měnit v závislosti na povaze navrhovaného záměru a **prostředí**, v němž by se měl realizovat. Může se jednat o území dotčené zvýšenou hladinou hluku, prašností nebo znečištěním ovzduší v důsledku realizace navrhovaného záměru, jeho provozem nebo likvidací po ukončení provozu, nebo toto území může být i mnohem větší (obr. 5.2). Například pokud navrhovaný záměr ovlivní výšku hladiny v řece, může se dotčené území rozšířit na celé povodí. Definice dotčeného území by měla být aktualizována, jakmile jsou identifikovány a známy vlivy (bod 6.8).

6.7.2 ALTERNATIVY K NAVRHOVANÉMU ZÁMĚRU

Identifikování alternativ k **navrhovanému záměru** již v počáteční fázi znamená, že lze zvážit celou paletu možností, dokud se ještě dá ovlivnit rozhodnutí o vydání povolení, a případně i zcela předejít negativním vlivům tím, že se navrhovaný záměr nezrealizuje. Analýza alternativ může také vést k úpravě navrhovaného záměru nebo jeho opuštění.

Alternativní řešení lze analyzovat ve třech krocích:

1. **Identifikovat přiměřené alternativy.** Lze identifikovat a prostudovat různé typy alternativ, přičemž ty, jež v „hierarchii alternativ“ (obr. 6.6) stojí výše, zpravidla nabízejí více možností k dosažení skutečné udržitelnosti a snížení negativních vlivů. Na strategické úrovni se alternativy obvykle zaměřují na „proč?“ (Proč je záměr navržen? Není lepší možnost být „bez záměru“?), „co?“ (Jaký záměr je zapotřebí?) a „kde?“ (Kde by se měl záměr realizovat?). Na úrovni projektu jsou alternativy detailnější a obvykle se týkají otázky „kde“ (Kde přesně by měly být umístěny jednotlivé části navrhovaného záměru?) a „jak“ (řízení projektu a časový plán). Všechna alternativní řešení by měla usilovat o zamezení vlivu na OUV a měla by být technicky proveditelná a ekonomicky smysluplná. V této fázi by alternativy měly být předmětem konzultací s **držiteli práv**, místními komunitami a dalšími **zúčastněnými stranami**, včetně orgánů ochrany životního prostředí a památkové péče, protože všechny tyto subjekty mohou navrhnout alternativy, o kterých **předkladatel** zprvu ani neuvažoval. Pokud nejsou alternativy přiměřené (např. z technických nebo finančních důvodů), mohou být vyloučeny hned na začátku, ale v zájmu transparentnosti je třeba takové rozhodnutí zdokumentovat a vysvětlit důvody takového rozhodnutí.

2. **Posoudit a porovnat alternativy.** Posuzování a porovnávání vlivů přijatelných alternativ by mělo probíhat podle stejného postupu a stejně přísně jako v případě navrhovaného záměru (viz bod 6.8).
3. **Vysvětlit výběr preferované alternativy.** Je třeba jednoznačně zdůvodnit výběr preferované alternativy, včetně její environmentální, sociální a ekonomické udržitelnosti a stability, nákladů, technické proveditelnosti a akceptovatelnosti v dané lokalitě atd.

1

Je záměr zapotřebí?

Potřeba nebo poptávka: Lze potřebu nebo poptávku uspokojit bez realizace navrhovaného záměru?

Je možné instalovat satelitní anténu na nějaké stávající budově místo stavby nové věže na historicky významném místě? Je třeba modernizovat silnici vedoucí přes území památky nebo se zamyslet nad tím, zda lze změnit její funkci a využití?

2

Jak by se měl realizovat?

Způsob nebo postup: Existují jiné technologie nebo metody, které splňují potřebu, aniž by vznikla environmentální škoda nebo případná škoda byla menší?

Mohly by být nové rozvody elektřiny vedeny pod zemí nebo po budovách, aby nebylo nutné stavět nové sloupy a celou infrastrukturu? Lze upravit výšku nových sloupů elektrického vedení?

3

Kam by se měl přesunout?

Lokalita: Existuje lepší lokalita pro navrhovaný záměr?

Lze nové návštěvnické centrum umístit tak, aby nerušilo výhled na památku? Dá se elektrické vedení postavit podél stávající silnice?

4

Kdy a jak by měl být záměr realizován?

Realizace: kdy, jakou formou a v jakém pořadí by se měl navrhovaný záměr realizovat? Jaké detaily je třeba vzít v úvahu?

Lze fázi výstavby naplánovat tak, aby tím nebyl narušen každoročně probíhající festival nebo migrace druhů?

Obr. 6.6. Hierarchie alternativ. Alternativy vyšší úrovně mají obecně větší potenciál snížit negativní vlivy a podpořit udržitelnost.

6.8 IDENTIFIKACE A PREDIKCE VLIVŮ

Identifikace a predikce vlivů je technicky náročný krok, jenž tvoří jádro celého procesu **posuzování vlivů**, a proto se na něm musí podílet řada odborníků z příslušných oblastí. Predikované vlivy, jejich hodnocení a **zmírňující opatření** u potenciálně významných negativních vlivů je vhodné minimálně projednat a vzájemně odsouhlasit s **orgány ochrany životního prostředí a památkové péče**. Do této fáze by měli být rovněž zapojeni **držitelé práv** a další **zainteresované strany**.

6.8.1 IDENTIFIKACE VLIVŮ

Při identifikaci vlivů se údaje o **atributech**, které vyjadřují **OUV** a **další kulturní a přírodní hodnoty dědictví** (bod 6.6), dají do souvislosti s údaji o navrhovaném záměru a alternativních řešeních (bod 6.3 a bod 6.7), aby bylo možné zjistit, co by se stalo s atributy památky světového dědictví, bude-li navrhovaný záměr realizován – například obrázek 6.7 ukazuje, jaký vliv by mohl mít hluk na hnízdící ptáky v případě realizace navrhovaného záměru. Vliv je interakce **navrhovaného záměru** s atributem památky světového dědictví a může být buď negativní, nebo pozitivní a působit na biosféru, společnost, kulturu, ekonomiku, zdraví, vizuálně apod. Je třeba zvážit všechny relevantní vlivy, včetně vlivů na nehmotné atributy, jež se odrážejí ve hmotných složkách památky (obr. 6.9).

Obr. 6.7. Vliv hluku na hnízdící ptáky v důsledku realizace navrhovaného záměru. Vliv je interakce navrhovaného záměru s atributem památky světového dědictví. V tomto případě může mít hluk způsobený navrhovaným záměrem vliv na hnízdící ptáky, kteří po vyrušení území opustí. Pokud jsou ptáci atributem památky světového dědictví, povede to ke ztrátě výjimečné světové hodnoty.

Obr. 6.8. Vliv navrhovaného záměru na historické městské prostředí způsobený hlukem a vibracemi. Vliv je interakce navrhovaného záměru s atributem památky světového dědictví. V tomto příkladě mohou mít vibrace způsobené v důsledku navrhovaného záměru vliv na budovy a poškodit jejich statiku. Pokud jsou tyto budovy atributem památky světového dědictví, povede to ke ztrátě výjimečné světové hodnoty.

Obr. 6.9. Příklady součástí památkově chráněné lokality, které by mohly být ovlivněny. Navrhovaný záměr může významně ovlivnit mnoho atributů památky světového dědictví a v rámci posuzování vlivů bude nutné zvážit všechny relevantní dopady, jež by na tyto atributy mohly působit.

Navrhovaný záměr může mít **přímý vliv** na OUV památky světového dědictví a její další kulturní a přírodní hodnoty. Může mít také **nepřímé vlivy**, kdy přímý vliv má za následek další dopady (např. zvýšený provoz na silnicích, jenž vede ke znečištění ovzduší, což může následně nepřímo ovlivnit lidské zdraví nebo vegetaci). Je proto třeba identifikovat a posuzovat i nepřímé vlivy. Vlivy navrhovaného záměru mohou také spolupůsobit s vlivy jiných akcí v minulosti realizovaných, právě probíhajících či v budoucnu plánovaných nebo mohou působit ve spojení s jinými **faktory** (např. změna klimatu), jež mohou památku světového dědictví ovlivnit, což může vést ke **kumulativním dopadům**. U **památky světového dědictví** nebo v jejím bezprostředním okolí mohlo od doby jejího zápisu dojít ke změnám, které je třeba při posuzování nového záměru rovněž zohlednit. Navrhovaný záměr může vytvořit předpoklady pro vznik kumulativních dopadů někdy v budoucnu. Z tohoto důvodu je důležité věnovat pozornost i jiným akcím, projektům a trendům, jak minulým, tak současným či budoucím a neposuzovat navrhovaný záměr izolovaně. Pokud se **kumulativní dopady** jeví jako významné, musí jim závěrečná zpráva o posouzení vlivu věnovat samostatnou kapitolu.

Rámeček 6.4. Příklady různých vlivů

Příklady **přímých** vlivů:

- Demolice, stavební úpravy nebo přístavby u historických budov.
- Rozšíření silnice, které zasáhne do území památky světového dědictví a způsobí ztrátu biotopu.
- Vybudování návštěvnického centra v areálu památky světového dědictví, které ovlivní přístup do památky, dispoziční řešení nebo využití území.
- Výrazné zvýšení hladiny hluku u památky světového dědictví, jež má duchovní nebo ekologický význam.

Příklady **nepřímých** vlivů:

- Změny v přirozeném průtoku řeky pod nově vybudovanou přehradou (jezem), jež ovlivní OUV památky světového dědictví, která vychází z přirozeného kolísání výšky hladiny v řece.
- Příjezdová komunikace vybudovaná v rámci navrhovaného záměru, která vede ke zvýšenému provozu vozidel v bezprostřední blízkosti památky světového dědictví.
- Poškození historického stavebního materiálu nebo neodkrytých archeologických nálezů vodou, k němuž dojde v důsledku zpevnění ploch nepropustným materiálem, čímž se změní hydrologický režim ve svažitém terénu.
- Územní plán, který vede k výraznému nárůstu počtu obyvatel historického města, což má za následek zvýšený tlak na využívání památky světového dědictví k rekreačním účelům.

Příklady **kumulativních** dopadů:

- Více projektů, jež postupně vedou ke ztrátě přirozeného stanoviště, což má v konečném důsledku významný dopad na vzácný druh závislý na tomto stanovišti.
- Stavba budovy na zelené ploše v historickém městě, kde je relativně velké množství zelených ploch. Samotný projekt nemusí mít významný vliv, ale pokud se během doby postupně takové zelené plochy zastaví, bude to mít významný kumulativní dopad na urbanistické řešení.
- Přestavby domů v městské historické zástavbě. Přestavba jednoho domu nemusí mít velký význam, ale pokud dojde k přestavbě většího počtu budov, může to mít významný kumulativní dopad na autenticitu a integritu památky.

Při identifikaci vlivů na **OUV** je důležité zohlednit i vazby mezi **památkou světového dědictví**, její **nárazníkovou zónou** a **širším okolím**, nelze na ni proto pohlížet izolovaně. Je třeba identifikovat všechny přímé, nepřímé a **kumulativní dopady**, jež se vyskytují na celém **dotčeném území** navrhovaného záměru, a posoudit, jaký je jejich potenciální vliv na památku světového dědictví.

Vlivy se mohou projevit v kterékoli fázi navrhovaného záměru, takže je třeba posuzovat celý jeho životní cyklus (obr. 6.5). Například během výstavby to může být provoz těžkých nákladních vozů, zatímco ve fázi fungování záměru to může být vyšší počet osobních automobilů. Mnoho zpráv o posouzení vlivů má samostatnou kapitolu nebo část věnovanou vlivům během výstavby.

Přestože vlivy navrhovaného záměru lze často identifikovat na základě odborného úsudku, existuje řada nástrojů, které mohou pomoci zajistit systematictější posuzování všech aspektů. Patří mezi ně například:

- **Překryvné mapy:** barevně rozlišené plány znázorňující fyzický rozsah navrhovaných prací a území, kde se nacházejí jednotlivé citlivé atributy (např. ochranná pásma vodních toků).
- **Kontrolní seznamy:** pro některé typy projektů existují kontrolní seznamy, které lze použít k určení pravděpodobných vlivů, např. pro větrné elektrárny (UNDP Serbia, 2010) nebo zavlažovací či odvodňovací projekty (ICID, 1993). Je možné, že je bude zapotřebí upravit s ohledem na daný záměr a lokalitu.

- **Maticový graf:** lze vytvořit maticový graf, v němž se podél jedné osy vynesou atributy památky světového dědictví a podél druhé osy jednotlivé části navrhovaného záměru a tímto způsobem se lépe znázorní jejich vzájemná interakce (viz Nástroj 2).
- **Síťový diagram:** vizuální znázornění vazeb mezi jednotlivými částmi navrhovaného záměru a jejich potenciálními vlivy na atributy památky světového dědictví.

6.8.2 PREDIKCE VLIVŮ

Jakmile jsou identifikovány potenciální vlivy, lze informovaně predikovat jejich pravděpodobný rozsah a povahu. V rámci predikce vlivů by se měl porovnat výchozí stav **památky světového dědictví** (bod 6.6) se situací v průběhu realizace **navrhovaného záměru**, a to samé je třeba provést i pro každou přijatelnou alternativu a navrhovaný záměr. Jedná se o metodický krok a z něho vyplývající závěry by měly být snadno obhajitelné.

Při predikci potenciálních vlivů lze vycházet z hodnocení jejich vlastností (tabulka 6.2). Vlivy mohou být kvantifikovatelné (např. pravděpodobné změny v populaci citlivého rostlinného nebo živočišného druhu nebo počet/plocha historických objektů, který/á by se změnil/a), avšak v některých případech nezbyvá nic jiného než vlivy popsat. Popis vlivů by měl být vždy co možná nejpřesnější. Je také zapotřebí uvést výchozí předpoklady použité k predikci a popsat všechny nejistoty.

Tabulka 6.2. Vlastnosti potenciálních vlivů a náměty na otázky pro jejich posuzování

Vlastnosti	Náměty na otázky	Příklady
Velikost	Jak velká bude změna, k níž dojde?	Kvantifikovatelný odhad, např. počet zbouraných budov, koncentrace znečišťujících látek.
Typ	Je vliv pozitivní nebo negativní?	Pozitivní, negativní, neutrální.
Rozsah	Jak velká plocha bude zasažena?	Kvantifikovatelný odhad, např. hektary vykáčených ploch.
Doba trvání	Jak dlouho bude vliv působit?	Krátkodobě (dny/týdny), dlouhodobě (roky/desítky let), trvale.
Četnost	Jak často bude docházet k působení vlivu?	Pouze jednou, jenom občas, často, trvale.
Reverzibilita	Lze daný vliv zvrátit? Je snadné ho zvrátit?	Je přirozeně reverzibilní, lze ho zvrátit jen zásahem člověka, dá se snadno nebo obtížně zvrátit, je nezvratný.
Pravděpodobnost	Jaká je pravděpodobnost vzniku daného vlivu?	Lze použít např. tyto kategorie „možná“, „pravděpodobně“, „určitě“.

Nástroj 3 představuje určitý systém predikce vlivů, kdy se přihlíží k jejich charakteru, jak je uvedeno v tabulce 6.2. Vždy bude existovat určitá míra nejistoty, jíž se nelze vyhnout, ale predikce by měla poskytnout robustní a transparentní základ pro rozhodování. Metoda predikce vlivů zahrnuje:

- **Kvantitativní analýzu:** výčet vlivů na základě údajů o výchozím stavu a znalosti navrhovaného záměru. K analýze složitějších situací, včetně nepřímých a kumulativních dopadů lze použít příslušné modely.
- **Odborný posudek:** odborníci se zkušenostmi mohou nabídnout přesnější odhad na základě znalostí podobných projektů realizovaných u památek nacházejících se ve stejné zeměpisné oblasti.
- **Případové studie:** prostudování jiných podobných projektů nebo vědeckých výzkumů realizovaných v podobném kontextu, zejména pokud jsou k dispozici údaje z monitorování.

Na základě kvantitativní predikce vlivů je možné porovnat pravděpodobný budoucí stav se zrealizovaným záměrem vůči stavu bez jeho realizace a rovněž porovnat vlivy navrhovaného záměru s vlivy případných alternativních řešení. Pokud je to obtížné, lze vlivy hodnotit pomocí úrovní „vysoká“, „střední“ a „nízká“. Je-li míra nejistoty vysoká, může se osvědčit uvedení nejlepšího a nejhoršího scénáře predikce. Všechny tyto postupy, včetně definice použitých úrovní, by měly být podrobně popsány v závěrečné zprávě (bod 6.11).

Cílem posuzování vlivů je přispět k ochraně přírodního a kulturního prostředí, proto se především zaměřuje na negativní dopady. Vlivy ale mohou být i pozitivní, takže i takové je třeba identifikovat a predikovat. To umožňuje lépe poznat:

- do jaké míry by navrhovaný záměr a případné alternativy splnily stanovené cíle projektu
- pro koho jsou (nejsou) pozitivní vlivy prospěšné
- jak by pozitivní vlivy mohly podpořit závazek smluvního státu chránit a pečovat o světové dědictví
- jakým způsobem může světové dědictví plnit aktivní roli v rámci udržitelného rozvoje
- jakým způsobem může **záměr** pomoci v připravenosti na mimořádné situace a zvyšování odolnosti

6.9 HODNOCENÍ VLIVŮ

Při hodnocení **vlivů** se zjišťuje, zda jsou predikované vlivy **navrhovaného záměru** významné či nikoli, a to na základě vlastností predikovaných vlivů (bod 6.8). Významné negativní vlivy na širokou škálu **kulturního a přírodního dědictví** budou všeobecně nepřijatelné a naprosto nepřijatelné v případě negativního vlivu na OUV památky světového dědictví. Vzhledem k tomu, že tento krok přímo vede k doporučením, jež budou tvořit jádro závěrečné zprávy o **posouzení vlivů** (bod 6.II), je důležité, aby toto hodnocení bylo transparentní a důsledné. Pro hodnocení vlivů lze použít také **Nástroj 3**.

Ačkoli hodnocení vlivů vychází z jednotlivých **atributů**, které vyjadřují **OUV** památky světového dědictví, je třeba souhrnně posoudit všechny vlivy navrhovaného záměru na OUV. Památky světového dědictví jsou z definice zranitelné a celosvětově významné, proto i malá změna může mít významný vliv. V případě, že existuje značná míra nejistoty (např. nedostatek údajů nebo technických prostředků pro predikci možných vlivů na OUV nebo značná nejistota ohledně toho, zda může dojít k významnému ovlivnění OUV či nikoli, nebo nejistota ohledně efektivity navrhovaných zmírňujících opatření), mělo by se posuzování vlivů řídit **zásadou předběžné opatrnosti**, to znamená, že je třeba zjistit, jaká jsou alternativní řešení nebo vhodná zmírňující opatření, aby byla jistota, že světové dědictví nebude nikdy takovému riziku vystaveno. Někdy to může znamenat i rozhodnutí v navrhovaném záměru dále nepokračovat.

Výsledkem hodnocení by měl být jasný závěr, zda pravděpodobné vlivy na OUV jsou v případě navrhovaného záměru celkově přijatelné, či nikoli. Pokud by navrhovaný záměr měl negativní vliv na OUV, měla by zpráva obsahovat jeden z těchto tří závěrů:

- Negativní vliv by byl zanedbatelný a nevzbuzuje obavy.
- Negativní vliv by byl významný, ale pomocí opatření zaměřených na jeho zamezení a zmírnění dopadů by mohl být eliminován nebo minimalizován na přijatelnou úroveň.
- Negativní vliv by byl významný a nebylo by možné mu předejít ani jej zmírnit, proto by se navrhovaný záměr neměl realizovat.

Pokud by navrhovaná akce měla pozitivní vlivy na OUV, měla by zpráva obsahovat jeden z těchto tří závěrů:

- Pozitivní vliv je pro památku světového dědictví přínosný a nevzbuzuje obavy.
- Výběrem alternativního řešení nebo úpravou projektového řešení lze dosáhnout posílení pozitivního vlivu.
- Pozitivní vliv nedosahuje cílů stanovených pro navrhovaný záměr (např. protipovodňové zábrany by nebyly účinné v případě předpokládaných povodní), takže navrhovaný záměr (nebo jeho část) by se neměl realizovat.

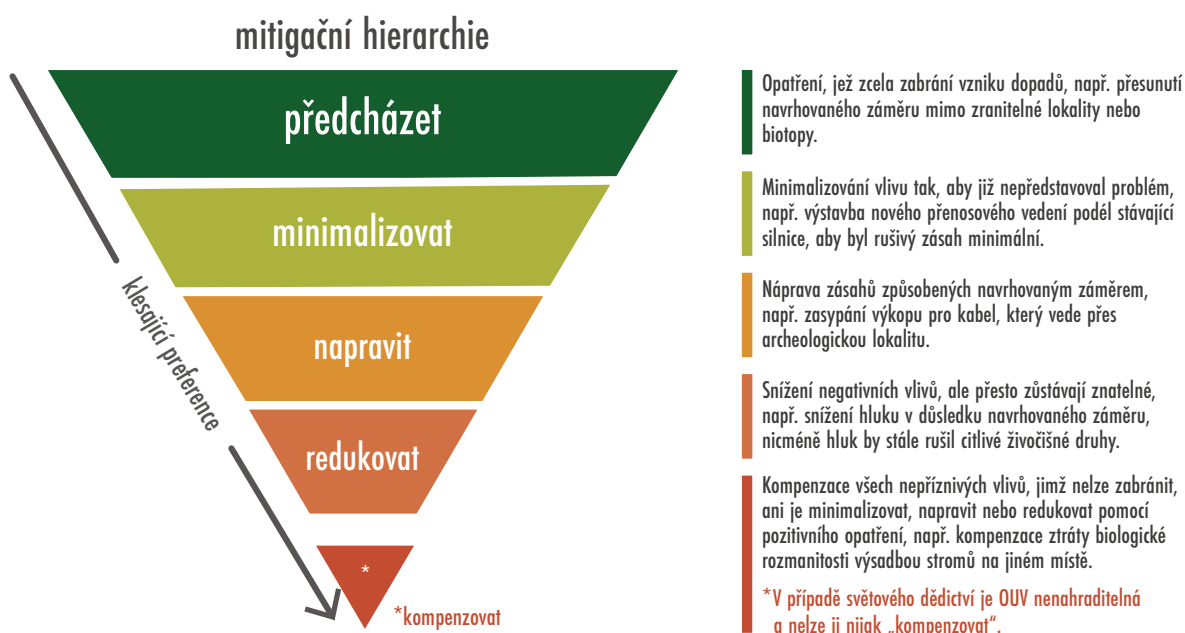
Závěry by měly popsat jak pozitivní, tak negativní vlivy, aniž by byly mezi sebou navzájem vyvažovány. Analýza musí předestřít navrhovaný záměr v celé jeho složitosti, a ne ji zakrývat, aby se potenciální přínosy nedaly použít jako argument ospravedlňující negativní vlivy působící na památku světového dědictví.

6.10 ZMÍRNĚNÍ A POSÍLENÍ

6.10.1 ZMÍRNĚNÍ NEGATIVNÍCH VLIVŮ

Jsou-li vlivy zanedbatelné, není nutné je zmírňovat. Ve všech ostatních případech je třeba zvážit **zmírnění vlivů**, aby se předešlo negativním dopadům nebo aby se zajistila jejich minimalizace (bod 6.3). Poté je třeba znovu posoudit přepracovaný navrhovaný záměr včetně zmírňujících opatření (bod 6.8). Posuzování vlivů se tak stává **iterativním** procesem, kdy finální predikce zahrnuje i plánovaná zmírňující opatření.

Při **posuzování vlivů** se často používá tzv. „mitigační hierarchie“, která sahá od preferovaného „předcházení“ přes „minimalizaci“, „nápravu“ a „snížení“ až po „kompenzaci“ (obr. 6.10). V případě světového dědictví je však **OUV** nenahraditelná a nelze ji tudíž „kompenzovat“. Nejlepším výsledkem pro světové dědictví je zcela zabránit negativním vlivům, což může znamenat i zamítnutí navrhovaného záměru nebo jeho přesun mimo území památky světového dědictví. Může to být ale i netradiční řešení problémů, kdy se celý navrhovaný záměr přehodnotí a případně přepracuje nebo se navrhnou opatření, jež zabrání negativním vlivům. V některých případech se nelze zcela vyhnout všem negativním vlivům a pak je nutná jejich minimalizace na přijatelnou úroveň například výrazným omezením jejich velikosti, trvání, rozsahu atd., aby již nevedly k obavám o světové dědictví.

Obr. 6.10. Mitigační hierarchie

Rámeček 6.5. Příklady předcházení negativním vlivům a jejich minimalizace

Mezi příklady **předcházení** negativním vlivům patří:

- Neprovedení navrhovaného záměru.
- Výběr jiné lokality nebo trasy vedoucí mimo území památky světového dědictví.
- Vytvoření určitého ochranného pásma mezi místem navrhovaného záměru (jeho částmi) a atributy.
- Vypuštění obzvláště problematické části navrhovaného záměru.

Mezi příklady **minimalizace** negativních vlivů patří:

- Zredukování rozsahu navrhovaného záměru.
- Volba jiné lokality nebo trasy.
- Snížení hluku nebo vibrací způsobených navrhovaným záměrem tak, aby nepůsobily rušivě.
- Přeprocování problematických částí navrhovaného záměru.
- Použití jiné technologie.

Jakmile jsou stanovena zmírňující opatření, je třeba je zapracovat do přepracovaného návrhu záměru, který musí být poté znovu posouzen. Následně je třeba řešit případné přetrvávající negativní vlivy, tedy ty, jež by i po realizaci zmírňujících opatření nadále působily na **památku světového dědictví**. Může vyvstat potřeba přijmout další zmírňující opatření. Pokud nelze zabránit významným přetrvávajícím negativním vlivům na OUV, měla by zpráva o posouzení vlivů doporučit navrhovaný záměr v dané podobě zamítnout.

6.10.2 ZAJIŠTĚNÍ A POSÍLENÍ POZITIVNÍCH VLIVŮ

Ačkoli smyslem posuzování vlivů je především zabránit negativním dopadům, je osvědčeným postupem zvolit více proaktivní přístup zaměřený na pozitiva, jinými slovy předkladatelé by se měli snažit nejen „neškodit“, ale také „napomáhat dobrým věcem“ a současně přitom neohrožovat OUV. Závazek **smluvních států** zahrnout hledisko udržitelného rozvoje do všech procesů týkajících se světového dědictví (bod 3.4) znamená, že posuzování vlivů nabízí příležitost posílit pozitiva navrhovaného záměru, nebo vytvořit nové pozitivní vlivy, prospěšné jak pro **památkové hodnoty (dědictví)**, tak i společnost (viz rámeček 6.6).

Rámeček 6.6. Příklady posílení pozitivních vlivů

Příklady **posílení** pozitivních vlivů (pokud nezasahují do OUV):

- Nové pracovní příležitosti pro místní obyvatele, jejich školení a zapojení do řízení projektu nebo do péče o památku světového dědictví.
- Zvýšení biologické rozmanitosti propojením „zelených“ ploch prostřednictvím biokoridorů.
- Vytvoření zdravotních a vzdělávacích zařízení nebo občanské vybavenosti v místech, kde jsou potřebná.
- Sanace kontaminované půdy.
- Odstranění nevhodných staveb, jako jsou nevhodné přístavby nebo objekty bránící ve výhledu.
- Zlepšení životních podmínek a kvality ovzduší prostřednictvím nových parků a zázemí pro pěší a cyklisty.

Navrhovaný záměr může rovněž snížit vliv vnějších nebo kumulativních změn a mimořádných událostí na **světové dědictví**. Může například stabilizovat půdu, a snížit tak erozi v případě geologicky nestabilní horniny u památky světového dědictví (UNESCO, 2010).

6.10.3 JAK ZAJISTIT ZMÍRNĚNÍ A ZLEPŠENÍ VLIVŮ

Část zprávy o **posouzení vlivů** obsahující doporučení na **zmírnění vlivů** by měla sloužit jako živý dokument, který v různých realizačních fázích projektu mohou využívat všechny strany, včetně těch, jež se na původním posuzování vlivů nepodílely. Tak jsou všechny strany s nimi obeznámeny a mohou je realizovat a monitorovat.

Ve zprávě o posouzení vlivů je třeba jasně uvést:

- Jaká zmírňující opatření či jejich posílení jsou nezbytná pro zachování OUV a dalších hodnot kulturního a přírodního dědictví.
- Kdo je má realizovat.
- Časový rámec pro dokončení.

Ve většině případů je za tyto činnosti odpovědný **předkladatel**. Doporučení vyplývající z posouzení vlivů by měla být poskytnuta ve formě, kterou lze snadno zapracovat do plánu realizace (bod 6.14). Mohou se například stát součástí závazků předkladatele projektu nebo je mohou příslušné orgány použít ke stanovení závazných podmínek pro schválení, které je předkladatel povinen splnit na základě vydaného povolení. Měly by být jasně dané, měřitelné a závazné. Aby byla jistota, že opravdu dojde ke zmírnění vlivů či jejich zlepšení v souladu s požadavky, měla by zpráva o posouzení vlivů ukázat jasné vazby mezi doporučeními a následnými kroky při rozhodování o **navrhovaném záměru**, jeho realizaci a monitorování (obr. 6.11).

1. ZPRÁVA Tým posuzující vlivy

Závěrečná zpráva o posouzení vlivů obsahuje doporučení týkající se zmírňujících opatření a monitorování.

2. POVOLENÍ Příslušný orgán

Tato doporučení může příslušný orgán použít jako podmínky pro vydání povolení a předkladatel je povinen je dodržet.

3. REALIZAČNÍ POKYNY Předkladatel projektu

Tyto podmínky budou obsaženy v projektové dokumentaci zpracované předkladatelem, čímž se zajistí, že projekt bude realizován schváleným (nebo dohodnutým) způsobem.

4. PLÁN ŘÍZENÍ PROJEKTU Předkladatel projektu

Tyto povinnosti jsou zahrnuty do plánu environmentálního a sociálního managementu nebo závěrečných doporučení, jimiž se řídí práce v terénu při realizaci předloženého záměru.

Obr. 6.11. Použití doporučení ze zprávy při rozhodování a realizaci. Aby posuzování vlivů splnilo svůj účel a byla záruka, že navrhovaný záměr bude realizován způsobem pro světové dědictví co nejpříznivějším, je třeba tato doporučení promítnout do jednotlivých rozhodovacích a realizačních kroků.

6.11 REPORTING

Zpráva o **posouzení vlivů**²⁰ by měla obsahovat popis metodiky a obsahovat zjištění z předchozích kroků. Zpráva by měla být zpřístupněna k připomínkování zainteresovaným stranám, a to jak odborníkům, tak i laické veřejnosti. Zjištění by měla být přehledně uspořádána, aby čtenářům byl jasný analytický postup a pochopili, proč posudek obsahuje určitá doporučení vycházející z ochrany **OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví**. V průběhu posuzování vlivů je důležité se nad obsahem zprávy zamyslet, aby později mohla lépe sloužit jako podklad pro rozhodování. Míra potřebných detailů a délka zprávy bude záviset na složitosti **navrhovaného záměru** a charakteru památky.

Kapitola 5 uvádí, jak lze posuzování vlivů na světové dědictví zahrnout do zprávy týkající se širšího posuzování vlivů. V případě samostatného posuzování bude mít zpráva o posouzení vlivů menší rozsah a bude řešit pouze kontext světového dědictví a zejména OUV, jakož i další hodnoty kulturního a přírodního dědictví.

Zpráva by se měla zaměřit na:

- Rámec stanovený Úmluvou o světovém dědictví a Prováděcími směrnici.
- OUV, další kulturní a přírodní hodnoty dědictví a atributy, které tyto hodnoty vyjadřují.
- Vlivy navrhovaného záměru na tyto atributy OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví.
- Celkový vliv na OUV.
- Doporučené alternativy a opatření k zamezení a zmírnění vlivů navržená k řešení případných dopadů na OUV a poskytnutá v takové formě, aby je příslušné orgány mohly použít k uložení požadavků podmiňujících vydání souhlasu a aby se daly promítnout do budoucího plánu realizace (bod 6.14). Případně i doporučení k zastavení navrhovaného záměru tehdy, pokud je velká pravděpodobnost významných vlivů na OUV.

Zprávu lze zaslat **Centru světového dědictví UNESCO** jako součást oznámení smluvního státu v souladu s **odstavcem 172** Prováděcích směrnic (bod 3.3). Jakmile Centrum světového dědictví UNESCO zprávu obdrží, zpravidla ji předá **poradním organizacím** k přezkumu.

V některých případech je podoba zprávy o posouzení vlivů stanovena vládou nebo financujícím subjektem. Pokud neexistuje předloha, lze jako základ použít seznam uvedený v tabulce 6.3. **Netechnické shrnutí** zprávy by mělo obsahovat klíčové body týkající se světového dědictví.

Tabulka 6.3. Orientační obsah zprávy o posouzení vlivů

Netechnické shrnutí	<ul style="list-style-type: none"> • Jasně podané shrnutí zprávy a jejích hlavních zjištění a doporučení, zejména pak identifikace památky světového dědictví, jejího OUV a atributů; vlivy navrhovaného záměru na OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví, doporučení a závěry.
Informace o smluvním ujednání a čestná prohlášení posuzovatelů	<p>Z důvodu transparentnosti je vhodné poskytnout následující informace:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kdo zprávu financoval a zadal. • Úloha jednotlivých institucí nebo agentur odpovědných za dohled nad postupem prací nebo přezkoumání procesu. • Kdo posuzoval vlivy, včetně hlavních autorů a dalších odborníků, kteří se na posuzování podíleli. • Prohlášení autorů o neexistenci střetu zájmů. • Nezávislé odborné posudky.

²⁰ Rovněž označována jako Zpráva o environmentálním posouzení, Zpráva o posouzení vlivů na životní prostředí nebo Prohlášení o posouzení vlivů na životní prostředí. Všechny tyto zprávy jsou stále častěji předkládány v elektronické podobě online.

Tabulka 6.3 Orientační obsah zprávy o posouzení vlivu (pokračování)

Metodika	<ul style="list-style-type: none"> ● Shrnutí metodiky použité pro posuzování vlivů (např. metodika uvedená v těchto Pokynech). ● Časové údaje o provedení jednotlivých fází projektové přípravy navrhovaného záměru a posuzování vlivů. ● Informace o zapojení držitelů práv a zainteresovaných stran a o zohlednění jejich názorů (pokud není vyžadována anonymita, lze v příloze o provedených konzultacích uvést všechny účastníky, kteří se do nich nějakým způsobem zapojili). ● Případné chybějící informace nebo nejistota týkající se údajů o výchozím stavu, identifikace vlivů a jejich predikce. ● Konkrétní metodiky použité pro stanovení výchozího stavu nebo predikci vlivů lze uvést v příloze.
Hodnocení výchozího stavu → bod 6.6	<ul style="list-style-type: none"> ● Prohlášení o výjimečné světové hodnotě (SOUV). ● Popis památky světového dědictví a jejího širšího okolí, včetně hmotných a nehmotných atributů OUV a dalších hodnot kulturního a přírodního dědictví, její autenticity (v případě kulturních památek) a integrity. ● Informace o aktuálním stavu zachování atributů světového dědictví a případné změny od doby zápisu památky na Seznam. ● Přehled dalších hodnot kulturního a přírodního dědictví u památky nebo v její blízkém okolí, jež mohou být záměrem rovněž ovlivněny. ● Příslušné právní, regulační a strategické rámce, včetně Úmluvy o ochraně světového dědictví. ● Analýza systému řízení správy a péče o památku světového dědictví.
Navrhovaný záměr a alternativy → body 6.3 a 6.7	<ul style="list-style-type: none"> ● Potřeba navrhovaného záměru a jeho účel. ● Popis všech fází navrhovaného záměru (výstavba, provoz, ukončení provozu a likvidace, uvedení do původního stavu) včetně všech detailů, aby bylo možné zprávu číst jako samostatný dokument. Podrobnější informace mohou být uvedeny v příloze. ● Mapy, plány a vyobrazení týkající se umístění projektu nebo jeho plánované trasy ve vztahu k památce světového dědictví. ● Zvažované alternativy, včetně alternativy „bez realizace projektu“.
Identifikace a hodnocení vlivů → body 6.8 a 6.9	<ul style="list-style-type: none"> ● Identifikace potenciálních pozitivních a negativních vlivů navrhovaného záměru na památku světového dědictví, včetně kumulativních dopadů. ● Predikce vlastností těchto potenciálních vlivů, včetně zveřejnění případné míry nejistoty. ● Vyhodnocení významu potenciálních vlivů na atributy vyjadřující OUV a na další kulturní a přírodní hodnoty dědictví.
Zmírňující opatření → body 6.3 a 6.10	<ul style="list-style-type: none"> ● Nutná zmírňující opatření, kdo za ně nese odpovědnost a jaké jsou zdroje financování. ● Popis případných přetrvávajících vlivů i po realizaci zmírňujících opatření.
Doporučení → bod 6.11	<ul style="list-style-type: none"> ● Doporučení v navrhovaném záměru pokračovat, nebo uvedení preferované alternativy, nebo v záměru nepokračovat vzhledem k jeho vlivům.
Následné kroky (Follow-up) → bod 6.14	<ul style="list-style-type: none"> ● Uvést požadavky na monitorování, jež se bude provádět v případě realizace navrhovaného záměru, včetně sledování výchozího stavu a realizace zmírňujících opatření. ● U velkých projektů lze návrh plánu environmentálního a sociálního managementu (ESIA, nebo podobný dokument) připojit jako přílohu.
Přílohy	<ul style="list-style-type: none"> ● Zadání. ● Veškeré podrobné informace shromážděné za účelem popisu výchozího stavu památky světového dědictví (např. soupis atributů OUV a dalších hodnot; informace o dalším kulturním a přírodním dědictví, průzkumy, vědecké studie, relevantní informace získané v rámci konzultací, vyobrazení a fotografie atd.). ● Doprovodné technické informace týkající se predikce vlivů.

6.12 PŘEZKUM ZPRÁVY

Zprávu o **posouzení vlivů** (bod 6.11) by měli k připomínkování obdržet **držitelé práv**, místní komunita a další **zúčastněné strany**, jež jsou přímo či nepřímo zainteresovány na **památce světového dědictví**, dále **smluvní státy**, Výbor pro světové dědictví, **Centrum světového dědictví** a **poradní organizace**. Na základě obdržených připomínek může být zapotřebí zprávu přepracovat, než se její finální verze předloží společně s žádostí o vydání stavebního nebo jiného typu povolení příslušným orgánům rozhodujícím v této věci (bod 6.13). Cílem přezkumu je zjistit, zda použitá metodika i výsledky posouzení jsou odpovídající, zejména pokud jde o analýzu vlivu na **OUV**, a zda jsou z hlediska transparentnosti a použitelnosti vhodné pro daný účel. Dobře provedený přezkum zvyšuje důvěru v závěry vyplývající z posouzení vlivů.

Přezkumy zprávy o posouzení vlivů mohou mít různé formy:

- Pokud posouzení vlivů zadává **předkladatel**, tak mimo jiné často kontroluje i to, zda bylo posouzení provedeno v souladu se **zadáním**.
- Pokud si posouzení vlivů vyžádá Výbor pro světové dědictví, pak zpráva a navrhovaný záměr obvykle podléhají odbornému přezkoumání poradními organizacemi.
- Pokud se vlivy posuzují na základě vnitrostátního rámce, tak obvykle existuje odpovědný orgán, který provede kontrolu podle příslušných právních předpisů a strategických dokumentů. Ten může k připomínkování vyzvat i další ministerstva nebo organizace.
- Zprávu by měli obdržet příslušní držitelé práv a další zainteresované strany, aby měli možnost se k ní smysluplně vyjádřit. V mnoha zemích vnitrostátní právní rámec umožňuje také veřejné projednávání a je osvědčenou praxí toto provést i tehdy, pokud to předpisy nevyžadují.
- Je rovněž možné zadat nezávislý přezkum posouzení vlivů řádně akreditovaným nezávislým znalcům, což může výrazně pomoci zejména v citlivých případech, kdy je třeba mít jistotu o kvalitě a transparentnosti zpracovaného posouzení vlivů.

Rámeček 6.7. obsahuje kontrolní seznam pro přezkum zprávy o posouzení vlivů.

Rámeček 6.7. Kontrolní seznam pro přezkum posouzení vlivů

- Zabývá se zpráva problémy uvedenými v dokumentu o stanovení rozsahu?
- Je zpráva v souladu s příslušnými požadavky na posuzování vlivů (např. vnitrostátní legislativou, požadavky financujících subjektů)?
- Zabývá se zpráva celkovým kontextem světového dědictví a OUV památky?
- Vysvětluje zpráva, zda je navrhovaný záměr v souladu s příslušnými strategiemi a předpisy pro oblast kulturního a přírodního dědictví?
- Byli držitelé práv a další zúčastněné strany zapojeni do posuzování vlivů a byly jejich názory dostatečně zohledněny?
- Bylo posouzení vlivů provedeno v souladu s osvědčenými postupy pro posuzování vlivů a s touto příručkou?
- Jsou informace uvedené ve zprávě spolehlivé a technicky přesné? Jsou závěry zprávy založeny na odpovídajících důkazech? Existují nějaké závažné nedostatky v údajích, jež vyžadují uplatnit zásadu předběžné opatrnosti?
- Jsou ve zprávě jasně uvedena zmírňující opatření potřebná k zamezení nebo minimalizaci vlivů na OUV a další kulturní a přírodní hodnoty dědictví?
- Je zpráva jasná, úplná a vhodná k tomu, aby sloužila jako podklad pro rozhodování?

Tým posuzující vlivy by měl všechny rozumné reakce nebo požadavky vyplývající z přezkumu(ů) zapracovat do finálního znění zprávy. Pokud se tým rozhodne zpětnou vazbu do závěrečné zprávy nezpracovat, měl by vysvětlit, proč se tak rozhodl. Finální znění revidované zprávy by se mělo zveřejnit. V citlivých případech, kdy to je nereálné, je třeba zajistit co nejvyšší míru transparentnosti prostřednictvím sdílení těch částí, jež nejsou problematické, a nabídnout **netechnické shrnutí** či uspořádání veřejné prezentace pro držitele práv a další zainteresované strany.

6.13 ROZHODNUTÍ

Během celého posuzování vlivů probíhá rozhodování o **navrhovaném záměru**. Například:

- Ve fázi **screeningu** (bod 6.4) a **stanovení rozsahu** (bod 6.5) příslušné orgány a předkladatel rozhodují o tom, zda dále pokračovat v projektové přípravě navrhovaného záměru
- V důsledku zjištěných a vyhodnocených vlivů (bod 6.8 – bod 6.9) se **předkladatel** může rozhodnout přesunout daný záměr do jiné lokality, upravit projektové řešení, změnit technologii apod.
- Velcí investoři, jako jsou rozvojové banky nebo jiné mezinárodní finanční instituce, využívají závěrečnou zprávu o posouzení vlivů k rozhodování, zda navrhovaný záměr zafinancují, či nikoli
- Příslušné orgány použijí závěrečnou zprávu o posouzení vlivů jako podklad při rozhodování, zda navrhovaný záměr schválit a za jakých podmínek v něm dále pokračovat.

Konečné rozhodnutí týkající se schválení či zamítnutí navrhovaného záměru učiní příslušné vnitrostátní orgány. U tohoto rozhodnutí existují tři možnosti:

- Je vydán souhlas včetně přesně stanovených podmínek (např. zmírňujících opatření). K tomu by mělo dojít pouze v případě, kdy navrhovaný záměr při respektování stanovených podmínek zabrání vzniku veškerých negativních vlivů na OUV, nebo pokud případné negativní vlivy záměru jsou zanedbatelné a není nutné se jimi dále zabývat.
- Vydání souhlasu je odloženo, například kvůli čekání na další informace nebo na základě žádosti o provedení změny v projektovém řešení navrhovaného záměru.
- Je vydáno zamítavé rozhodnutí.

Vzhledem k závazkům vyplývajícím z **Úmluvy o světovém dědictví** se od **smluvních států** očekává tento způsob rozhodování, a právě posuzování vlivů by mělo pomoci přijímat informovaná rozhodnutí. **Posuzování vlivů v kontextu světového dědictví má zajistit, aby při rozhodování byly plně zváženy potenciální vlivy navrhovaného záměru na OUV, a to s cílem chránit tyto výjimečné lokality.** Všechny navrhované záměry, ať už se nacházejí u památky světového dědictví, nebo v jejím bezprostředním okolí, by měly být posuzovány z hlediska toho, zda jsou slučitelné s dlouhodobým zachováním OUV. Při posuzování by se rovněž měly zohlednit vazby památky na **širší okolí**, neboť světové dědictví nelze posuzovat izolovaně. Navrhované záměry neslučitelné s tímto cílem by neměly být schváleny.

6.14 NÁSLEDNÉ KROKY (FOLLOW-UP)

Pokud bude **navržený záměr** schválen, je zapotřebí nastavit mechanismy pro následné dlouhodobé monitorování a realizování **zmírňujících** opatření, jež budou nezbytná k zajištění ochrany **OUV** a dosažení všech cílů udržitelného rozvoje (tabulka 6.4.). Tyto následné kontroly sice nespádají do odpovědnosti subjektů pověřených správou a péčí o **památku světového dědictví**, ale soustavná a systematická podpora z jejich strany je důležitou součástí plnění závazku chránit OUV.

Posuzování vlivů by mělo obsahovat podmínky nezbytné pro vydání souhlasu, což jsou požadovaná zmírňující opatření, jež jsou základem pro jasně formulovanou realizační strategii. U menšího projektu to může být jednoduchý seznam dohodnutých doporučení. V případě velkého projektu by to mohl být návrh **plánu environmentálního a sociálního managementu**, který je součástí smluvní dokumentace pro realizaci navrhovaného záměru. Vlastní realizace záměru bude postupovat podle prováděcího plánu, jenž bude obsahovat srozumitelný popis realizace zmírňujících opatření a jejich monitorování, tak jak vyplývá z posouzení vlivů.

V případě schválení velkého projektu je osvědčenou praxí to, že předkladatel připraví plán environmentálního a sociálního managementu (ESMP), v němž je uvedeno, jak bude projekt realizován s ohledem na platnou legislativu a schválená zmírňující opatření. Při přípravě ESMP u projektu, který by mohl mít vliv na OUV, je třeba záležitost konzultovat s orgány památkové péče a správci památek světového dědictví. Po zapracování schválených zmírňujících opatření a dalších pojistných mechanismů může ESMP sloužit jako základ pro stanovení odpovědnosti předkladatelů, sledování postupu prací na projektu a projednávání případných nutných změn během jeho realizace (bod 6.14). Rovněž napomáhá tomu, že všichni, kteří se podílejí na realizaci projektu, jsou seznámeni s výsledky posouzení vlivů, i když do posuzování nebyli zapojeni.

Předkladatel zodpovídá za to, že během realizace navrhovaného záměru nedojde k žádným negativním vlivům. Na to zpravidla dohlíží **orgány ochrany životního prostředí a památkové péče**. Následně to mohou být i občanské iniciativy, společné komise nebo podobné platformy vycházející ze systému místní samosprávy. Manažerský tým památky světového dědictví by měl provést kontrolu interních monitorovacích a hodnotících procesů. **Národní kontaktní místo** smluvního státu (National Focal Point) může v pravidelném hlášení nebo ve zprávě o **stavu zachování památky** předkládané **Centru světového dědictví** UNESCO uvést aktuální informace o projektu a realizaci doporučených opatření vyplývajících z posouzení vlivů. To platí zejména tehdy, pokud si takové podávání zpráv vyžádá Výbor pro světové dědictví. V rámci posuzování vlivů mohou být navrženy další oblasti, jež by bylo vhodné po nějakou dobu sledovat. Tím se nejen zajistí dodatečná kontrola realizace navrhovaného záměru, ale i to, že budou k dispozici spolehlivější údaje za delší časové období pro stanovení výchozího stavu v případě dalších záměrů někdy v budoucnu (bod 6.6).

Tabulka 6.4. Činnosti následující po schválení navrhovaného záměru

Následná činnost	Co je třeba provést	Odpovědná osoba/ subjekt
Realizace požadovaných zmírňujících opatření	Dokumentace k doporučeným zmírňujícím opatřením navrženým v rámci posuzování vlivů, a jejich provedení v rámci realizace navrhovaného záměru. U velkých projektů by měla být realizační strategie součástí plánu environmentálního a sociálního managementu zpracovaného předkladatelem. Centrum světového dědictví UNESCO by mělo dostávat aktuální informace o průběhu realizace, aby byla zajištěna ochrana OUV.	<ul style="list-style-type: none"> ● Předkladatel
Sledování výchozího stavu	Průběžné shromažďování informací o attributech památky světového dědictví, jež lze použít pro kontrolní srovnání s údaji o výchozím stavu pořízenými v rámci posuzování vlivů (bod 6.6) a predikování vlivů s cílem zjistit, zda vše probíhá podle plánu, nebo zda je zapotřebí nějaký zásah.	<ul style="list-style-type: none"> ● Předkladatel ● Smluvní stát ● Manažerský tým památky světového dědictví ● Občané/ veřejnost
Monitorování shody a audit	Průběžný sběr informací a kontrola dodržování požadavků uvedených ve stavebním povolení, aby byla jistota, že jsou plněny.	<ul style="list-style-type: none"> ● Příslušné orgány ● Občané / veřejnost
Správa a péče	Pokud se při monitorování zjistí nějaké problémy, jež vyžadují reakci, lze pro rychlé jednání využít zavedené systémy správy a péče (jak pro projektové řízení navrhovaného záměru, tak pro správu a péči o památku světového dědictví).	<ul style="list-style-type: none"> ● Předkladatel ● Manažerský tým památky světového dědictví
Komunikace	Informování držitelů práv a dalších zúčastněných stran (které jsou přímo zapojeny) o výsledcích získaných při následných činnostech. U pravidelně se opakujících akcí (např. desetileté územní plány) bude výstup z hodnocení výchozího stavu sloužit jako referenční základ pro posuzování vlivů následujícího plánovaného záměru.	<ul style="list-style-type: none"> ● Předkladatel ● Smluvní stát ● Manažerský tým památky světového dědictví
Vymáhání	Pokud se ukáže, že projekt negativně ovlivní OUV památky světového dědictví v důsledku nepředvídaných okolností, nově vzniklé situaci nebo nedostatečného sledování a realizaci zmírňujících opatření, měl by být projekt okamžitě zastaven. Výbor pro světové dědictví může případ prostudovat a může vyžadovat vyslání mise do památky světového dědictví s cílem poskytnout poradenství.	<ul style="list-style-type: none"> ● Centrum světového dědictví ● Poradní organizace ● Výbor pro světové dědictví ● Občané / veřejnost

ZKRATKY

Je snaha v Pokynech nepoužívat zkratky, aby byl text pro čtenáře, kteří nejsou obeznámeni s některými novými termíny, co nejsrozumitelnější. Nicméně vzhledem k odkazům na jiné dokumenty, v nichž se zkratky pravidelně používají, je dobré znát následující zkratky:

EIA	Environmental Impact Assessment / Posuzování vlivů na životní prostředí
ESIA	Environmental and Social Impact Assessment / Posuzování environmentálních a sociálních vlivů
ESMP	Environmental and Social Management Plan / Plán environmentálního a sociálního managementu
FPIC	Free, prior and informed consent / Svobodný, předem daný a informovaný souhlas
ICCROM	International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property / Mezinárodní centrum pro studium ochrany a restaurování kulturního dědictví
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites / Mezinárodní rada pro památky a sídla
IUCN	International Union for Conservation of Nature / Mezinárodní svaz ochrany přírody
OUV	Outstanding Universal Value / Výjimečná světová hodnota
SEA	Strategic Environmental Assessment / Posuzování vlivů koncepcí (a plánů)
SOUV	Statement of Outstanding Universal Value / Prohlášení o výjimečné světové hodnotě

Český termín	Anglický termín	Definice
Záměr	Action	Strategie, koncepce, plán, program nebo projekt.
Poradní organizace	Advisory Bodies	<p>Tři mezinárodní organizace, na něž odkazuje Úmluva o světovém dědictví a jež jsou výkonnými organizacemi Výboru pro světové dědictví. Jedná se o ICCROM (Mezinárodní centrum pro studium ochrany a restaurování kulturního dědictví), ICOMOS (Mezinárodní rada pro památky a sídla) a IUCN (Mezinárodní svaz ochrany přírody). Poradní organizace mají následující funkce:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Na základě svých odborných znalostí radí v záležitostech týkajících se provádění Úmluvy o světovém dědictví ● Poskytují odborné poradenství týkající se ochrany a péče o památky zapsané na Seznamu světového dědictví. ● Pomáhají Centru světového dědictví s přípravou dokumentů Výboru, programem zasedání a prováděním rozhodnutí Výboru. ● Pomáhají s vypracováním a prováděním Globální strategie pro dosažení reprezentativního, vyváženého a věrohodného Seznamu světového dědictví, Strategie pro budování kapacit v oblasti světového dědictví, Periodického reportingu a posilování efektivního využití Fondu světového dědictví. ● Monitorují stav zachování památek světového dědictví (včetně účasti v reaktivních monitorovacích misích na žádost Výboru a v poradních misích na pozvání smluvních států). ● Provádějí přezkum žádostí o mezinárodní pomoc. ● Účastní se zasedání Výboru pro světové dědictví a Byra s hlasem poradním. <p>Na požádání Výboru pro světové dědictví se poradní organizace podílejí na přezkumu navrhovaných záměrů a s nimi souvisejících zpráv o posouzení vlivů.</p>
Dotčené území	Area of influence	<p>Území dotčené navrhovaným záměrem je oblast, kde mohou působit přímé nebo nepřímé vlivy nebo může dojít k působení kumulativních dopadů. Dotčené území v tomto případě zahrnuje území navrhovaným záměrem skutečně zasažené a širší okolí, jež navrhovaný záměr ovlivní (např. prostřednictvím emisí do ovzduší, dopravy nebo hospodářské činnosti). V rámci tohoto přístupu by se také měly zohlednit relevantní hranice odpovídající dotčeným atributům památky světového dědictví a dalších složek životního prostředí (např. hranice osídlení, správní hranice, hranice území volně žijících druhů). Během posuzování vlivů by měly být shromážděny informace o výchozím stavu takového dotčeného území.</p>

Český termín	Anglický termín	Definice
Atributy	Attributes	<p>Atributy jsou prvky památky, které vyjadřují její kulturní a přírodní hodnoty a napomáhají jejich lepšímu porozumění. Mohou to být fyzické vlastnosti, materiálová skladba a další hmotné prvky, ale také nehmotné aspekty, jako jsou procesy, společenské uspořádání nebo kulturní zvyklosti, jakož i asociace a vztahy, které se odrážejí v hmotných složkách památky.</p> <p>V případě kulturního dědictví to mohou být budovy nebo jiné stavby a jejich tvarosloví, materiály, architektonické řešení, využití a funkce, ale také urbanistické řešení, zemědělské postupy, náboženské obřady, stavební techniky, vizuální vztahy a duchovní vazby. U přírodních památek to mohou být specifické krajinné prvky, plochy stanovišť, vzácné druhy, aspekty týkající se kvality životního prostředí (jako je neporušenost, vysoká kvalita životního prostředí a jeho neporušenost), rozsah a přírodní charakter stanovišť a velikost a životaschopnost volně žijících populací.</p> <p>Atributy a jejich interakce by měly být hlavním předmětem opatření zaměřených na ochranu, zachování, správu a péči.</p> <p>Termín „atributy“ se používá zejména u památek světového dědictví a detailní znalost atributů, které vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu památky, má zásadní význam pro jejich dlouhodobou ochranu. Prostorové rozmístění těchto atributů a příslušné požadavky na jejich ochranu by měly být podkladem pro stanovení hranic památky a dalších opatření v oblasti správy.</p>
Autenticita	Authenticity	<p>Památky světového dědictví nominované podle kritérií (i) až (vi) (tedy kulturní dědictví) musí splňovat podmínky autenticity. Podle typu kulturního dědictví a jeho kulturního kontextu mohou památky splňovat podmínky autenticity, pokud jsou jejich kulturní hodnoty (tak, jak jsou uznány v navržených nominačních kritériích) pravdivě a věrohodně vyjádřeny prostřednictvím různých atributů, včetně:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tvarosloví a pojetí ● materiálu a hmotné podstaty, ● funkčního využití, ● tradic, technik, postupů, způsobů hospodaření a systémů řízení, ● umístění a zasazení do okolí, ● jazyka a ostatních podob nehmotného dědictví, ● ducha a pocitů, ● dalších vnitřních a vnějších faktorů.
Hodnocení výchozího stavu	Baseline Assessment	<p>Hodnocení výchozího stavu je popis dotčené lokality v současné podobě, ii) ve stavu v době jejího zápisu na Seznam světového dědictví, iii) jaký by mohl být její stav v případě, že se záměr nezrealizuje. Toto hodnocení by mělo zahrnovat všechny složky (životního) prostředí: fyzickou, biologickou, využití zdrojů, společenskou, kulturní, zdravotní a ekonomickou. Efektivita posuzování vlivů je přímo úměrná znalosti těchto výchozích podmínek.</p>
Nárazníková zóna	Buffer zone	<p>U památek světového dědictví tvoří nárazníkovou zónu území, jež ji obklopuje a na které se vztahují doplňující právní ustanovení či zvyková omezení upravující jeho využívání a rozvoj, čímž je zajištěna další úroveň ochrany dané památky. Nárazníková zóna by měla zahrnovat bezprostřední okolí památky, důležité výhledy a průhledy a další plochy nebo atributy, jež funkčně podporují památku a zajišťují její ochranu. Území tvořící nárazníkovou zónu by mělo být vymezeno pomocí vhodných opatření. Vymezení nárazníkové zóny schvaluje Výbor pro světové dědictví a jakékoliv úpravy čiřízení nárazníkové zóny po zápisu památky na Seznam světového dědictví musí schválit Výbor pro světové dědictví na základě oficiální žádosti, jak je uvedeno v ustanoveních odstavců 163 až 167 Prováděcích směrnic.</p>

Český termín	Anglický termín	Definice
Kumulativní dopady	Cumulative impacts	Kumulativní dopady jsou výsledkem kombinace vlivů posuzovaného projektu na životní prostředí se stejnými vlivy jiných, již dříve realizovaných, či právě probíhajících nebo v dohledné budoucnosti uvažovaných projektů nebo činností včetně takových, jež projekt umožní.
Ukončení provozu	Decommissioning	Ukončení provozu je poslední fáze životního cyklu projektu a zahrnuje úplné odstranění staveb a dalších částí projektu, obvykle těmi, kteří je vybudovali. Cílem je uvést místo do původního stavu.
Přímé vlivy	Direct impacts	Přímý vliv je výsledkem příčinného vztahu mezi projektem a určitým atributem světového dědictví nebo jinými složkami životního prostředí. Viz též: Vliv, Nepřímé vlivy, Kumulativní dopady
Řízení rizik v souvislosti s přírodními pohromami	Disaster risk management (DRM)	Navrhování, provádění a vyhodnocování strategií, plánů a opatření s cílem: <ul style="list-style-type: none"> • důkladnějšího poznání rizik souvisejících s přírodními pohromami, • ošetření rizik souvisejících s přírodními pohromami, • soustavného zlepšování připravenosti na přírodní pohromy, reakce na ně a postupy v oblasti následné obnovy. Jednoznačným cílem řízení rizik v souvislosti s přírodními pohromami je zvýšit bezpečnost a ochranu zdraví obyvatel a zajistit udržitelný rozvoj.
(Životní) prostředí	Environment	Co se týče pojmu „(životní) prostředí“ existují značné rozdíly v závislosti na jurisdikcích a organizacích, jež tento termín používají. V kontextu světového dědictví je však třeba používat širokou definici zahrnující veškeré aspekty projektu: fyzické, biologické, využití zdrojů, společenské, kulturní, zdravotní a ekonomické.
Orgány ochrany životního prostředí a památkové péče	Environmental and heritage authorities	Orgány ochrany životního prostředí a památkové péče jsou státem zřízené subjekty a úřady, jež jsou primárně zodpovědné za ochranu a péči o přírodní a kulturní dědictví na území daného státu. Tyto orgány jsou v příslušných státech rovněž zodpovědné za výkon činností souvisejících s Úmluvou.
Posuzování environmentálních a sociálních vlivů	Environmental and Social Impact Assessment (ESIA)	Posuzováním environmentálních a sociálních vlivů, jež je rovněž známé jako Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), znamená posuzování vlivů na úrovni projektu (např. u projektu výstavby vodní elektrárny nebo dálnice). Viz též: Posuzování vlivů na dědictví, Posuzování vlivů koncepcí (SEA)
Plány environmentálního a sociálního managementu	Environmental and Social Management Plans (ESMPs)	Posuzování environmentálních a sociálních vlivů (ESIA) se již ve fázi plánování a projektové přípravy zaměřuje na předcházení vlivům a jejich minimalizaci. V následné fázi realizace tvoří plány environmentálního a sociálního managementu (ESMP) součást plánů zaměřených na ošetření vlivů a představují část systému environmentálního a sociálního managementu. ESMP se zabývá specifickými záležitostmi, jako je: <ul style="list-style-type: none"> • Připravenost na mimořádné události a reakce na ně. • Nakládání s pozemky, půdou a biodiverzitou; nebezpečnými materiály a odpadem; kvalitou a množstvím vody; kvalitou ovzduší; hlukem a vibracemi; veřejným zdravím a bezpečností; kulturním dědictvím. Jednotlivé plány environmentálního a sociálního managementu definují úlohy a zodpovědnosti za výkon plánovaných činností, včetně dohledu, monitoringu a reportingu. Je vhodné informovat manažerský tým památky světového dědictví o příslušném plánu environmentálního a sociálního managementu, aby mohl projednat monitorovací postupy a zajistit jejich správné nastavení s ohledem na ochranu dědictví.

Český termín	Anglický termín	Definice
Složky životního prostředí	Environmental components	Složky životního prostředí jsou specifické prvky památky, jež mohou být navrhovaným záměrem dotčeny a zahrnují krajinu, půdu, vodu, ovzduší, rostliny, volně žijící druhy, ekosystémy, obyvatele a sídla, další kulturní dědictví atd. Při posuzování vlivů jsou některé z těchto složek označovány jako tzv. cenné složky životního prostředí (Valued Environmental Components – VEC). Jedná se o takové složky životního prostředí, které jsou z různých důvodů považovány při posuzování vlivů za důležité pro zúčastněné strany, širokou veřejnost, státní správu nebo jiné důležité strany zapojené do projektu. Je to určitý způsob rozdělení celé problematiky, která bude předmětem dalšího posuzování vlivů, na menší, lépe řešitelné soubory otázek, jež vychází z identifikace problémů zjištěných ve fázi stanovení rozsahu (scopingu). V kontextu světového dědictví je třeba právě atributy výjimečné světové hodnoty považovat za takové cenné složky životního prostředí (VEC).
Faktory	Factors	Vše, co může pozitivně i negativně ovlivnit hodnoty a atributy památky a stav jejího zachování. Negativní faktory se obvykle nazývají hrozby. To, jak faktory ovlivňují památku, je třeba analyzovat prostřednictvím řady parametrů, a to prvotních příčin, jež jsou zdrojem tohoto faktoru, jeho původu (zda mají původ uvnitř hranic památky nebo mimo ně), stávající a potenciální vlivy vyplývající z daného faktoru a rozsah a závažnost vlivů na atributy památky.
Dědictví	Heritage	Všechny objekty pocházející z minulosti, jež jsou nenahraditelné a jež lidé pokládají za cenné z jiných důvodů než jen pro jejich užitnou hodnotu. Dědictví je široký pojem a zahrnuje sdílené odkazy minulosti, počínaje přírodním prostředím přes díla vytvořená lidskou rukou až po výsledky spolupůsobení mezi lidmi a přírodou. Zahrnuje zastavěná území, suchozemské, sladkovodní a mořské prostředí, krajiny a mořské krajiny, biodiverzitu, geodiverzitu, sbírky, kulturní zvyklosti, vědomosti, životní zkušenosti atd.
Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví	Heritage Impact Assessment	Posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví je posouzení určité činnosti nebo projektu, jehož cílem je identifikovat a posoudit potenciální vlivy navrhované činnosti nebo projektu na kulturní a přírodní dědictví v místě, kde se nachází přírodní či kulturní památka, případně obojí. V souvislosti s památkami světového dědictví by se posuzování vlivů (HIA) mělo zaměřit zejména na identifikaci a posouzení negativních a pozitivních vlivů na atributy, které vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu památky světového dědictví.
Lidskoprávní přístup	Human rights-based approach / Rights-based approaches	Přístupy k ochraně a péči o dědictví, opírající se o práva, lze chápat jako začlenění norem, standardů a zásad do strategického plánování, realizace a hodnocení výsledků, aby byla jistota, že ochrana a péče o dědictví prováděná v praxi bude vždy a za všech okolností respektovat práva a napomáhat jejich dalšímu uplatňování všude tam, kde je to možné. Ochrana a péče o dědictví postavená na právních základech zajistí vzájemné posilování ochrany práv a zachování biodiverzity.

Český termín	Anglický termín	Definice
Vliv	Impact	Působení nějakého faktoru na atributy památky či následky takového působení, a to jak vzhledem ke stavu zachování atributů, tak i z hlediska jejich schopnosti vyjadřovat hodnoty kulturního a přírodního dědictví. Vliv lze definovat jako rozdíl mezi budoucím stavem prostředí po realizaci navrhovaného záměru a jeho stavem bez realizace daného záměru. Pro vznik vlivu musí existovat jeho zdroj (např. hluk z průmyslového areálu) a receptor vlivu čili atribut památky světového dědictví, na který vliv působí (např. obyvatelé žijící v okolí), a způsob nebo cesta, jakým se činnost nebo materiál působící škodu dostává k uvedenému receptoru (např. vzduchem). Vlivy mohou být pozitivní nebo negativní, přímé nebo nepřímé, stávající či potenciální a mít svůj původ v místě památky, v nárazníkové zóně / zónách či dokonce za jejími hranicemi. Viz též: Přímé vlivy, Nepřímé vlivy, Kumulativní dopady
Posuzování vlivů / Posouzení vlivů	Impact assessment	Posuzování vlivů je proces identifikace, predikce a hodnocení potenciálních vlivů navrhovaných záměrů na prostředí ještě před přijetím důležitých rozhodnutí a závazků. Jeho cílem je zabránit nebo zmírnit negativní vlivy a posílit ty příznivé. Obecně lze posuzování vlivů hodnotit jako způsob myšlení a plánování, který lze aplikovat na činnosti nejrůznějšího rozsahu. Posuzování vlivů lze použít na různých úrovních rozvojových plánů, jako jsou např. projekty, plány, programy, koncepce a strategie. Viz též: Posuzování environmentálních a sociálních vlivů (ESIA), Posuzování vlivů na památky (HIA), Posuzování vlivů koncepcí (SEA)
Nepřímé vlivy	Indirect impacts	Nepřímé vlivy působící na prostředí nesouvisí přímo s posuzovaným projektem, ale často mají původ mimo něj, nebo jsou výsledkem složitého procesu. Někdy se označují jako vlivy „druhé“ nebo „třetí úrovně“ nebo „sekundární“ vlivy. Viz též: Přímé vlivy, Kumulativní dopady
Integrita	Integrity	Všechny památky navržené k zápisu na Seznam světového dědictví musí splňovat požadavek integrity. Integrita je měřítkem celistvosti a neporušenosti přírodního nebo kulturního dědictví a jeho atributů. Posuzování toho, do jaké míry památka splňuje podmínku integrity, proto vyžaduje posouzení, zda: a. obsahuje všechny prvky nezbytné pro vyjádření její výjimečné světové hodnoty, b. je dostatečně velká, aby umožnila udělat si úplnou představu o charakteristických znacích a procesech, které vypovídají o jejím významu, c. netrpí negativními vlivy spojenými s rozvojem či nedostatečnou údržbou.
Iterativní	Iterative	Termín používaný k popisu takového procesu posuzování vlivů, který není lineární – fáze procesu se opakují v návaznosti na získání nových informací.

Český termín	Anglický termín	Definice
Zmírňení / Mitigace	Mitigation	<p>Mitigace neboli zmírňení je definováno jako „činnost, jež snižuje závažnost, tíhu či bolestivost něčeho“. Cílem je zabránit vzniku negativních vlivů a udržet ty, jež vzniknou, na přijatelné úrovni. Nejdříve proběhne identifikace zmírňujících opatření, a poté jsou případně přijata v rámci studií proveditelnosti, kdy se zvažují alternativy nebo jiná projektová řešení s cílem zabránit vlivům nebo je snížit. Zmírňující opatření se pak stanou součástí realizačního plánu projektu, který řeší předpokládané vlivy, jež se mohou objevit během výstavby, provozu, vyřazování z provozu a likvidace. Mitigace může zahrnovat jak technická opatření (např. změny v projektu nebo změna lokality), tak opatření administrativního rázu (např. institucionální a strategické nástroje, poskytování komunitních služeb, školení a budování kapacit).</p> <p>Posuzování vlivů se obvykle zabývá celou řadou zmírňujících opatření vycházejících z mitigační hierarchie (od zamezení až po kompenzaci), avšak ne všechny tyto možnosti je v kontextu světového dědictví vhodné použít. Jediné typy zmírňujících opatření, o nichž by se v reálné situaci mělo uvažovat, jsou ty, jež zcela zamezí negativním vlivům, nebo je budou minimalizovat na přijatelnou úroveň.</p> <p>Je vhodné zmínit, že „zmírňení“ se obvykle týká řešení negativních vlivů. Projekty mohou mít ale i pozitivní vlivy, zejména pokud jsou navrženy s ohledem na zachování nebo posílení přírodních a společenských hodnot.</p>
Národní kontaktní místo	National Focal Point	<p>Státní orgány a organizace, jež jsou ve svých zemích primárně odpovědné za výkon činností souvisejících s Úmluvou a jež fungují jako komunikační kanál mezi Sekretariátem (Centrem světového dědictví UNESCO), vnitrostátními orgány státní správy a dalšími zúčastněnými stranami.</p>
Netechnické shrnutí zprávy o posouzení vlivů	Non-technical summary of the impact assessment report	<p>Jasně podané shrnutí zprávy a jejích hlavních zjištění a doporučení, zejména pak identifikace památky světového dědictví, její OUV a atributů, vlivy navrhovaného záměru na OUV a další hodnoty kulturního a přírodního dědictví, doporučení a závěry.</p> <p><i>Pozn. překladatele: V českém prostředí je tento pojem využíván pro všestranně srozumitelný a stručný text pro zájemce o všeobecné informace. Stručnější formou by měl shrnout obsah samotné zprávy o posouzení vlivů a hlouběji neinformovanému čtenáři umožnit rychlou orientaci v obsahové struktuře vyhodnocení, především ve vztahu k Posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) a Posuzování vlivů koncepcí (SEA). Takové stručné shrnutí je proto vhodné i v případě mezinárodního posuzování záměrů či koncepcí.</i></p> <p>Zdroj: https://portal.cenia.cz/eiasea/dokumenty/dokumentSoubor/117/SOTPR-Vestnik_leden_2019_priloha2-190206.pdf</p>
Prováděcí směrnice	Operational Guidelines (OG)	<p>Prováděcí směrnice k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví (poprvé vydané v roce 1977, poslední vydání z roku 2021) jsou dokumentem, jehož cílem je napomáhat provádění Úmluvy o světovém dědictví tím, že stanovují postupy pro:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zápis památek na Seznam světového dědictví a Seznam světového dědictví v ohrožení, ● ochranu a zachování památek světového dědictví, ● poskytnutí mezinárodní pomoci z Fondu světového dědictví, ● mobilizaci národní a mezinárodní podpory ve prospěch Úmluvy.

Český termín	Anglický termín	Definice
Další kulturní a přírodní hodnoty dědictví	Other heritage/ conservation values	V rámci těchto Pokynů se jedná o kulturní a přírodní hodnoty, jež vedle výjimečné světové hodnoty může památka taktéž vykazovat. Tyto hodnoty mohou zahrnovat důvody, které vedly k prohlášení památky světového dědictví za národní památku nebo památku místního významu, a také hodnoty, jež památce přisuzuje původní obyvatelstvo. Mohou zahrnovat i další aspekty dané lokality, jež sice nepodporují OUV, ale přesto mají estetickou, historickou, vědeckou, společenskou nebo jinou hodnotu.
Výjimečná světová hodnota (OUV)	Outstanding Universal Value	Kulturní či přírodní význam, který je natolik výjimečný, že přesahuje hranice států a je důležitý pro současné i budoucí generace celého lidstva. Trvalá ochrana takového dědictví má proto pro celé mezinárodní společenství nejvyšší důležitost.
Oznámení podle odstavce 172 nebo 174	Paragraph 172 or 174 notifications	Odstavec 172 <u>Prováděcích směrnic k naplňování Úmluvy o ochraně světového dědictví</u> vyzývá smluvní státy, aby prostřednictvím Centra světového dědictví UNESCO informovaly Výbor o veškerých navrhovaných záměrech, jež mohou mít vliv na výjimečnou světovou hodnotu památky světového dědictví ještě dříve, než jsou v dané věci přijata nějaká rozhodnutí. Odstavec 174 stanovuje, že občanská společnost může Centru světového dědictví UNESCO rovněž předat určité informace, má-li za to, že došlo k závažnému zhoršení stavu památky, nebo že v navržené lhůtě nebyla přijata nezbytná nápravná opatření. V takovém případě se Centrum světového dědictví UNESCO obrátí na smluvní stát za účelem ověření informací.
Zásada předběžné opatrnosti	Precautionary principle	Zásada předběžné opatrnosti umožňuje činitelům s rozhodovací pravomocí přijmout preventivní opatření, pokud vědecké důkazy o ohrožení životního prostředí či lidského zdraví nejsou jednoznačné, avšak existuje vysoká míra rizika. <u>Deklarace z Ria</u> (OSN, 1992) definuje zásadu předběžné opatrnosti takto: „Tam, kde hrozí vážná nebo nenapravitelná škoda, nesmí být nedostatek vědecké jistoty zneužit pro odklad účinných opatření, která by mohla zabránit poškození životního prostředí“.
Územní rozsah projektu	Project development area (PDA)	Územní rozsah projektu je předpokládaný rozsah plochy, na níž se v souvislosti s realizací a provozem stavby očekávají fyzické zásahy. Zahrnuje hlavní staveniště nebo trasu liniové stavby, jakož i plochy potřebné pro nové inženýrské sítě nutné pro stavbu, např. příjezdové komunikace, elektrické a vodovodní přípojky, retenční nádrže a potrubí apod. Viz též: Dotčené území
Předkladatel	Proponent	Jednotlivec, skupina nebo organizace předkládající navrhovaný záměr a pro jehož následnou realizaci vytvoří realizační tým. Předkladatelem může být manažerský tým památky světového dědictví, jiná státní instituce, developer, organizace, sdružení původních obyvatel, skupina občanů nebo jiná zainteresovaná strana.
Navrhovaný záměr	Proposed action	Viz: Záměr
Přetrvávající vlivy	Residual impacts	Vlivy, jež přetrvávají i po navržení zmírňujících opatření. Viz též: Vlivy, Zmírňení / Mitigace
Držitelé práv	Rights-holders	Společensky ukotvení aktéři, kteří mají zákonná nebo zvyková práva ke zdrojům dědictví. Pokud se záležitosti týkají původních obyvatel, mají právo na svobodný, předchozí a informovaný souhlas před schválením jakéhokoli projektu, který se dotýká jejich půdy nebo území a dalších zdrojů, a musí být zapojeni do posuzování vlivů.

Český termín	Anglický termín	Definice
Stanovení rozsahu	Scoping	<p>V rámci stanovení rozsahu se identifikují ty otázky, jež jsou považovány pro plánování a rozhodování natolik důležité, aby byly předmětem posuzování environmentálních a sociálních vlivů (ESIA) a zároveň se vylučuje nebo omezuje zvažování těch otázek, které jsou méně důležité nebo nejsou žádnou hrozbou. Díky stanovení rozsahu se lze při posuzování vlivů zaměřit na opravdu důležité záležitosti a neztrácet čas, ani neplýtvat zdroji na něco, čím není nutné se zabývat.</p> <p>Stanovení rozsahu je proces, který probíhá na počátku posuzování environmentálních a sociálních vlivů (ESIA), obvykle po screeningu. Zpravidla probíhá v rámci předběžných studií proveditelnosti, jež se zaměřují na povahu a rozsah projektu z pohledu vyšší úrovně, aniž by se přitom zacházely do detailů. Stanovení rozsahu lze tedy chápat jako kvalitativní posouzení potenciálních environmentálních rizik a dopadů (zatímco následné posuzování vlivů je spíše kvantitativního rázu).</p> <p>Výsledkem fáze stanovení rozsahu je zpravidla dokument, podle něhož se bude řídit provádění studie EIA. Jelikož každý stát má svůj vlastní systém posuzování vlivů, může mít tento dokument různou podobu či název, např. Úvodní posouzení vlivů na životní prostředí, Zpráva o stanovení rozsahu, Pokyny pro posuzování environmentálních a sociálních vlivů, Zadání (ToR) nebo Projektové zadání.</p>
Screening	Screening	<p>Screening je prvním krokem v procesu posuzování vlivů a pomáhá při rozhodování, zda je nutné provést posouzení vlivů. Pokud screening ukáže, že navrhovaný záměr by mohl mít nějaký negativní vliv na OUV památky světového dědictví a další hodnoty, je třeba provést posouzení vlivů a předkladatel by měl být vyzván, aby navrhovaný záměr přehodnotil a v případě potřeby přepracoval tak, aby k daným vlivům nedošlo, nebo aby se minimalizovaly již v počátečních fázích.</p>
Zainteresované / zúčastněné strany	Stakeholders	<p>V kontextu světového dědictví jsou zainteresovanými stranami ti, kteří mají přímé nebo nepřímé zájmy a obavy týkající se zdrojů dědictví, ale nemusí na ně vždy mít právně nebo společensky uznaný nárok.</p> <p>Při posuzování vlivů jsou zainteresovanými stranami jednotlivci nebo skupiny, které mohou být projektem ovlivněny, případně i osoba či organizace, jež danou zúčastněnou stranu zastupuje. Společně se někdy označují jako „zúčastněné a dotčené strany“, objevuje se i pojem stakeholderi.</p>
Stav zachování	State of conservation	<p>Stav zachování se týká stavu památky světového dědictví (zahrnuje kromě jiného její fyzický stav, autenticitu a integritu), její zranitelnosti, ovlivňujících faktorů a ochranných opatření uplatňovaných k zachování její výjimečné světové hodnoty (OUV). V kontextu světového dědictví se pojem „stav zachování“ často vztahuje k oficiálnímu procesu reaktivního monitoringu, který je definovaný Prováděcími směrnicemi. Informace o stavu zachování památky mohou být Centru světového dědictví UNESCO, poradním organizacím a Výboru světového dědictví sděleny prostřednictvím zpráv o stavu zachování památky (periodický reporting), které předává příslušný smluvní stát za účelem splnění požadavků uvedených v odstavci 169 a 172 Prováděcích směrnic, nebo na základě podnětů z jiných zdrojů podle odstavce 174 v rámci postupů reaktivního monitoringu. Tyto postupy mohou zahrnovat i posouzení vlivů.</p>

Český termín	Anglický termín	Definice
Prohlášení o výjimečné světové hodnotě	Statement of Outstanding Universal Value (SOUV)	Oficiální prohlášení přijaté Výborem pro světové dědictví při zápisu památky na Seznam světového dědictví (nebo retroaktivně přijaté v případě zápisů z doby před rokem 2007). Shrnuje důvody, proč je daná památka považována za památku vykazující výjimečnou světovou hodnotu (OUV), jak splňuje příslušná kritéria, podmínky integrity (a v případě kulturních památek i autenticity) a uvádí i opatření a požadavky na ochranu, správu a péči, jejichž účelem je ochrana památky a dlouhodobě stabilní výjimečná světová hodnota. Přijaté Prohlášení o výjimečné světové hodnotě představuje hlavní východisko pro správu, péči a monitorování památky a stavu jejího zachování.
Smluvní státy	States Parties	Země, jež přistoupily k <u>Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví</u> (Úmluva o světovém dědictví) (UNESCO, 1972).
Posuzování vlivů koncepcí (a plánů) (SEA)	Strategic Environmental Assessment (SEA)	Posuzování vlivů koncepcí (a plánů) se vztahuje k úrovni, na níž probíhá strategické rozhodování, tedy rozhodování týkající se strategií, plánů, koncepcí, programů apod. Obecně se jím rozumí posuzování vlivů, kdy se v rámci strategického rozhodování přihlíží k přírodním, sociálním, kulturním a ekonomickým otázkám i k záležitostem týkajících se veřejného zdraví. Jeho účelem je poskytnout informace plánovacím a rozhodovacím subjektům i dotčeným občanům, jež se týkají udržitelnosti připravovaných rozhodnutí, a tím napomoci hledání té nejlepší alternativy, a napomoci tak zvýšit důvěru v následně přijatá rozhodnutí.
Zadání (ToR)	Terms of Reference	Zadání (ToR) je dokument určený pro posuzovatelský tým. Obsahuje popis, jaké posouzení je třeba provést, jakými otázkami se zabývat a jaké konkrétní metody je třeba použít. Tento dokument zpravidla vychází ze zprávy o stanovení rozsahu.
Hodnoty	Values	V kontextu památkové péče představují hodnoty ty vlastnosti, pro které je památka považována za tak důležitou, aby byla chráněna pro současné i budoucí generace. Hodnoty jsou dány řadou sociálních a kulturních faktorů. To, co jedna část společnosti pokládá za hodnotné, nemusí jiná část společnosti vidět jako hodnotné nebo to pokládá za hodnotné z jiných důvodů, případně jedna generace může něco pokládat za hodnotné a následující generace už nikoliv. Památky běžně vykazují celou řadu hodnot: estetickou, architektonickou, biologickou, ekologickou, historickou, geologickou, sociální, duchovní atd. Tyto hodnoty jsou obsaženy v atributech památky a jsou jimi i vyjádřeny.
Širší okolí	Wider setting	Širší okolí památky světového dědictví může souviset s topografií, přírodním i zastavěným prostředím a dalšími složkami, jako je infrastruktura, způsob využívání půdy, prostorové uspořádání a vizuální vztahy. Může zahrnovat i související sociální a kulturní zvyklosti, způsoby hospodaření a další nehmotné dimenze dědictví, jako je vnímání a asociace. Širší okolí může rovněž hrát zásadní roli v ochraně autenticity a integrity památky a způsob, jak se s ním nakládá, vychází z jeho role v podpoře výjimečné světové hodnoty (OUV).
Centrum světového dědictví	World Heritage Centre	Centrum světového dědictví UNESCO je odborná a administrativní organizace UNESCO zřízená a ustanovená v roce 1992 generálním ředitelem UNESCO. Působí jako Sekretariát Úmluvy o světovém dědictví, je kontaktním místem a koordinátorem v rámci UNESCO ve všech záležitostech týkajících se světového dědictví a zajišťuje každodenní fungování Úmluvy.

Český termín	Anglický termín	Definice
Úmluva o světovém dědictví	World Heritage Convention	<u>Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví</u> je mezinárodní smlouva přijatá OSN v roce 1972, která definuje, jaké přírodní a kulturní památky mohou vzhledem ke své výjimečné světové hodnotě (OUV), jež pro celé lidstvo představují, aspirovat na zápis na Seznam světového dědictví. Běžně je známa také jako Úmluva o světovém dědictví. Tato Úmluva stanovuje, jakým způsobem je mezinárodní společenství jako celek odpovědné za ochranu tohoto dědictví a jaké jsou povinnosti smluvních států při identifikaci potenciálních památek, jež mohou být způsobilé pro zápis na Seznam světového dědictví, a úlohu smluvních států při ochraně a zachování těchto památek. Přijetím Úmluvy se jednotlivé státy zavazují chránit nejen památky uznané za památky s výjimečnou světovou hodnotou, jež se na jejich území nacházejí, ale také chránit své národní dědictví a zapojit se do mezinárodního úsilí zaměřeného na ochranu, zachování a propagaci dědictví celého lidstva.
Památko světového dědictví	World Heritage property	Kulturní, přírodní nebo smíšená památka zapsaná na Seznamu světového dědictví, a tudíž považována za památku s výjimečnou světovou hodnotou (OUV) pro lidstvo. Odpovědnost za nominaci památky na Seznam světového dědictví nese smluvní stát (státy), na jehož území se daná památka nachází. O tom, zda má být památka zapsána na Seznam světového dědictví, rozhoduje Výbor pro světové dědictví, přičemž na základě přísných hodnotících postupů bere v úvahu odborná doporučení poradních organizací. Světové dědictví ve významu obecného termínu znamená všechny přírodní, kulturní a smíšené památky zapsané na Seznamu světového dědictví.

POUŽITÁ LITERATURA

Agency for Cultural Affairs, Japan and Kyushu University. 2020. *Heritage in Urban Contexts: Impacts of Development Projects on World Heritage Properties in Cities. Final Outcomes.*

<https://whc.unesco.org/en/events/1516/>

André, P., Enserink, B., Connor, D. and Croal, P. 2006. *Public Participation International Best Practice Principles.* Fargo, ND, International Association for Impact Assessment. (IAIA Special Publication Series, 4.) <https://www.iaia.org/uploads/pdf/SP4.pdf>

CSIR (Council for Scientific and Industrial Research). 1996. *Strategic Environmental Assessment (SEA): A Primer.* CSIR Report ENV/S-RR96001. Stellenbosch (South Africa), Division of Water, Environment and Forest Technology.

FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). 2016. *FPIC Toolkit.* Rome, FAO. https://www.fao.org/fileadmin/user_upload/faoweb/2018-New/Our_Pillars/FPIC_package_.zip

Glasson, J. and Therivel, R. 2019. *Introduction to Environmental Impact Assessment.* London, Routledge. IAIA (International Association for Impact Assessment). 1999. *Principles of Environmental Assessment Best Practice.* Fargo ND, IAIA/Lincoln (UK), IEA. <https://www.iaia.org/uploads/pdf/Principles%20of%20IA%2019.pdf>

_____. 2009. *What is Impact Assessment?* Fargo ND, IAIA. https://www.iaia.org/uploads/pdf/What_is_IA_web.pdf

_____. 2020. *Foundations of Impact Assessment (unpublished).* Fargo ND, IAIA.

IAPP (International Association for Public Participation). n.d. *Core Values, Ethics, Spectrum – The 3 Pillars of Public Participation.* <https://www.iap2.org/page/pillars>

ICID (International Commission on Irrigation and Drainage). 1993. *The ICID Environmental Checklist to Identify Environmental Effects of Irrigation, Drainage and Flood Control Projects.* Wallingford (UK), HR Wallingford.

https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08dd5ed915d3cfd001c12/R5835-icid_environmental_checklist.pdf

ICOMOS. 2011. *Guidance on Impact Assessment for Cultural World Heritage Properties.* https://www.iccom.org/sites/default/files/2018-07/icomos_guidance_on_heritage_impact_assessments_for_cultural_world_heritage_properties.pdf

IDB (Inter-American Development Bank). 2019. *Meaningful Stakeholder Engagement.* https://publications.iadb.org/publications/english/document/Meaningful_Stakeholder_Engagement_A_Joint_Publication_of_the_MFI_Working_Group_on_Environmental_and_Social_Standards_en.pdf

IFC (International Finance Corporation). 2007. *Stakeholder Engagement: A Good Practice Handbook for Companies Doing Business in Emerging Markets.* Washington, DC, IFC.

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/affbc005-2569-4e58-9962-280c483baa12/IFC_StakeholderEngagement.pdf?MOD=AJPERES&CVID=jkD13-p

_. 2012. *IFC Performance Standards on Environmental and Social Sustainability*. Washington, DC, IFC. https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/co2c2e86-e6cd-4b55-95a2-b3395d204279/IFC_Performance_Standards.pdf?MOD=AJPERES&CVID=kTjHBzk

IUCN. 2013a. *Governance, Equity and Rights*.

<https://www.iucn.org/theme/protected-areas/our-work/governance-equity-and-rights>

_____. 2013b. *World Heritage Advice Note on Environmental Assessment*.

https://www.iucn.org/sites/dev/files/import/downloads/iucn_advice_note_environmental_assessment_18_11_13_iucn_template.pdf

Morrison-Saunders, A. 2018. *Advanced Introduction to Environmental Impact Assessment*. Cheltenham (UK), Edward Elgar.

OECD-DAC. 2006. *Applying Strategic Environmental Assessment: Good Practice Guidance for Development Co-operation*. Paris, OECD Publishing.

https://www.oecd-ilibrary.org/applying-strategic-environmental-assessment_519njf7q195c.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2F9789264026582-en&mimeType=pdf

Therivel, R. and Wood, G. (eds). 2018. *Methods of Environmental and Social Impact Assessments*. London, Routledge.

UNDP Serbia. 2010. *Guidelines on the Environmental Impact Assessment for Wind Farms*. Belgrade, UNDP Serbia/Ministry of Environment and Spatial Planning of the Republic of Serbia. https://unece.org/DAM/env/eia/documents/EIAGuides/Serbia_EIA_windfarms_Jun10_en.pdf

UNECE. 2012. *Resource Manual to Support Application of the SEA Protocol*.

<https://unece.org/info/Environment-Policy/Environmental-assessment/pub/21602>

_____. 2015. *Good Practice Recommendations on Public Participation in Strategic Environmental Assessment*. Geneva, UN. https://unece.org/sites/default/files/2020-12/1514364_E_Espoo_web.pdf

UNESCO. 1972. *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>

_____. 2008. *Enhancing Our Heritage: Monitoring and Managing for Success in World Natural Heritage Sites*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/en/eoh/>

_____. 2010. *Managing Disaster Risks for World Heritage*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/en/activities/630/>

_____. 2012. *Managing Natural World Heritage*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/en/managing-natural-world-heritage/>

_____. 2013. *Managing Cultural World Heritage*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/en/managing-cultural-world-heritage/>

_____. 2015. *Policy on the Integration of a Sustainable Development Perspective into the Processes of the World Heritage Convention*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/en/sustainabledevelopment>

_____. 2018. *Policy on Engaging with Indigenous Peoples*. Paris, UNESCO. <https://en.unesco.org/indigenous-peoples/policy>

_____. 2021. *The Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*. Paris, UNESCO. <https://whc.unesco.org/en/guidelines/>

UNESCO/ICCROM/ICOMOS/IUCN. 2020. *Guidance on Developing and Revising World Heritage Tentative Lists*. <https://whc.unesco.org/document/184566>

United Nations. 1992. *Rio Declaration on Environment and Development, Report of the United Nations Conference on Environment and Development*. Rio de Janeiro, United Nations. https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.151_26_Vol.I_Declaration.pdf

_____. 2007. *Declaration on the Rights of Indigenous Peoples*. New York, United Nations. <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples.html>

_____. 2015. *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York, United Nations. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

WHITRAP. 2016. *The HUL Guidebook: Managing Heritage in Dynamic and Constantly Changing Urban Environments*. https://www.hulballarat.org.au/resources/HUL%20Guidebook_2016_FINALWEB.pdf

World Bank. 2018. *The World Bank Environmental and Social Framework*. Washington, DC, International Bank for Reconstruction and Development/World Bank. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf>

DOPORUČENÁ LITERATURA

Campese, J., Sunderland, T., Greiber, T. and Oviedo, G. (eds). 2009. *Rights-Based Approaches: Exploring Issues and Opportunities for Conservation*. Bogor, Indonesia, CIFOR and IUCN.

CBD (Convention on Biological Diversity). 2006. *Impact Assessment: Voluntary Guidelines on Biodiversity-Inclusive Impact Assessment*. <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=11042>

Tato revidovaná příručka byla aktualizována v rámci programu World Heritage Leadership za přispění ICCROM, ICOMOS a IUCN jako poradních organizací Výboru pro světové dědictví a UNESCO a díky podpoře norského Ministerstva pro klima a životní prostředí. Tento dokument vychází z textu ICOMOS *Pokyny k posuzování vlivů na kulturní dědictví pro památky světového dědictví (2011)* (*Guidance on Heritage Impact Assessments for Cultural World Heritage Properties*) a má vazbu na dokument IUCN *Doporučení pro světové dědictví k posuzování vlivů na životní prostředí (2013b)* (*World Heritage Advice Note on Environmental Assessment*). Příručka byla rozšířena na základě aktivit ICCROM zaměřených na budování kapacit v této oblasti, včetně společných školení ICCROM a WHITRAP pořádaných od roku 2012 a věnujících se tématu posuzování vlivů na kulturní a přírodní dědictví.

Příručka je výsledkem společného úsilí všech institucí, zejména pak hlavního koordinačního týmu, který více než tři roky celý proces sledoval počínaje zahajovacím seminářem ve švýcarském Glandu v roce 2018. Členy hlavního koordinačního týmu byli Jyoti Hosagrahar, Feng Jing a Richard Veillon za UNESCO, Richard Mackay za ICOMOS International, Mizuki Murai za IUCN a Sarah Court a Eugene Jo za ICCROM. Úkolem vytvořit revidovanou příručku byli pověřeni Sarah Court a Riki Therivel. Autoři svou práci konzultovali s Eugene Jo, která program řídila a s Timem Badmanem, Josephem Kingem a Valerií Magar zastávajících společnou pozici ředitelů programu World Heritage Leadership. Autory grafického designu jsou Felipe Echeverri Velasco a Alberto José Moncayo. Celý dokument během jeho tvorby kontroloval Gamini Wijesuriya. Laura Frank zodpovídala za publikační činnost v rámci UNESCO a Célia Zwahlen a Nicole Franceschini měly na starosti komunikaci. Na revidovaném vydání této příručky a do její kontroly se rovněž zapojila Mezinárodní asociace pro posuzování vlivů (International Association for Impact Assessment – IAIA), která je světovým lídrem v oblasti posuzování vlivů.

Během tvorby prošla příručka pěti koly revizí, do nichž významně přispěly a kriticky se vyjádřily různé instituce, například norské Ministerstvo pro klima a životní prostředí, norská Agentura pro životní prostředí, norské Ředitelství pro kulturní dědictví, národní výbory ICOMOS a mezinárodní vědecké výbory, Institut pro vzdělávání a výzkum světového dědictví pro oblast Asie a Tichomoří, Arabské regionální centrum pro světové dědictví a Nizozemská komise pro posuzování vlivů na životní prostředí. Děkujeme také všem účastníkům kurzů věnovaných posuzování vlivů, které se konaly v rámci programu World Heritage Leadership, kteří využili pracovní verze a poskytli zpětnou vazbu k obsahu. Tyto kurzy se konaly v roce 2018 v Ománu s ARC-WH, v Číně s WHITRAP a Černé Hoře, v roce 2019 v Koreji, v roce 2020 v Palestině s UNESCO Ramalláh, v roce 2021 v Egyptě s UNESCO WHC a ve Slovinsku, Posuzování vlivů na světové dědictví ve spolupráci s WHITRAP a pro arabské státy v roce 2021 ve spolupráci s UNESCO WHC. Účastníci výročních konferencí IAIA (Durban 2018, Brisbane 2019) rovněž poskytli cenné podněty pro přípravu revidovaných Pokynů.

Rádi bychom poděkovali zejména všem níže uvedeným recenzentům a účastníkům seminářů, kteří si našli čas a prošli jednotlivé pracovní verze dokumentu a poskytli své cenné postřehy a zkušenosti: George Abungu, Rachel Asante-Owusu, Andrea Athanas, Line Bårdsgen, Charlotte Bingham, Gwenaëlle Bourdin, Mohamed Ziane Bouziane, Elizabeth Bradshaw, Kristal Buckley, Elsa Chang, Nicholas Clarke, Ascanio D'Andrea, Guy Debonnet, Luisa De Marco, Susan Denyer, Regina Durighello, Steve Edwards, Aleksandra Einen, Ole Søre Eriksen, Arlene K. Fleming, Eva Hauge Fontaine, Nicole Franceschini, Carlo Francini, Sharif Shams Imon, Maya Ishizawa, Tilman Jaeger, Rohit Jigyasu, Selma Kassem, Chunggho Kim, Arend Kolhoff, Ping Kong, Cyril Kormos, Marie-Laure Lavenir, Kyung-Ah Lee, Leticia Leitao, Hong Li, Katri Lisitzin, Valerie Magar, Andrea Margotta, Andrew Mason, Muhammad Juma Muhammad, Masanori Nagaoka, Kazuhiko Nishi, Olukoya Obafemi, Ishanlosen Odiaua, Carlo Ossola, Chris Polglase, Yves Prevost, Britta Rudolff, Luis Enrique Sánchez, Peter Shadie, Adele Shaw, Gaute Sønstebø, Jane Thompson, Montira Horayangura Unakul, Remco Van Merm, Réka Viragos, Daniel Young-Torquemada a Katherine Zischka.

NÁSTROJ 1 PRO HODNOTY A ATRIBUTY KULTURNÍHO A PŘÍRODNÍHO DĚDICTVÍ

Tento nástroj po jednotlivých krocích popisuje postup, jak lze při širším **posuzování environmentálních a sociálních vlivů** (ESIA) nebo při samostatném **posuzování vlivů na dědictví** použít **Prohlášení o výjimečné světové hodnotě**, jež představuje základní dokument týkající se památek světového dědictví. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě je stručný popis toho, proč je **památko světového dědictví** považována za natolik výjimečnou, že je zapsána na Seznamu světového dědictví. Aby bylo možné s Prohlášením pracovat, je zapotřebí analyzovat jeho obsah a rozdělit ho na **hodnoty** a **atributy**. Na následujících stránkách je podrobněji vysvětlen celý postup. Tento nástroj, jenž představuje jen jednu z mnoha možných metod, má podobu tabulky a může být podle potřeby dále upravován a vylepšován.

1. KROK: KDE NAJÍT PROHLÁŠENÍ O VÝJIMEČNÉ SVĚTOVÉ HODNOTĚ

Na internetových stránkách **Centra světového dědictví** má každá památka světového dědictví svoji vlastní část, kde je i Prohlášení o její výjimečné světové hodnotě. Památky jsou uvedeny podle jednotlivých zemí, případně lze konkrétní památky vyhledávat podle názvu. Prohlášení o výjimečné světové hodnotě lze nalézt v první záložce dané památky.

2. KROK: ANALYZOVAT PROHLÁŠENÍ O VÝJIMEČNÉ SVĚTOVÉ HODNOTĚ

Jako první krok při analýze textu Prohlášení o výjimečné světové hodnotě pomůže zvýraznění těch částí, jež popisují hodnoty a atributy.

Kulturní a přírodní hodnoty

V Prohlášení je uvedeno, proč je památka světového dědictví považována za výjimečnou, zajímavou, jedinečnou nebo mimořádnou – to jsou její hodnoty. Příklad v rámečku A1.1 popisuje, proč je (fiktivní) světová památka Národní mořský park Blue Sea a Staré Město v Heritopolisu považována za výjimečnou. Je to tím, že se ve zdejších „**moři vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy**“ (hodnoty jsou uvedeny červeně a kurzívou).

Atributy

V Prohlášení je rovněž uveden popis atributů, které vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu (OUV). Často pomůže představit si atributy jako ty prvky památky světového dědictví, na něž se zaměřuje správa a péče, tedy ty prvky, jež chceme chránit a předat budoucím generacím. Mohou to být fyzické vlastnosti nebo hmotné složky či jiné hmotné prvky, ale může se jednat i o nehmotné aspekty, jako jsou procesy, společenské uspořádání nebo kulturní zvyklosti, stejně jako asociace či vztahy, jež se odrážejí ve hmotných složkách památky. Mezi příklady atributů (podtržených) v rámečku A1.1 patří „porosty mořské trávy“, „**duhong oranžový**“ a „zóny útesů“.

Rámeček A1.1. Výňatek z Prohlášení o výjimečné světové hodnotě fiktivní památky Národní mořský park Blue Sea a Staré Město v Heritopolisu s příklady hodnot (**červeně, kurzívou**) a atributů (**podtrženo**)

Památka se nachází v oblasti Modrého moře na území, jež je *světově výjimečnou ekologickou lokalitou*. Rozkládá se na ploše 400 000 ha, jeho nárazníková zóna má rozlohu 600 000 ha a zahrnuje jak mořské lokality, tak i suchozemské. Je *součástí větší přechodové oblasti mezi severním a jižním biogeografickým regionem* a *v moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy*, včetně ohrožených společenstev. K převážně *nenarušeným biotopům* patří vzácné příklady systémů tropických korálových útesů a unikátní druhy měkkých korálů. Součástí památky a jejího okolí jsou také porosty mořské trávy a specifické mangrovnickové ekosystémy. Tato stanoviště jsou *domovem mořských ptáků, mořských savců, ryb, korálů, žraloků, mant obrovských a mořských želv* a území je *důležitým zdrojem potravy pro poslední zdravou populaci ohroženého dugonga oranžového*. Mořský park Blue Sea je také *významným zdrojem larev* a jsou zde i *četná trdlišť*, kde se třou komerční druhy ryb.

Na území památky *se nacházejí úchvatné přírodní fenomény a překrásná příroda* a celé její území je *relativně nenarušené*. Je zde *řada různých typů stanovišť*, jako jsou rozsáhlé komplexy korálových útesů, mangrovnický, porosty mořské trávy, zóny přílivu a odlivu a bahnité plochy, což zajišťuje přežití (rozmnožování, zdroj potravy a místo k odpočinku) dugonga oranžového, žraloků, mant obrovských, delfinů a stěhovavých ptáků. Různé biogeografické zóny útesů, kdy každá *představuje typické společenstvo korálových útesů*, *podporují bohatý mořský život a úchvatné podmořské scénérie*.

Historické přístavní město Heritopolis, které se nachází na pobřeží Modrého moře, *hrálo v dějinách významnou roli jako místo, kde se v minulosti prolínaly nejrůznější kultury*. Přestože architektura z větší části odráží *zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým obchodním přístavem*, budovy respektují mnohem starší *uspořádání městské uliční sítě pocházející z 6. století*. Urbanistický plán z 18. století kladl v centru města *stejný důraz na zástavbu i na veřejnou zeleň*. Kromě toho se *v městské zástavbě nachází řada významných památek z jednotlivých historických období*: Eugeniovo mauzoleum, bazilika svaté Heleny a Velká mešita s madrásou a lázněmi jsou *významnými architektonickými díly z různých historických období*. Eklektická směsice lidové a monumentální architektury odráží *rozmanité komunity, které ve městě v průběhu několika desítek staletí žily a které dodnes dodržují tradiční zvyky*. Po staletí do Heritopolisu *přijížděli obchodníci, cestovatelé a poutníci díky rušnému přístavu, který je součástí rozsáhlé sítě námořních obchodních cest*. Mnozí z těchto návštěvníků se zde postupem času usadili a stali se z nich obyvatelé, kteří se sebou přinesli své tradice a náboženskou víru odrážející se ve stále živých tradicích a obřadech, jež jsou dodnes přítomny v jednotlivých čtvrtích a jež jsou spojeny s konkrétními památkami a duchovními představami souvisejícími s přírodou. Město si dodnes zachovalo svou *historickou funkci přístavního města* a je stále významnou obchodní křižovatkou.

3. KROK: VYPSÁNÍ KULTURNÍCH A PŘÍRODNÍCH HODNOT DĚDICTVÍ A JEJICH USPOŘÁDÁNÍ

Dalším krokem je vytvoření seznamu hodnot, jež byly identifikovány na základě Prohlášení o výjimečné světové hodnotě. Text vlastního Prohlášení nelze měnit, nicméně při tvorbě seznamu hodnot je někdy třeba původní znění upravit, např. utvořit celou větu nebo sloučit dvě podobné hodnoty do jedné věty (rámeček A1.2.)

Rámeček A1.2. Příklad seznamu hodnot vztahujících se k OUV Heritopolisu a Národního mořského parku Blue Sea

Památky Heritopolis a Národní mořský park Blue Sea je výjimečná, protože...

... je to světově výjimečná ekologická lokalita,

... v moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy, včetně ohrožených společenstev,

... je důležitým zdrojem potravy pro poslední zdravou populaci ohroženého dugonga oranžového,

... jeho architektura z větší části odráží zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým

obchodním přístavem a je zde řada významných architektonických děl z různých historických období,

... město si dodnes zachovalo svou historickou funkci přístavního města a je stále významnou obchodní křižovatkou.

4. KROK: IDENTIFIKACE PŘÍPADNÝCH DALŠÍCH KULTURNÍCH A PŘÍRODNÍCH HODNOT DĚDICTVÍ

Kromě výjimečné světové hodnoty je rovněž nutné identifikovat **další kulturní a přírodní hodnoty dědictví**. Lze je zjistit na základě prohlášení památky za mezinárodní, národní či místně významnou, tedy na základě dalších důvodů, proč je památka pokládána za důležitou a zajímavou. Neexistuje žádná hierarchie **hodnot**, jelikož výjimečná světová hodnota je obvykle s dalšími hodnotami úzce provázána. Zejména by se nemělo zapomenout na hodnoty představující nehmotné dědictví.

Například Heritopolis je považován za město s národním významem, protože vztah jeho obyvatel k okolní přírodě se odráží v místním umění a architektuře jejich svatostánků a také v četných oslavách a tradičních slavnostech.

5. KROK: ZAPSÁNÍ HODNOT SOUVISEJÍCÍCH S OUV A DALŠÍCH KULTURNÍCH A PŘÍRODNÍCH HODNOT DO TABULKY HODNOT A ATRIBUTŮ

Jakmile jsou hodnoty identifikovány, lze je zapsat do druhého sloupce tabulky pro hodnoty a atributy (tabulka A1.1). Všechny hodnoty vypsané z Prohlášení o výjimečné světové hodnotě se zapíší do samostatných řádků k části „OUV“, další kulturní a přírodní hodnoty dědictví se zapíší do dalších řádků odpovídající úrovní jejich významu, tedy národní nebo místní.

Poznámka: Aby mohla být některá hodnota prohlášena za výjimečnou světovou hodnotu, musí být nejprve uznána za hodnotu významnou na místní či národní úrovni. Z tohoto důvodu není nutné opakovat tutéž hodnotu na všech úrovních.

Tabulka A1.1 Příklad tabulky pro hodnoty a atributy: výčet hodnot

Úroveň prohlášení	Hodnoty kulturního a přírodního dědictví	Atributy	Zdroje informací
OUV	Světově výjimečná ekologická lokalita		
	V moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy, včetně ohrožených společenstev		
	Žijí zde populace různých druhů živočichů a rostlin		
	Je důležitým zdrojem potravy pro poslední zdravou populaci ohroženého dugonga oranžového		
	Architektura z větší části odráží zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým obchodním přístavem a jsou zde významná architektonická díla z různých historických období		
	Tradiční slavnosti a oslavy, jež se dodnes konají v jednotlivých čtvrtích a jsou spojeny s konkrétními památkami a duchovními představami souvisejícími s přírodou		
	Město si dodnes zachovalo svou historickou funkci přístavního města a je stále významnou obchodní křižovatkou		
Národní			
Místní			

6. KROK: ZAPSÁNÍ ATRIBUTŮ DO TABULKY HODNOT A ATRIBUTŮ

Po zapsání hodnot do tabulky je třeba se opět vrátit k Prohlášení o výjimečné světové hodnotě, které bylo analyzováno v kroku 2, a vypsat z něho atributy. Nezapomeňte, že atributy vyjadřují hodnoty kulturního a přírodního dědictví a zapisují se do třetího sloupce tabulky na řádek té hodnoty, kterou podporují (tabulka A.1.2).

Tabulka A1.2 Příklad tabulky pro hodnoty a atributy: výčet atributů

Úroveň prohlášení	Hodnoty kulturního a přírodního dědictví	Atributy	Zdroje informací
OUV	Světově výjimečná ekologická lokalita	Modré moře, mořské a suchozemské lokality	
	V moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy, včetně ohrožených společenstev	Ekosystémy, druhy, ohrožená ekologická společenství, vzácné příklady systémů tropických korálových útesů a unikátní druhy měkkých korálů, porosty mořské trávy a specifické mangrovníkové ekosystémy	
	Žijí zde populace různých druhů živočichů a rostlin	Populace různých druhů (např. mořští ptáci, mořští savci, ryby, korály, žraloci, manty obrovské a mořské želvy	
	Je důležitým zdrojem potravy pro poslední zdravou populaci ohroženého dugonga oranžového	Zdroj potravy, dugong oranžový	
	Architektura z větší části odráží zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým obchodním přístavem a jsou zde významná architektonická díla z různých historických období	Architektura 18. století, přístav, Eugeniovo mauzoleum, bazilika sv. Heleny a Velká mešita s madrásou a lázněmi	
	Tradiční slavnosti a oslavy, jež se dodnes konají v jednotlivých čtvrtích a jsou spojeny s konkrétními památkami a duchovními představami souvisejícími s přírodou	Slavnosti, tradice, městské čtvrti, obyvatelé, památky, náboženská víra spojená s přírodou, příroda	
	Město si dodnes zachovalo svou historickou funkci přístavního města a je stále významnou obchodní křižovatkou	Přístav, funkce přístavu, obchodní křižovatka	

7. KROK: UPŘESNĚNÍ ATRIBUTŮ V TABULCE HODNOT A ATRIBUTŮ

Může se stát, že některé atributy bude nutné upřesnit, což bude vyžadovat další rešerše, a to zejména proto, že:

- Některá Prohlášení o výjimečné světové hodnotě neuvádějí jmenovitě všechny atributy vyjadřující hodnoty kulturního a přírodního dědictví. Ty bude nutné doplnit.
- Některé atributy, které jsou uvedeny v Prohlášení o výjimečné světové hodnotě, jsou velmi obecné a je třeba je upřesnit. V uvedeném příkladu pro město Heritopolis bude možná nutné prověřit a podrobněji vysvětlit atributy pro obecné pojmy „druhy“ a „památky“. Kromě toho lze k pojmu „ekosystémy“ přistupovat holisticky, ale při posuzování vlivů může být zapotřebí mít o nich více podrobností.
- Je třeba uvést i ty charakteristické rysy, jež vyjadřují další kulturní a přírodní hodnoty dědictví.

8. KROK: UVEDENÍ INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Do posledního sloupce tabulky pak lze doplnit odkazy na zdroje informací, jež jsou o attributech k dispozici (tabulka A1.3). Tyto zdroje mohou zahrnovat informace a poznatky získané od různých osob, odkazy na literaturu, datové soubory, fotografie, údaje z GIS, archivní materiály nebo jakýkoli jiný relevantní materiál. Jejich uvedení může pomoci při vyhledávání informací v dalších krocích **posuzování vlivů** nebo upozornit na to, kde je nutné získat další nové údaje.

Některé informace o památce světového dědictví mohou být velmi citlivé a bude třeba s nimi nakládat opatrně, aby o nich byla zachována mlčenlivost. To se týká zejména tajných posvátných znalostí původních obyvatel. Případně o takové skutečnosti může být uvedena zmínka v tabulce.

Tabulka A1.3 Příklad tabulky hodnot a atributů: uvedení informačních zdrojů

Úroveň prohlášení	Hodnoty kulturního a přírodního dědictví	Atributy	Zdroje informací
OUV	Světově výjimečná ekologická lokalita	Mořské a suchozemské lokality Modrého moře	Della Corte a kol. (2002). Posouzení péče o ekosystém Národního mořského parku a v něm se nacházejícího stanoviště dugonga oranžového.
	V moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy, včetně ohrožených společenstev	Ekosystémy, druhy, ohrožená ekologická společenství, vzácné příklady systémů tropických korálových útesů a unikátní druhy měkkých korálů, porosty mořské trávy a specifické mangrovníkové ekosystémy	Mizuku a kol. (2008). Management plán pro korálový útes: terénní průzkum a analýza.
	Architektura z větší části odráží zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým obchodním přístavem a jsou zde významná architektonická díla z různých historických období	Architektura 18. století, přístav, Eugeniovo mauzoleum, bazilika sv. Heleny a Velká mešita s madrásou a lázněmi	Makee a kol. (2012a). Posouzení kulturních a urbanistických hodnot dědictví.
	Tradiční slavnosti a oslavy, jež se dodnes konají v jednotlivých čtvrtích a jsou spojeny s konkrétními památkami a duchovními představami souvisejícími s přírodou	Slavnosti, tradice, městské čtvrti, obyvatelé, památky, náboženská víra spojená s přírodou, příroda	Kim, F (2014): Architektura a dějiny Heritopolisu. Orální historie (Pozn: potenciálně citlivé). Projekt Městského archivu Heritopolisu

NÁSTROJ 1: HODNOTY A ATRIBUTY DĚDICTVÍ

Úroveň prohlášení	Hodnoty kulturního a přírodního dědictví	Atributy	Zdroje informací
OUV			
Národní		-	
		-	
Místní			
		-	

NÁSTROJ 2 PRO IDENTIFIKACI POTENCIÁLNÍCH VLVŮ

Tento nástroj po jednotlivých krocích uvádí postup, jak identifikovat vlivy, jež se mohou objevit při interakci mezi nějakou částí navrhovaného záměru a jedním nebo více atributy památky světového dědictví. Tento nástroj má podobu tabulky a představuje jen jednu z mnoha možných metod a lze ho podle potřeby dále upravovat a vylepšovat.

Vliv hluku na hnízdící ptáky v důsledku realizace navrhovaného záměru. Dopad je interakce navrhovaného záměru s atributem památky světového dědictví. V tomto případě může mít hluk způsobený navrhovaným záměrem vliv na hnízdící ptáky, kteří po vyrušení území opustí. Pokud jsou ptáci atributem památky světového dědictví, povede to ke ztrátě výjimečné světové hodnoty.

1. KROK: SEZNAM ATRIBUTŮ PAMÁTKY SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

Nástroj I pro hodnoty a atributy byl navržen tak, aby pomohl identifikovat atributy, které vyjadřují výjimečnou světovou hodnotu (OUV) památky světového dědictví. V Nástroji I jsou ve třetím sloupci uvedeny všechny atributy, které jsou následně zaneseny do tabulky A2.1.

Tabulka A2.1 Příklad tabulky pro hodnoty a atributy

Úroveň prohlášení	Hodnoty kulturního a přírodního dědictví	Atributy	Zdroje informací
OUV	Světově výjimečná ekologická lokalita	Mořské a suchozemské lokality Modrého moře	Della Corte a kol. (2002). Posouzení péče o ekosystém Národního mořského parku a v něm se nacházejícího stanoviště dugonga oranžového.
	V moři se zde vyvinuly unikátní a zcela odlišné ekosystémy a druhy, včetně ohrožených společenstev	Ekosystémy, druhy, ohrožená ekologická společenství, vzácné příklady systémů tropických korálových útesů a unikátní druhy měkkých korálů, porosty mořské trávy a specifické mangrovníkové ekosystémy	Mizuku a kol. (2008). Management plán pro korálový útes: terénní průzkum a analýza.
	Architektura z větší části odráží zlatý věk prosperujícího města, které bylo v 18. století důležitým obchodním přístavem a jsou zde významná architektonická díla z různých historických období	Architektura 18. století, přístav, Eugeniovo mauzoleum, bazilika sv. Heleny a Velká mešita s madrásou a lázněmi	Makee a kol. (2012a). Posouzení kulturních a urbanistických hodnot dědictví.
	Tradiční slavnosti a oslavy, jež se dodnes konají v jednotlivých čtvrtích a jsou spojeny s konkrétními památkami a duchovními představami souvisejícími s přírodou	Slavnosti, tradice, městské čtvrti, obyvatelé, památky, náboženská víra spojená s přírodou, příroda	Kim, F (2014): Architektura a dějiny Heritopolisu. Orální historie (Pozn: potenciálně citlivé). Projekt Městského archivu Heritopolisu

Tyto atributy lze zapsat do prvního sloupce Nástroje 2 (tabulka A2.2). Atributy se mohou v Nástroji 1 několikrát opakovat, ale v případě Nástroje 2 je stačí zapsat jen jednou.

Tabulka A2.2 Příklad tabulky pro identifikaci vlivů: zapisování atributů

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Nástroj 2	Identifikace potenciálních vlivů								
2										
3										
4		Část navrhovaného záměru s potenciálním vlivem								
5	Atributy									
6	Ekosystémy									
7	Společenstva korálových útesů									
8	Unikátní druhy měkkých korálů									
9	Porosty mořské trávy									
10	Specifické mangrovníkové ekosystémy									
11	Architektura 18. století									
12	Eugeniovo mauzoleum									
13	Bazilika sv. Heleny									
14	Velká mešita, madrása a lázně									
15	Slavnosti, tradice, městské čtvrti									
16	Přístav									
17	_atd.									

2. KROK: DŮKLADNÁ ZNALOST NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU

Je třeba se důkladně seznámit se všemi detaily navrhovaného záměru. Je nutné zaměřit se na všechny jeho fáze – výstavbu, provoz, ukončení provozu, návrat do původního stavu – aby byla jasná představa o tom, co, jak a kdy se bude dít (přímo i nepřímo) po celou dobu životnosti navrhovaného záměru.

Fáze životního cyklu navrhovaného záměru. Posuzování vlivů by mělo zohlednit celý životní cyklus navrhovaného záměru, protože vlivy na výjimečnou světovou hodnotu se mohou objevit v kterékoli jeho fázi.

Důležité je také zjistit, zda jsou v navrhovaném záměru obsaženy i nějaké související činnosti (například výstavba příjezdové komunikace nebo položení elektrické přípojky), a posoudit i jejich vlivy. Je třeba posoudit i pravděpodobné nepřímé důsledky navrhovaného záměru – například vyšší počet návštěvníků památky v důsledku otevření nového hotelového komplexu nebo nižší tržby v tradičních obchodech v důsledku otevření nového obchodního centra. V této fázi posuzování vlivů však není nutné hodnotit, zda tyto části navrhovaného záměru mohou mít pozitivní nebo negativní vlivy; důležité je pouze všechny tyto vlivy identifikovat.

Lze vytvořit seznam jednotlivých částí navrhovaného záměru, jež by mohly mít vliv na památku světového dědictví. Níže je uveden pouze příklad částí projektu, ale u každého navrhovaného záměru je nutné znát podrobnosti.

- Demolice budov
- Výstavba nových budov
- Výstavba nových příjezdových komunikací
- Přestěhování obyvatel
- Nová pracovní síla na stavbě
- Provoz v důsledku prací probíhajících na staveništi
- Provoz nových budov
- Zprovoznění nových příjezdových komunikací
- Nový provozní personál

3. KROK: ZAPSÁNÍ ČÁSTÍ NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU DO NÁSTROJE 2

Vyhotovený seznam jednotlivých částí navrhovaného záměru se přenesou do Nástroje 2 (Tabulka A2.3).

Tabulka A2.3 Příklad tabulky pro identifikaci vlivů: zapisování jednotlivých částí navrhovaného záměru

	A	B	C	D	E	F	G	H
1	Nástroj 2	Identifikace potenciálních vlivů						
2								
3								
4		Část navrhovaného záměru s potenciálním vlivem						
5	Atributy	Demolice budov	Výstavba nových budov	Výstavba nových příjezdových komunikací	Provoz nových příjezdových komunikací	Přestěhování obyvatel	Nová pracovní síla na stavbách	_atd
6	Ekosystémy							
7	Společenstva korálových útesů							
8	Unikátní druhy měkkých korálů							
9	Porosty mořské trávy							
10	Specifické mangrovníkové ekosystémy							
11	Architektura 18. století							
12	Eugeniovo mauzoleum							
13	Bazilika sv. Heleny							
14	Velká mešita, madrasa a lázně							
15	Slavnosti, tradice, městské čtvrti							
16	Přístav							
17	_atd.							

4. KROK: ZNALOST POTENCIÁLNÍ INTERAKCE MEZI ČÁSTMI NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU A ATRIBUTY

V tomto kroku je třeba zjistit, které části navrhovaného záměru mohou působit na atributy památky světového dědictví. Někdy bude taková interakce zcela evidentní, jindy lze použít mapy a výkresy, aby bylo zcela patrné přesné umístění navrhovaného záměru a místa, kde se nacházejí atributy. Ve složitých případech mohou s identifikací těchto interakcí pomoci odborníci, například ornitolog by se mohl vyjádřit k tomu, zda stavební ruch a hluk ze stavby může mít dopad na určitý druh ptáků v době jejich hnízdění, nebo v jiném případě by se odborník na statiku budov mohl vyjádřit k tomu, zda návrh na umístění železniční tratě do podzemí může způsobit vibrace, jež by mohly ovlivnit historické budovy na povrchu.

Každá potenciální interakce mezi nějakou částí navrhovaného záměru a atributem by měla být zapsána do Nástroje 2. To je zárukou, že jednotlivé fáze navrhovaného záměru byly systematicky vyhodnoceny a díky tomu identifikovány i celý rozsah potenciálních vlivů.

Používá-li se Nástroj 2 při posuzování vlivů ve fázi **stanovení rozsahu** nebo v rámci předběžné analýzy, může tato identifikace interakcí postačit ke stanovení těch oblastí, jimiž se bude nutné při posuzování vlivů dále zabývat, jaké odborníky k tomu přizvat a které **zúčastněné strany** do procesu zapojit.

Tabulka A2.4 Příklad tabulky pro identifikaci vlivů: Zapisování jednotlivých potenciálních interakcí mezi navrhovaným záměrem a atributy

	A	B	C	D	E	F
1	Nástroj 2	Identifikace potenciálních vlivů				
2						
3						
4		Část navrhovaného záměru s potenciálním vlivem				
5	Atributy	Výstavba nových budov	Provoz nového rezortu	Demolice budov pro vybudování nové tratě a nádraží	Provoz nové železniční tratě	...atd.
6	Korálový útes	X	X		X	
7	Specifické mangrovníkové ekosystémy	X			X	
8	Dugong	X	X		X	
9	Památky (např. mauzoleum, bazilika)		X		X	
10	Obyvatelé	X	X	X	X	
11	Urbanismus			X	X	
12	Historický přístav				X	
13	...atd.					
14						

5. KROK: POPIS POTENCIÁLNÍ INTERAKCE MEZI NAVRHOVANÝM ZÁMĚREM A ATRIBUTY

Jakmile jsou identifikovány potenciální interakce mezi jednotlivými částmi navrhovaného záměru a atributy, je dobré začít s jejich popisem. To umožní sofistikovanější analýzu různých typů pozitivních a negativních vlivů, k nimž může dojít, a také lépe pochopit určité specifické problémy, jimiž je třeba se zabývat. Proto lze v této tabulce uvést i poznámky včetně dalších podrobností, aby mohla sloužit jako určitý souhrnný přehled.

Tabulka A2.5 Příklad tabulky pro identifikaci vlivů: u jednotlivých potenciálních vlivů se doplní další podrobnosti, čímž vznikne souhrn všech záležitostí, jimiž bude zapotřebí se při posuzování vlivů zabývat

Nástroj 2	Identifikace potenciálních vlivů				
	Část navrhovaného záměru s potenciálním vlivem				
Atributy	Výstavba nových budov	Provoz nového rezortu	Demolice budov pro vybudování nové železniční tratě a nádraží	Provoz nové železniční tratě a nádraží	_atd.
Korálový útes	Výstavba podél pobřeží by mohla mít vliv na kvalitu mořské vody	Aktivita spojené s cestovním ruchem by mohly poškodit korály		Nové příjezdové komunikace mohou zvýšit objem dopravy v chráněných oblastech	
Specifické mangrovníkové ekosystémy	V místě stavby dojde k vykácení mangrovníkových porostů			Nové příjezdové komunikace mohou zvýšit objem dopravy v chráněných oblastech	
Dugong	Stavební činnost může vyplašit citlivého dugonga	Zvýšený počet aktivit spojených s cestovním ruchem může vyplašit citlivého dugonga		Nové příjezdové komunikace mohou zvýšit přítomnost lidí narušujících klid a ticho	
Památky (např. mauzeoleum, bazilika)		Pod větším tlakem návštěvníků		Nové dopravní spoje povedou ke zvýšení cestovního ruchu	
Slavnosti a tradice		Možné ekonomické příležitosti, protože oslavy navštíví více lidí (+) Zvýšený počet turistů může změnit charakter slavností a tradic (-)		Až město přetne železniční trať, mohou se změnit trasy poutí a procesí.	
Urbanismus			Demolice mohou mít vliv na tvář města	Železniční trať může odříznout některé čtvrti od...	
Historický přístav				Nové dopravní spoje mohou snížit využití	
...atd.					

NÁSTROJ 3 PRO HODNOCENÍ POTENCIÁLNÍCH VLIVŮ

Tento nástroj po krocích popisuje postup hodnocení vlivů a zahrnuje detailní posouzení toho, jak navrhovaný záměr ovlivní atributy světového dědictví. Měl by se používat až po důkladném prostudování památky světového dědictví a navrhovaného záměru, protože v žádném případě takovéto důkladné prostudování nenahrazuje. Nástroj 3 spíše slouží pro sběr a analýzu složitých a komplikovaných údajů a jejich shrnutí v tabulce, aby bylo možné závěry jasně prezentovat a předat dál. Tento nástroj, jenž představuje jen jednu z mnoha možných metod, má podobu obecné tabulky a může být podle potřeby dále upravován a vylepšován.

1. KROK: PROSTUDOVÁNÍ IDENTIFIKOVANÝCH POTENCIÁLNÍCH VLIVŮ

Nástroj 2 pomohl zjistit potenciální vlivy na základě zaznamenání pravděpodobné interakce mezi určitou částí navrhovaného záměru a atributem:

Tabulka A3.1 Příklad tabulky pro identifikaci vlivů se zaznamenanými interakcemi

Nástroj 2	Identifikace potenciálních vlivů				
	Část navrhovaného záměru s potenciálním vlivem				
Atributy	Výstavba nových budov	Provoz nového rezortu	Demolice budov pro vybudování nové železniční tratě a nádraží	Provoz nové železniční tratě a nádraží	...atd.
Korálový útes	Výstavba podél pobřeží by mohla mít vliv na kvalitu mořské vody	Aktivita spojené s cestovním ruchem by mohly poškodit korály		Nové příjezdové komunikace mohou zvýšit objem dopravy v chráněných oblastech	
Specifické mangrovňové ekosystémy	V místě stavby dojde k vykácení mangrovňových porostů			Nové příjezdové komunikace mohou zvýšit objem dopravy v chráněných oblastech	
Dugong	Stavební práce mohou vyrušit citlivého dugonga	Zvýšený počet aktivit spojených s cestovním ruchem může vyplašit citlivého dugonga		Nové příjezdové komunikace mohou zvýšit přítomnost lidí narušujících klid a ticho	
Památky (např. mauzoleum, bazilika)		Pod větším tlakem návštěvníků		Nové dopravní spoje povedou ke zvýšení cestovního ruchu	
Slavnosti a tradice		Možné ekonomické příležitosti, protože oslavy navštíví více lidí (+) Zvýšený počet turistů může změnit charakter slavností a tradic (-)		Až město přetne železniční trať, mohou se změnit trasy poutí a procesí.	
Urbanismus			Demolice mohou mít vliv na tvář města	Železniční trať může odříznout některé čtvrti od...	
Historický přístav				Nové dopravní spoje mohou snížit využití přístavních funkcí	
...atd.					

Aby mohly být jednotlivé vlivy vyhodnoceny, je třeba je pečlivě analyzovat, a to jak po stránce kvalitativní, tak i kvantitativní.

2. KROK: ZAPSÁNÍ ATRIBUTŮ A ČÁSTÍ NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU DO NÁSTROJE 3

Na základě provedené analýzy je nyní třeba každou potenciální interakci identifikovanou v Nástroji 2 zapsat do **Nástroje 3**. U každé interakce by měly být v **prvním sloupci** uvedeny **části** navrhovaného záměru a ve **druhém sloupci atributy** (tabulka A3.2).

Tabulka A3.2. Příklad tabulky pro hodnocení vlivů: zapsání částí navrhovaného záměru a atributů, kde může potenciálně dojít k interakci

Nástroj 3		Vyhodnocení potenciálních vlivů
Části navrhovaného záměru	Atributy	Popis potenciálních vlivů
Vykácení mangrovníků v místě výstavby	Specifické mangrovníkové ekosystémy	
Provoz nového rezortu	Dugong	
Provoz nového rezortu	Slavnosti a tradice	
Provoz nového rezortu	Slavnosti a tradice	

3. KROK: POPIS, JAK MŮŽE URČITÁ ČÁST NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU OVLIVNIT ATRIBUT

Na základě provedené analýzy lze nyní ve třetím sloupci popsat, jak může daná část navrhovaného záměru **ovlivnit** atribut (co se stane při jejich interakci). Mělo by se jednat o krátké shrnutí (tabulka A3.3).

Tabulka A3.3. Příklad tabulky pro hodnocení vlivů: popsání možných vlivů

Části navrhovaného záměru	Atributy	Popis potenciálních vlivů
Vykácení mangrovníků v místě výstavby	Specifické mangrovníkové ekosystémy	Dojde k odstranění 50 hektarů mangrovníkových porostů a před zahájením výstavby bude místo vysušeno a terén vyrovnán
Provoz nového rezortu	Dugong	Plánované rekreační aktivity v pobřežních vodách (včetně malých plavidel a potápění) by vyhnaly dugongy jinam
Provoz nového rezortu	Slavnosti a tradice	Odhadovaný roční počet návštěvníků rezortu ve výši 17 000 potenciálně shledne místní oslavy, což zvýší příjmy pro konání tradičních akcí a vytvoří další ekonomické příležitosti pro místní obyvatele
Provoz nového rezortu	Slavnosti a tradice	Navrhovaná strategie cestovního ruchu může vést ke změně v organizování oslav z pohledu účastníků, logistiky a sounáležitosti s místem

4. KROK: CHARAKTER URČITÉ ČÁSTI NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU

Čtvrtý, pátý a šestý sloupec Nástroje 3 se detailně zabývají určitou částí navrhovaného záměru:

- **Jak často** by se daná činnost prováděla? *Jednorázově? Přerušovaně? Nebo trvale?*
- **Jak dlouho** by tato činnost trvala? *Byla by krátkodobá nebo dlouhodobá?*
- Lze výsledek dané činnosti v **budoucnu vrátit zpět**? *Jedná se o reverzibilní či nereverzibilní zásah?*

Odpovědi na tyto otázky by se v Nástroji 3 měly zapsat pro každý potenciální vliv zvlášť. Ve zprávě o posouzení vlivů musí být odpovědi na tyto otázky podepřeny dostatkem údajů a provedenou analýzou.

Tabulka A3.4. Příklad tabulky pro hodnocení vlivů: Zapsání charakteristik jednotlivých částí navrhovaného záměru

Vyhodnocení potenciálních vlivů				
Atribut	Popis potenciálních vlivů	Četnost činnosti	Délka trvání činnosti	Reverzibilita činnosti
		Jednorázová/občasná (přerušovaná) / trvalá	Krátkodobá/dlouhodobá	Vratná/ nevratná
Specifické mangrovníkové ekosystémy	Dojde k odstranění 50 hektarů mangrovníkových porostů a před zahájením výstavby bude místo vysušeno a terén vyrovnán	Jednorázově	Dlouhodobá	Nevratná
Dugong	Plánované rekreační aktivity v pobřežních vodách (včetně malých plavidel a potápění) by vyhnaly dugongy jinam	Trvale	Dlouhodobá	Nevratná
Slavnosti a tradice	Odhadovaný roční počet návštěvníků rezortu ve výši 17 000 potenciálně shlédne místní oslavy, což zvýší příjmy pro konání tradičních akcí a vytvoří další ekonomické příležitosti pro místní obyvatele	Trvale	Dlouhodobá	Nevratná
Slavnosti a tradice	Navrhovaná strategie cestovního ruchu může vést ke změně v organizování oslav z pohledu účastníků, logistiky a sounáležitosti s místem	Trvale	Dlouhodobá	Nevratná

5. KROK: STANOVENÍ ZMĚNY, K NÍŽ U ATRIBUTU DOJDE

Ve třetím a čtvrtém kroku byly popsány části navrhovaného záměru. Z těchto odpovědí by pak měly vycházet sloupce 7, 8, 9 a 10, jež definují očekávanou změnu atributu:

- Mohla by být změna atributu v **budoucnu vrácena zpět**? *Jedná se o změnu, jež je reverzibilní nebo nereverzibilní?*
- **Jak dlouho** by tato změna atributu trvala? *Byla by dočasná nebo trvalá?*
- **Jak moc** by se atribut změnil? *Nedošlo by k žádné změně? Došlo by k zanedbatelné změně, určité změně nebo velké změně?*
- Jaká je **povaha** dané změny? *Byla by změna pozitivní, nebo negativní?*

Ve zprávě o posouzení vlivů musí být odpovědi na tyto otázky podloženy dostatkem údajů a provedenou analýzou.

Tabulka A3.5. Příklad tabulky pro identifikaci vlivů: Stanovení povahy změny u atributu

	Četnost činnosti	Délka trvání činnosti	Reverzibilita činnosti	Reverzibilita změny u atributu	Délka trvání změny u atributu	Míra změny u atributu	Povaha změny u atributu
	Jednorázová/občasná (přerušovaná) / trvalá	Krátkodobá/dlouhodobá	Vratná/ nevratná	Vratná/ nevratná	Dočasná/ trvalá změna	Žádná/zanedbatelná/určitá/ velká změna	Pozitivní/ negativní změna
rych porostů a před erén vyrovnán	Jednorázově	Dlouhodobá	Nevratná	Nevratná	Trvalá	Velká	Negativní
rodách (včetně ingy jinam	Trvale	Dlouhodobá	Nevratná	Nevratná	Trvalá	Velká	Negativní
ve výši 17 000 příjmy pro konání ležitosti pro místní	Trvale	Dlouhodobá	Nevratná	Vratná	Dočasná/ trvalá změna	Určitá	Pozitivní
e vést ke změně v stiky a sounáležitosti	Trvale	Dlouhodobá	Nevratná	Vratná	Trvalá	Určitá	Negativní

6. KROK: HODNOCENÍ VLIVU

Poslední sloupec (II) Nástroje 3 slouží k závěrečnému hodnocení jednotlivých zjištěných vlivů. Měl by odrážet **popis** vlivu a **charakter** jak činnosti, tak **změn** u atributu, které byly zjištěny v předchozích krocích.

Vliv může být buď negativní, nebo pozitivní a být:

- **Neutrální:** Z analýzy potenciálního vlivu vyplývá, že by nedošlo k žádné změně atributu.
- **Malý:** Z analýzy potenciálního vlivu vyplývá, že změna by byla zanedbatelná.
- **Mírný:** Analýza potenciálního vlivu ukazuje, že by došlo k určité změně atributu.
- **Značný:** Analýza potenciálního vlivu ukazuje, že by došlo k velké změně atributu.

Tabulka A3.6. Příklad tabulky pro identifikaci vlivů: hodnocení míry vlivu

Délka trvání činnosti	Reverzibilita činnosti	Reverzibilita změny u atributu	Délka trvání změny u atributu	Míra změny u atributu	Povaha změny u atributu	Hodnocení vlivu
Krátkodobá/dlouhodobá	Vratná/ nevratná	Vratná/ nevratná	Dočasná/ trvalá změna	Žádná/zanedbatelná/určitá/ velká změna	Pozitivní/ negativní změna	Neutrální/ malý/ mírný / značný vliv (negativní a pozitivní)
Dlouhodobá	Nevratná	Nevratná	Trvalá	Velká	Negativní	Značný negativní vliv
Dlouhodobá	Nevratná	Nevratná	Trvalá	Velká	Negativní	Značný negativní vliv
Dlouhodobá	Nevratná	Vratná	Dočasná/ trvalá změna	Určitá	Pozitivní	Mírně pozitivní vliv
Dlouhodobá	Nevratná	Vratná	Trvalá	Určitá	Negativní	Mírně negativní vliv

7. KROK: POUŽITÍ VÝSLEDKU VYHODNOCENÍ VLVIVŮ KE ZVÁŽENÍ ALTERNATIV A ZMÍRŇUJÍCÍCH OPATŘENÍ

Výsledky získané pomocí Nástroje 3 lze použít jako podklad pro projektovou dokumentaci navrhovaného záměru, která by se měla náležitě upravit, aby se předešlo případným negativním vlivům na výjimečnou světovou hodnotu, nebo aby tyto vlivy byly alespoň redukovány na přijatelnou úroveň. Lze se také zaměřit na potenciální pozitivní vlivy s cílem zjistit, zda by mohly být posíleny.

Hodnotící proces je iterativní – jakmile dojde k úpravě navrhovaného záměru, bude zapotřebí ho znovu vyhodnotit pomocí Nástroje 3.

8. KROK: POUŽITÍ HODNOCENÍ VLVIVŮ PRO REPORTING

Po vyhodnocení všech navrhovaných činností a jejich možných vlivů je možné v posledním sloupci vybarvit políčka s vlivy podle jejich povahy a míry vlivu, aby se dalo o výsledném hodnocení efektivně jednat.

Tabulka A3.7. Příklad tabulky pro identifikaci vlivů, kde je jejich míra barevně vyznačena

Četnost činnosti	Délka trvání činnosti	Reverzibilita činnosti	Reverzibilita změny u atributu	Délka trvání změny u atributu	Míra změny u atributu	Povaha změny u atributu	Hodnocení vlivu
Jednorázová/ občasná (přerušovaná)/ trvalá	krátkodobá/	Vratná/nevratná	Reverzibilní/ nereverzibilní	Dočasná/ trvalá změna	Žádná/ zanedbatelná/ určitá/velká změna	Pozitivní/negativní změna	Neutrální/malý/ mírný/značný vliv (negativní a pozitivní)
Jednorázově	Dlouhodobá	Nevratná	Nereverzibilní	Trvalá	Velká	Negativní	Značný negativní vliv
Trvalá	Dlouhodobá	Nevratná	Nevratná	Trvalá	Velká	Negativní	Značný negativní vliv
Continuous	Dlouhodobá	Nevratná	Vratná	Dočasná	Určitá	Pozitivní	Mírně pozitivní vliv
Continuous	Dlouhodobá	Nevratná	Nevratná	Trvalá	Určitá	Negativní	Mírně negativní vliv

NÁSTROJ 3: HODNOCENÍ POTENCIÁLNÍCH VLIVŮ

ČÁSTI NAVRHOVANÉHO ZÁMĚRU	ATRIBUTY	POPIS POTENCIÁLNÍCH VLIVŮ	FREKVENCE ČINNOSTI	DÉLKA TRVÁNÍ ČINNOSTI	REVERZIBILITA ČINNOSTI	REVERZIBILITA ZMĚNY U ATRIBUTU	DÉLKA TRVÁNÍ ZMĚNY U ATRIBUTU	MÍRA ZMĚNY U ATRIBUTU	POVAHA ZMĚNY U ATRIBUTU	HODNOCENÍ VLIVU
			Jednorázová / opakující se / trvalá	Krátkodobá / dlouhodobá	Reverzibilní / nereverzibilní	Reverzibilní / nereverzibilní	Dočasná / trvalá změna	Žádná / zanedbatelná / určitá/velká změna	Pozitivní / negativní změna	Neutrální / malý / mírný / značný vliv (negativní a pozitivní)
										Značný negativní vliv
										Mírně negativní vliv
										Malý negativní vliv
										Neutrální
										Malý pozitivní vliv
										Mírně pozitivní vliv
										Značný pozitivní vliv

Název a sídlo	Stručné informace	Odpovědnost v rámci Úmluvy
<p>ICCROM International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (Mezinárodní centrum pro studium ochrany a restaurování kulturního dědictví) Via di S. Michele, 13 00153 Rome, Italy Tel: +39 06.585-531 E-mail: iccrom@iccrom.org www.iccrom.org</p>	<p>ICCROM, Mezinárodní centrum pro studium ochrany a restaurování kulturního dědictví je mezvládní organizace se sídlem v Římě. ICCROM byl založen organizací UNESCO v roce 1956 a jeho statutární funkce spočívají v provádění výzkumu, dokumentování, technické pomoci, budování kapacit a programů pro zvyšování povědomí veřejnosti s cílem posílit ochranu nemovitého a movitého kulturního dědictví.</p>	<p>Specifická úloha ICCROM ve vztahu k Úmluvě zahrnuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • být hlavním partnerem ve vzdělávání a školení v oblasti kulturního dědictví, • monitoring stavu zachování kulturních památek světového dědictví, • přezkum žádostí o mezinárodní pomoc předložených smluvními státy, • poskytování rad a podpory činností zaměřených na budování kapacit.
<p>ICOMOS International Council on Monuments and Sites (Mezinárodní rada památek a sídel) International Secretariat (Mezinárodní sekretariát) 11 rue du Séminaire de Conflans 94 220 Charenton-le-Pont France Tel: + 33 (0) 1 41 94 17 59 E-mail: secretariat@icomos.org www.icomos.org</p>	<p>ICOMOS (Mezinárodní rada památek a sídel) je nevládní organizace se sídlem v Paříži. Byla založena v roce 1965 a jejím úkolem je prosazovat uplatňování teoretických poznatků, metodologie a vědeckých postupů v památkové péči a ochraně architektonického a archeologického dědictví. Její činnost vychází ze zásad Mezinárodní charty o zachování a restaurování památek a sídel z roku 1964 (Benátská charta).</p>	<p>Specifická úloha ICOMOS ve vztahu k Úmluvě zahrnuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hodnocení památek navržených k zápisu na Seznam světového dědictví, • monitoring stavu zachování kulturních památek světového dědictví, • přezkum žádostí o mezinárodní pomoc předložených smluvními státy, • poskytování rad a podpory činností zaměřených na budování kapacit.
<p>IUCN International Union for Conservation of Nature (Mezinárodní svaz ochrany přírody) Rue Mauverney 28 1196 Gland Switzerland Tel: +41 22 999-0000 E-mail: worldheritage@iucn.org www.iucn.org</p>	<p>IUCN (Mezinárodní svaz ochrany přírody) byl založen v roce 1948 a je celosvětovým sdružením vlád jednotlivých států, nevládních organizací a vědců. Jeho posláním je ovlivňovat, podporovat a pomáhat společností na celém světě při ochraně celistvosti a rozmanitosti přírody a zajišťovat, aby každé využívání přírodních zdrojů bylo spravedlivé a ekologicky udržitelné. IUCN sídlí ve švýcarském Glandu.</p>	<p>Specifická úloha IUCN ve vztahu k Úmluvě zahrnuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hodnocení památek navržených k zápisu na Seznam světového dědictví, • monitoring stavu zachování přírodních památek světového dědictví, • přezkum žádostí o mezinárodní pomoc předložených smluvními státy • poskytování rad a podpory činností zaměřených na budování kapacit.
<p>UNESCO World Heritage Centre Centrum světového dědictví UNESCO 7, place de Fontenoy 75352 Paris 07 SP France Tel: +33 (0)1 45 68 11 04 whc.unesco.org</p>	<p>Centrum světového dědictví bylo založeno v roce 1992 a je kontaktním místem a koordinátorem v rámci UNESCO pro všechny záležitosti týkající se světového dědictví. Zajišťuje každodenní fungování Úmluvy, organizuje výroční zasedání Výboru pro světové dědictví, poskytuje poradenství smluvním státům při přípravě nominací památek, na požádání organizuje mezinárodní pomoc z Fondu světového dědictví a koordinuje podávání zpráv o stavu památek i mimořádná opatření přijímaná v případě ohrožení památky. Centrum rovněž pořádá odborné semináře a workshopy, aktualizuje Seznam světového dědictví a databázi, připravuje výukové materiály s cílem zvýšit povědomí mladých lidí o potřebě ochrany dědictví a informuje veřejnost o problematice světového dědictví.</p>	

Pokyny a nástroje pro posuzování vlivů v kontextu světového dědictví

Cílem této publikace je poskytnout rámcové pokyny pro posuzování vlivů na památky světového dědictví, a to jak kulturní, tak i přírodní. Tuto příručku lze použít u malých i velkých projektů, a to buď v rámci širšího posuzování environmentálních a sociálních vlivů (ESIA), nebo k samostatnému posuzování vlivů na dědictví – HIA.

Kromě toho slouží tato příručka také jako zdroj pro budování kapacit a zvyšování povědomí o správě a péči o památky světového dědictví. Je rovněž základem pro činnosti související s budováním kapacit, jež zajišťuje UNESCO, jeho poradní organizace a Centra UNESCO kategorie 2. Lze ji rovněž používat nezávisle pro samostudium. Tato příručka, stejně jako Prováděcí směrnice, je určena na pomoc při naplňování Úmluvy o světovém dědictví.